MOSONMAGYARÓVÁR
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ AKTUALIZÁLÁSA

TERVEZŐK

Felelős tervező:	Nagy Ágnes	TT1-01-1504	VÁTERV95 Kft……..
Munkatársak:	Biczó Dénes		VÁTERV95 Kft……..
	Gáspárné Sándor Andrea		VÁTERV95 Kft……..
Ügyvezető igazgató:	Molnár Attila		VÁTERV95 Kft…….

A munka Mosonmagyaróvár Város Önkormányzata megbízásából és részvételével készült
VÁTERV95 Kft Tsz. 35/2006 Budapest, 1013. Attila út 41. tel.:1/789-70-58, fax: 1/789-69-38

TARTALOM

Bevezetés

1. A város és környezete - helyzetelemzés
   - 1.1. Földrajzi elhelyezkedés, táji környezet, természeti adottságok
   - 1.2. A rendszerváltás majd az EU csatlakozás mosonmagyaróvári hatásai
   - 1.3. Demográfiai jellemzők és foglalkoztatottság
   - 1.4. Gazdasági helyzet és turizmus
   - 1.5. Életszínvonal, ellátottság, humán és műszaki infrastruktúra

2. SWOT analízis, a problémák és lehetőségek ütköztetése

3. Településfejlesztési koncepció, a városfejlesztési célok és az elérésükhöz szükséges tennivalók
   - 3.1Mosonmagyaróvár nemzetközi versenyképesség fokozása
     - 3.1.1. A kistérségi szerepkör megerősítése, a térségi érdek-összehangolás és szervezettség javítása, marketing tevékenység
     - 3.1.2. Az információáramlás elősegítése
     - 3.1.3. A szükséges műszaki infrastruktúra biztosítása
     - 3.1.4. A városi vonzerő növelése
   - 3.2. A gazdaság fejlesztésének lehetséges irányai
     - 3.2.1. Iparfejlesztés, logisztika, tudásipar, környezetipar
     - 3.2.2. Turizmus és szolgáltatások, egészség- és szabadidő-ipar
     - 3.2.3. Gazdaságerősítő szervezeti és szellemi szolgáltatási háttér
     - 3.2.4. A gazdaság által igényelt munkaerőképzés
   - 3.3. A népességmegtartó erő ill. a népességvonzás erősítése
     - 3.3.1. Lakóterületek és lakáspiac, a népességvonzás lakhatási feltételei
     - 3.3.2. Az intézményhálózat és tevékenységének fejlesztése, életmód- és programkínálat
     - 3.3.3. A műszaki infrastruktúra életminőség javító fejlesztése
   - 3.4. A fizikai és esztétikai környezetminőség javítása
     - 3.4.1.A környezetterhelés csökkentése – racionális infrastruktúra és területfelhasználás
     - 3.4.2. Környezettudatos város- és közterület rehabilitáció
     - 3.4.3. Természeti és épített értékek megőrzése/hasznosítása
     - 3.4.4. Összefüggő ökológiai és zöldfelületi rendszer

4. A fejlesztési koncepció várható hatásai
   - 4.1. A város szerepkörét érintő hatások
   - 4.2. Gazdasági hatások, tőkevonzó/fogadó hatás, foglalkoztatás növelése
   - 4.3. Társadalmi hatások, a demográfiai helyzet javulása, környezet és életminőség emelkedés
   - 4.4. Területi- és településszerkezeti hatások, területfelértékelés

5. A megvalósítás stratégiája
   - 5.1. A fejlesztési koncepció operatív programmá lebontása
   - 5.2. A szükséges továbbtervezés
   - 5.3. A lebonyolítás megszervezése, a résztvevők, és a feladatok/költségek megosztása

6. A korábbi és a módosított településfejlesztési koncepció összevetése

BEVEZETÉS

Mosonmagyaróvár rendszerváltást követő első településfejlesztési koncepciója az első önkormányzati ciklusban készült és a képviselő testület jóvá is hagyta. Az erre alapozott településszerkezeti terv valamint a szabályozási terv és a helyi építési szabályrendelet ugyancsak elkészült az első ciklusban és 1994-ig jóváhagyásra került.

A településfejlesztési koncepció koncepciózus, szisztematikus, tervszerű és komplexen összefogott megvalósítása azonban csorbát szenvedett. A fejlesztéseket összvárosi szinten nem eléggé irányították, a végrehajtáshoz lépésekre lebontott akcióterv, a fejlesztések szükséges anyagi hátterének megteremtéséhez ütemezett pénzügyi/gazdasági terv nem készült. Bár egyes fejlesztési elemek megvalósítása tudatos elhatározásokra alapozva indult meg (pl. Aranyosszige utcai rehabilitáció, Lajtakert lakóterület, Barátság út melletti ipari park), többségük azonban spontán – befektetői kezdeményezések és érdekek alapján - indult el, vagy éppenséggel a megvalósítás teljesen elmaradt. Városi szinten nem volt megfelelő a koordináció a magán- és közösségi érdekek összehangolásában, a települési érdekek érvényre juttatásában, az egymáshoz kapcsolódó fejlesztések szervezett végrehajtásában. Így a befektetői érdekek gyakran felülírták a város közösségi érdekeit, megváltoztatták a racionális területhasználati tervet, úthálózati döntéseket módosítottak. Emiatt a településszerkezeti és a szabályozási terv gyakran – és ad hoc módon, az összefüggések végig-gondolása nélkül – módosításra, majd visszamódosításra került, a fejlesztések nem rendszert alkotva, egymást erősítve valósultak meg, hanem térben és céljukat/eredményüket tekintve is mozaikosan.

A város a meglevő ingatlantulajdonának egy részével tudatosan gazdálkodott, nem fordított azonban figyelmet elővásárlási jogi lehetőségeinek érvényesítésére, a fejlesztés szempontjából kulcspozícióban levő területek tulajdonának megszerzésére, és tétlenül nézte a fejlesztési elhatározások ellehetetlenítését eredményező privatizációt is. Az önkormányzati tulajdonban levő gazdasági szervezetek egy része nem termelt nyereséget, melynek „eredménye” további önkormányzati tulajdonok magántulajdonba kerülése és a velük kapcsolatos fejlesztési lehetőségek elmaradása lett.

A településfejlesztési koncepció az új építési törvény követelményei alapján – az OÉSZ szerinti szabályozási terv OTÉK alapú átdolgozását megelőzően - felfrissítésre került, de alapvetően sem céljait, sem tartalmát tekintve nem módosult. További módosítás az önkormányzat 107/2003.(VI.26.) sz. határozatával történt, ez azonban egyetlen befektetői igény alapján született és abban döntött, hogy a Majrok és a Mosoni-Duna közötti, a Halászi út É-i oldalán fekvő területet fejlesztési területként kell figyelembe venni és ezért a településszerkezeti tervet módosítani szükséges. Ez a döntés alapozta meg az Akadémia telep – belterülethez nem kötődő, különálló – lakóterületének beépítését.

Mivel az eredeti településfejlesztési koncepció még az EU csatlakozás előtt készült és csak a feltételezett/elvárt változásokra tudott alapozni, mára szükségessé vált - a megváltozott körülményekhez alkalmazkodó – módosítás. Az EU csatlakozással elvileg és 2008 januártól ténylegesen is megszűnő országhatárok következtében Mosonmagyaróvár hármashatár menti helyzete – melyből korábban előnyöket lehetett (volna) kovácsolni – megszűnik. A város egyre jobban és közvetlenül van kitéve a regionális környezet és az EU verseny kihívásainak. Pozíciója megőrzéséhez versenyképességét fokozni, „reakcióidejét” csökkenteni szükséges. Ehhez még fokozottabban szüksége lesz előre végiggondolt, megalapozott koncepciókra, fejlesztési tervekre, cselekvési programra.

Jelen dokumentáció a város megváltozott adottságainak, a határ megszűnésének, a „belső határ” menti elhelyezkedés hatásainak figyelembevételével, a másfél évtizeddel korábban készült fejlesztési koncepció óta eltelt időben bekövetkezett változások szem előtt tartásával készült, a várható további társadalmi-gazdasági mozgások feltételezéseire alapozva.

1. A VÁROS ÉS KÖRNYEZETE - HELYZETELEMZÉS

1.1. FÖLDRAJZI/REGIONÁLIS ELHELYEZKEDÉS, TÁJI KÖRNYEZET, TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Mosonmagyaróvár Magyarország – a Budapesti agglomeráció után – legfejlettebb Nyugat-dunántúli régiója legfejlettebb (Győr-Moson-Sopron) megyéjének harmadik legnagyobb városa. Ez a pozitív regionális-gazdasági környezet határozza meg helyzetét, a városnak e környezetben kell „lépést tartania" a régió és a környező térség fejlődésével. A verseny-kényszer további fokozódását fogja eredményezni, hogy – bár a Nyugat-dunántúli régió az ország (főváros utáni) legfejlettebb része - mégis elmarad a szomszédos osztrák területek gazdasági mutatóitól. Az EU csatlakozás következtében az országhatárok - egyre inkább érezhető – megszűnésével, az EU-n belüli vámunióval Mosonmagyaróvár mindinkább ki van téve a nemzetközi összehasonlításnak és a Bécs – Pozsony - Győr térségben kell helytállnia.

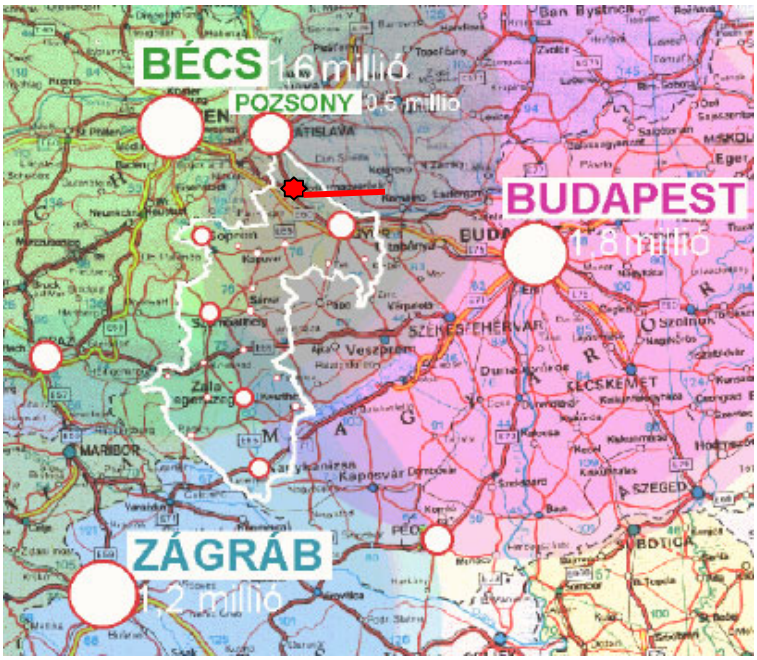

A Nyugat-dunántúli régió térségi helyzete

A három ország találkozási pontjából eredő korábbi „országkapu" szerepkör egyre inkább veszít fontosságából, helyét a regionalitás veszi át. Azaz a gazdasági-fejlődési folyamatok, települési kapcsolatok sokkal inkább a természetes és az infrastrukturális adottságok alapján kialakuló térségi szerveződések szerint fognak alakulni. A közlekedési infrastruktúra szempontjából Mosonmagyaróvár jó helyen, közúti fővonalak kereszteződésénél fekszik. A K-Ny-i tengelyt alkotó M1 autópálya a korábbi településfejlesztési koncepció után épült meg, kedvező környezeti hatása – különösen mióta a fizetőkapuk megszűntek – a város lakóterületeit terhelő átmenőforgalom valamelyes csökkenésével érzékelhető, az autópálya gazdaságfejlesztő hatásainak kiaknázása azonban a lehetőségektől elmarad. A város közlekedési csomóponti szerepe az É-D-i tengelyt alkotó M15-M9 (Szlovákia-Adriai tengerpart/kikötő) autópálya, valamint Magyarország M9 harántirányú külső gyorsforgalmi gyűrű megépülésével teljesedik majd ki. Ennek várható ideje a 2010-es évtized. A mielőbbi megvalósítás fontos lenne, mert az É-D-i tengely „birtoklásáért" - éppen a nagyobb térségre kiterjeszthető gazdasági kapcsolatok és az átmenő gazdasági forgalomból eredeztethető haszon érdekében - verseny folyik: Ausztria az A2 autópálya déli továbbvetetésével szeretné az É-D-i közlekedési folyosó előnyeit a maga hasznára fordítani. Ha az M9 Nyugat-dunántúli szakaszának megépítése (86-os út gyorsforgalmi úttá fejlesztése) késik és az É-D-i kapcsolat osztrák területen alakul ki, az az M9 távlati nemzetközi szerepét hosszabb távon is csökkenti és egyben Mosonmagyaróvár távlati pozícióját is rontja.

A nemzetközi közúti fővonalak (M1 és M9) kereszteződése és a Bécs-Budapest vasúti fővonal Mosonmagyaróvár logisztikai szerepét erősíti még akkor is, ha a határ-átléptetés és az ezzel kapcsolatos vám- és szállítmányozási feladatok a belső határok miatt megszűntek. A logisztikai központ szerepre való felkészülés, ehhez területek és infrastruktúra háttér biztosítása a város fontos fejlesztési feladata.

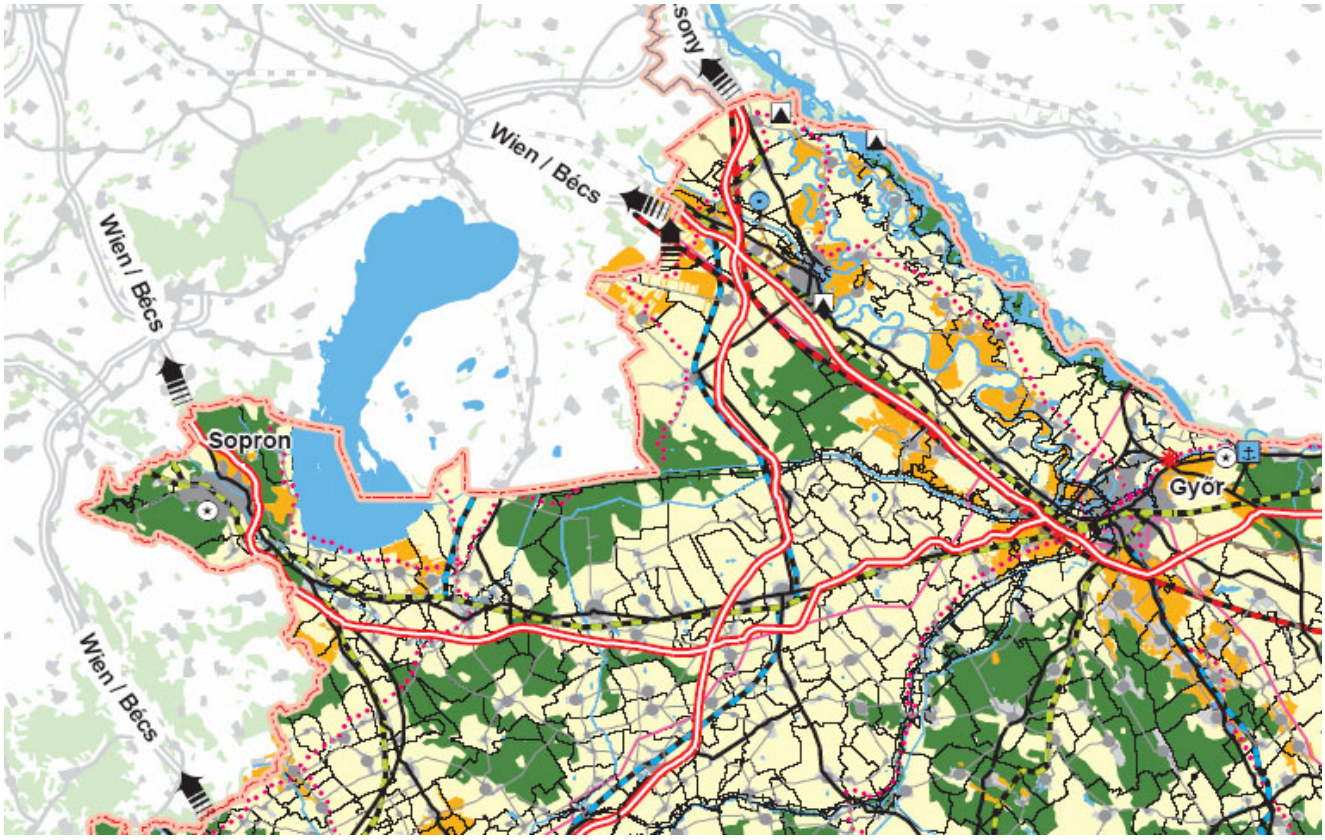

Mosonmagyaróvár tervezett közlekedési kapcsolatai az OTRT módosítás tervezete szerint

A város további kedvező, gazdaságilag is hasznosítható földrajzi/természeti adottságai az értékes táji környezet és a természeti kincsnek tekinthető gyógyvíz, valamint a város közigazgatási területének nagy része alatt megtalálható ivóvízbázis. Mosonmagyaróvár – a Lajtával, Mosoni-Dunával a vizek városa és egyben a Szigetköz kapuja is a Szigetközbe vezető több út és híd révén. Termálvize a nemzetközileg is egyre fontosabb és jövedelmezőbb egészségturizmus, gazdag táji és természeti környezete, folyóvizei az ökoturizmus és a sportturizmus fejlesztésének lehetőségét biztosítják. Mosonmagyaróvár jó közlekedési helyzete a turisztikai adottságok kihasználását is segíti, a nagyvárosok (Bécs, Pozsony, Győr) közelsége megfelelő fogyasztói keresletet biztosít a rekreációs- és szabadidőipar valamint a turizmus számára. Az ivóvízbázis egyre nagyobb gazdasági kincs, „a jövő olaja." Ezért megőrzése, az elszennyeződéstől való megóvása a városnak és az egész térségnek elsődleges érdeke.

Mosonmagyaróvár és kistérsége illeszkedése - az OTRT tervezete alapján – a nemzeti értékek megőrzésének országos jelentőségű övezeteibe:

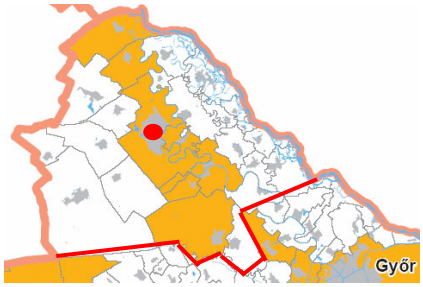

a kiemelt jelentőségű örökségvédelem

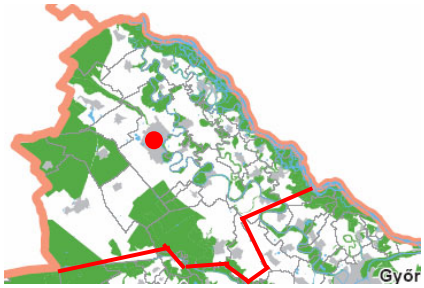

az ökológiai háló és

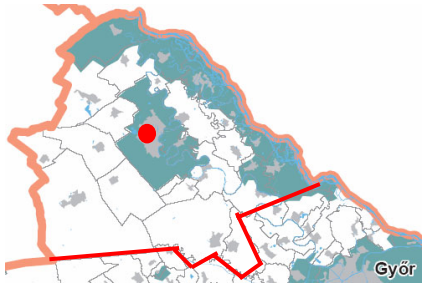

a tájképvédelem területei

A város történelmileg kialakult – környezetére is kisugárzó hatást gyakorló - adottságai között fontosak és a jövő számára is megőrzendők: a felsőoktatási szellemi (K+F) központ, a kereskedelem és az iparváros funkciók valamint a kiemelkedő értékű kulturális örökség.

Mosonmagyaróvár földrajzi elhelyezkedése jelentősen befolyásolja szerepét is. A – hosszabb időszakban várható – közigazgatási reform kapcsán kistérségi központ szerepköréből kifolyólag helyzete erősödni fog és a kistérségi közigazgatás központjává is válik. Ez egyben azt is jelenti, hogy fejlesz-

tési koncepcióját már az erre való felkészülés jegyében kellene összeállítania. Ez a felkészülés két irányú lehet:

1. A kistérség településeinek magasabb szintű igény-kielégítésére való felkészülés a közép- és felsőfokú intézményhálózat fejlesztésével (oktatás, egészségügy, informatika, kulturális központ, gazdasági szellemi szolgáltatások, szervező-központ szerepkör megerősítése, lakossági szabadidős- és rekreációs szolgáltatások)

2. A kistérség településeinek részvételével közös gazdasági és környezetvédelmi programok kidolgozása, elindítása, közös termelő-struktúrák és beszállítói hálózat kialakításának ösztönzése/orientálása, térségi (öko)turisztikai csomagterv összeállítása, közös marketing és érdekérvényesítés megszervezése, összehangolt foglalkoztatási és az ahhoz szükséges képzési stratégia kidolgozása.

A mosonmagyaróvári kistérség területileg és településszámát tekintve is nagy kiterjedésű: területe 931 km^2 és 26 településéből áll. A települések közül 9 község lakossága nem éri el az 1000 főt (ebből 4 még az 500 főt se), további 9 község népessége 1000 és 2000 fő között alakul, 6 település lakossága 2000-5000 fő között mozog, míg egyedül Jánossomorja népessége haladja meg az 5000 fős határt (a 2001-es népszámlálás adatai szerint 5998 fő). Ebből eredően – az igények növekedésével - Mosonmagyaróvár magasabb szintű ellátási feladatai – elsősorban összetétel és kínálat szempontjából – fejlesztendők.

A környékkel kialakult hagyományos gazdasági együttműködések - a mezőgazdasági termékek feldolgozója a város (tejipar, konzervipar), a mezőgazdaság számára gépgyártó a város, Mosonmagyaróvár a környékbeli települések lakosságának is foglalkoztatója - továbbfejlesztésére a régió gazdasági tervében elhatározott klaszter rendszer megerősítése terén a beszállítói hálózatok kialakítása/bővítése adhat lehetőséget, valamint a térségi idegenforgalmi csomagterv együttes kidolgozása. Ez utóbbira különösen jó lehetőséget ad, hogy a kistérség 14 települése a Szigetközben van, azaz a szigetközi öko- és sportturisztikai adottságok jól ötvözhetők a város nyújtotta gyógy-, termál- és kulturális (esemény) turizmussal. Kiemelten fontos, hogy a város fejleszteni javasolt korszerű (környezet- és bioipar) gazdaságának munkaerő biztosításához a térség települései együttes hátteret képezzenek. Ehhez közös, az igényelt szakmaösszetételre alapozott képzési rendszert szükséges kialakítani, melynek célszerű helye a város. A jobb szolgáltatási színvonal és a környezetvédelem érdekében fontos ezért – az egyéni személygépkocsival történő hivatásforgalom mérséklése ill. növekedésének elkerülése végett is – a községek és Mosonmagyaróvár tömegközlekedési kapcsolatainak ill. a közeli településeket és a várost összekötő kerékpárút hálózatnak a fejlesztése.

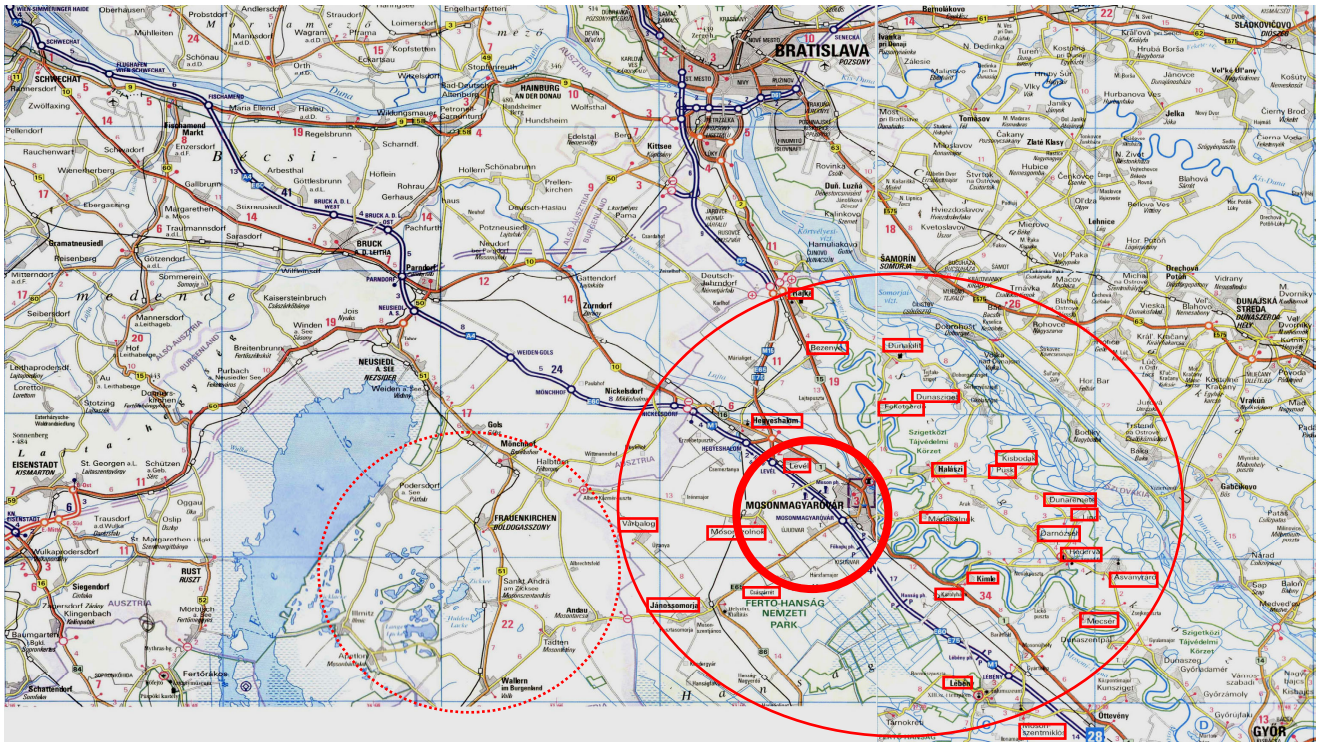

Mosonmagyaróvár és kistérsége, valamint a jelenlegi közlekedési hálózat a Bécs-Pozsony-Győr háromszögben

1.2. A RENDSZERVÁLTÁS MAJD AZ EU CSATLAKOZÁS MOSON-MAGYARÓVÁRI HATÁSAI

Fent már említésre került, hogy az országhatárok eltűnésével – különösen 2008. január 1. után a schengeni határvonal K-i országhatárra áthelyeződésével – még inkább megváltozik a város gazdasági környezete. Az országhatár elválasztó szerepe - de egyben bizonyos időszakokban védő funkciója, sőt a 80-90-es években előnyös határközeliség – teljesen megszűnik, ezáltal a határ menti térség közvetlenül lesz kitéve a (nemzetközi) gazdasági verseny kihívásainak. Mosonmagyaróvárnak a burdenlandi/pozsonyi térségi összehasonlításban kell talpon maradnia, miközben az állami közterhek a szomszédos országokéinál nagyobb terheket rónak a magyarországi vállalkozókra. Ez megnehezíti a város tőkevonzó erejének növelését is, hiszen hiába a jók a közlekedésföldrajzi adottságok az ipari és logisztikai fejlesztésekhez, a befektetők nem szívesen - vagy csak igen magas profitráta elérésének reményében – vállalják jelenleg a beruházásokat. A városban rendelkezésre álló olcsó munkaerő is egyre kevésbé vonzerő, hiszen már alig akad szabad munkaerő (gyakorlatilag megszűnt a munkanélküliség) és a negatív demográfiai tendenciák miatt várhatóan a munkaerőutánpótlás sem lesz jelentős. Ugyanakkor a még átmenetileg meglevő EU foglalkoztatási korlátok közeljövőbeni megszűnésével a szomszédos területekre elingázás mértékének csökkenésével sem lehet számolni, sőt esetleg tovább növekedhet, ami akár a mosonmagyaróvári térségben is munkaerőhiányt okozhat. Komoly gazdasági befektetők ide vonzásához tehát megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerővel, ehhez hosszú távon népességvonzással is kell rendelkeznie a városnak, és fel kell készülnie a betelepülők fogadására.

Sajnálatos, hogy Mosonmagyaróvár a rendszerváltás után megvolt kedvező (logisztikai és az ipar privatizációjából eredő) fejlesztési lehetőségeit akkor nem használta ki nagyobb mértékben, az időbeli késés nem csupán a közben kiesett haszon miatt, hanem a hazai gazdasági lehetőségek (jelenlegi, remélhetőleg rövid időszakra történő) beszűkülése és a verseny erősödése következtében is kárt okoz. Várhatóan a nemzetgazdasági helyzet stabilizálása után csökkenthetők lesznek a közterhek, így a befektető-vonzás a rövidtáv elmúltával ismét eredményes lehet. Addig a településnek az ahhoz szükséges területelőkészítésekre kell erőt és energiát fordítana, hogy a fellendülés megindulásakor kiajánlható befektetési kínálattal rendelkezzen. Vonzerő lehet, hogy Mosonmagyaróváron nagy összefüggő gazdasági terület állhat egy tagban rendelkezésre, ami nagyobb telephelyek, ipari/logisztikai komplexumok elhelyezésére is alkalmas. A korszerű K+F tevékenységek vagy környezetipar számára a kvalifikált munkaerő és az egyetem jelenléte lehet vonzó. Ugyanakkor a városnak nagy figyelmet kell fordítania arra, hogy – mivel Mosonmagyaróvár érzékeny területen, ivóvízbázis fölött és felszíni vizek mentén fekszik - a beruházók nehogy olyan tevékenységet/technológiát szándékozzanak betelepíteni, amelyet saját környezetükben környezetvédelmi korlátok miatt nem engedélyeznek. A tőkevonzást a környezetvédelmi érzékenység szem előtt tartásával kell keretek között tartani, annál is inkább, mert a város közigazgatási területe igen gazdag tiszta ivóvízben, ami egyre nagyobb gazdasági kincs és a jövő jövedelemforrása lehet.

Bécs és Pozsony – nagyságuknál és főváros szerepkörüknél fogva – a települési versenyben nem egy „súlycsoportban” indulnak Mosonmagyaróvárral. Így Mosonmagyaróvárnak arra kell figyelmet fordítania, hogy Bécs és Pozsony közelségéből milyen előnyöket kovácsolhat, vagy miben képes azonos esélyekkel szövetkezni a nagyobb városokkal. Elsősorban e városok lakónépességre mint fogyasztói piacra lehet alapozni, ill. hosszabb távon a kis- és középvállalkozásoknak a győri/hazai ipar mellett a pozsonyi iparhoz kapcsolódó beszállítói hálózatba való bekapcsolódás. Felértékelődhet az egyetemek kapcsolatainak bővítése, a szellemi tőke „összeadása” is, az erre alapozható K+F tevékenység komoly gazdasági lehetőséget jelenthet.

A tercier szektor szolgáltatásainak (fodrász, kozmetika, stb.) árai – jelenleg - Szlovákiában nem magasabbak, mint nálunk, a pozsonyiakat a gyógy- és szabadidős/rekreációs kínálat érdekelheti, ha megfizethető és a csallóközi kínálatnál magasabb színvonalat és szélesebb választékot kínál. Egyelőre a csallóközi turisztikai kínálatnál a mosonmagyaróvári jobb, így itt jó esélyei lehetnek a városnak, azonban Pozsony Ausztriához való közelsége, a Fertő-tó környéki kiépítettség és a burgenlandi termálfürdők Mosonmagyaróvár verseny esélyeit nehezítik.

Ausztriában a szolgáltatások ára még mindig magasabb, mint itthon, ezért az onnan Mosonmagyaróvárra irányuló kereslet még fennmaradt – bár lassan mérséklődik. Hosszabb távon az árak kiegyenlítődése esetén azonban a kereslet csökkenésével lehet számolni, ezért a nagyon magas színvonalú, sok élőmunkát igénylő, egyedi, művészeti értéket képviselő (kézműipari) tevékenységek és a szemé-

lyes kötődést igénylő szolgáltatások (pl. orvos-páciens kapcsolat) fennmaradásának vannak tartósan jobb esélyei.

Az idegenforgalmi és szabadidős kínálat terén a Fertő-tó közelsége miatt a tó körül kialakult magas színvonalú osztrák kínálattal kell Mosonmagyaróvárnak versenyeznie. A sikerhez jó természeti adottságokkal rendelkezik a város, ezek kiépítettsége, kihasználtsága azonban messze elmarad a lehetőségektől. Arra is figyelmet kell fordítani, hogy olyan profilok kerüljenek fejlesztésre, melyek a régió Nyi felén nincsenek vagy kapacitásuk – a terület terhelhetősége miatt – korlátozott. Versenyképesebb lenne a város, ha turizmusfejlesztési koncepcióját a szigetközi településekkel együtt összehangoltan és egymást erősítő módon tudná kialakítani. Hosszabb távon felmerülhet a Fertő-tó és Mosonmagyaróvár-Szigetköz turisztikai iparának összehangolása, közös szervezetek és marketing kialakítása is, és az együttes fellépés által az EU piacon jobb érvényesülés elérésének lehetősége.

Mosonmagyaróvár tágabb környezetében való elhelyezhetősége érdekében összehasonlításul néhány burgenlandi és Győr-Moson-Sopron megyei adatot párhuzamosan teszünk közzé.

Städte 2003

Bezeichnung	Fläche in km² / Terület, km²	Anzahl der Wohnungen[a] / Lakásállomány	Wohnbevölkerung / Lakónépesség
Burgenland			
Eisenstadt	42,90	5 399	11 735
Frauenkirchen	31,95	1 299	2 796
Güssing	49,31	1 695	3 845
Jennersdorf	37,92	1 782	4 266
Mattersburg	28,20	2 749	6 346
Neufeld an der Leitha	4,24	1 563	2 967
Neusiedl am See	57,03	2 677	5 660
Oberpullendorf	12,65	1 319	2 818
Oberwart	36,47	3 218	6 613
Pinkafeld	27,43	2 165	5 229
Purbach am Neusiedler See	45,84	1 346	2 566
Rust	20,01	1 270	1 733
Stadtschlaining	42,06	960	2 060
Győr-Moson-Sopron			
Csorna	91,73	4 088	10 796
Fertőd	48,54	1 365	3 447
Raab	174,61	52 798	128 571
Kapuvár	96,05	4 064	10 677
Altenburg	85,35	11 925	30 582
St. Martinsberg	29,58	1 220	3 861
Ödenburg	169,06	23 242	56 257
Tét	56,35	1 435	4 143

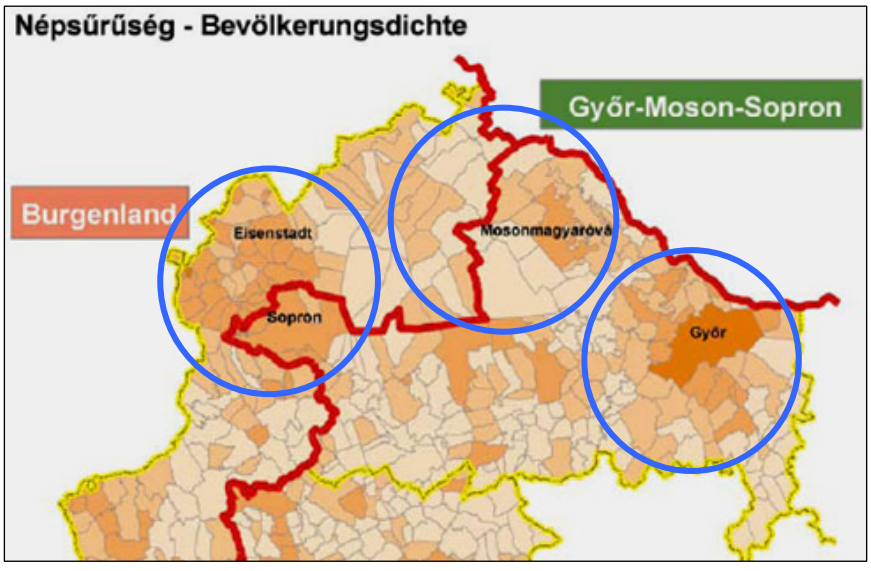

A táblázatból látható, hogy az említett nagyvárosok (Bécs, Pozsony) kivételével olyan nagyobb népességű település, ami Mosonmagyaróvár konkurenciája lenne, nincs a burgenlandi térségben. Ez feltétlenül előny a város számára. A környékbeli osztrák kisvárosok közül egyedül Kismarton (Eisenstadt) népessége haladja meg a tízezer főt, de nagysága elmarad Óvárétól. Győr-Moson-Sopron megyén belül is csak a két megyei jogú város nagyobb, mint Mosonmagyaróvár.

A versenyképesség szempontjából nemcsak a népességszámnak, hanem igen jelentős mértékben a **népsűrűségnek** is szerepe van. A ritkán lakott térségek nehezebben és költségesebben fejleszthetők, a megfelelő színvonalú ellátás kialakítása és fenntartása, ezzel az üzemeltetés fajlagos költségei is sokkal magasabbak. Ezért – egy bizonyos sűrűségi határon belül – azok a térségek fejlődnek, ahol nagyobb a népsűrűség.

Mosonmagyaróvár e tekintetben kedvező helyzetben van: a közvetlen szomszédos Fertő-tavi térség ritkán lakott, (közép)városhiányos térség, így Mosonmagyaróvár töltheti be ezt az űrt és hosszabb távon e terület természetes központjává válhat ill. visszaszerezheti egykori megyeközponti vonzáskörzetét. Ez

különösen akkor látható, ha figyelembe vesszük, hogy a Fertő-tó keleti parti települések Ny-i irányban vonzódását a tó léte fizikailag is akadályozza, ezek természetszerűleg Óvár felé orientálódhatnak. A megyében Győr körül, valamint az országhatáron átnyúlóan Sopron-Kismarton körül figyelhető meg olyan népességi „csomósodás", amely a térség fejlesztő pólusait képezheti. Mosonmagyaróvár esélyeit természetesen Pozsony közelsége erősen korlátozhatja. Amennyiben azonban a város középfokú ellátási kínálatát javítani tudja, akkor – legalább a Fertő tó körüli (különösen a K-i parti) településekre - központi hatását eredményesen fokozhatja, hiszen e települések felé (ma még) jobb közlekedési kapcsolatokkal (M1-A4, 1.sz. főút) rendelkezik. (Ha megépül az osztrák S31 gyorsforgalmi út Parndorfon keresztül tervezett északi meghosszabbítása Pozsonyig, az Óvárt e tekintetben versenyhátrányba hozhatja.)

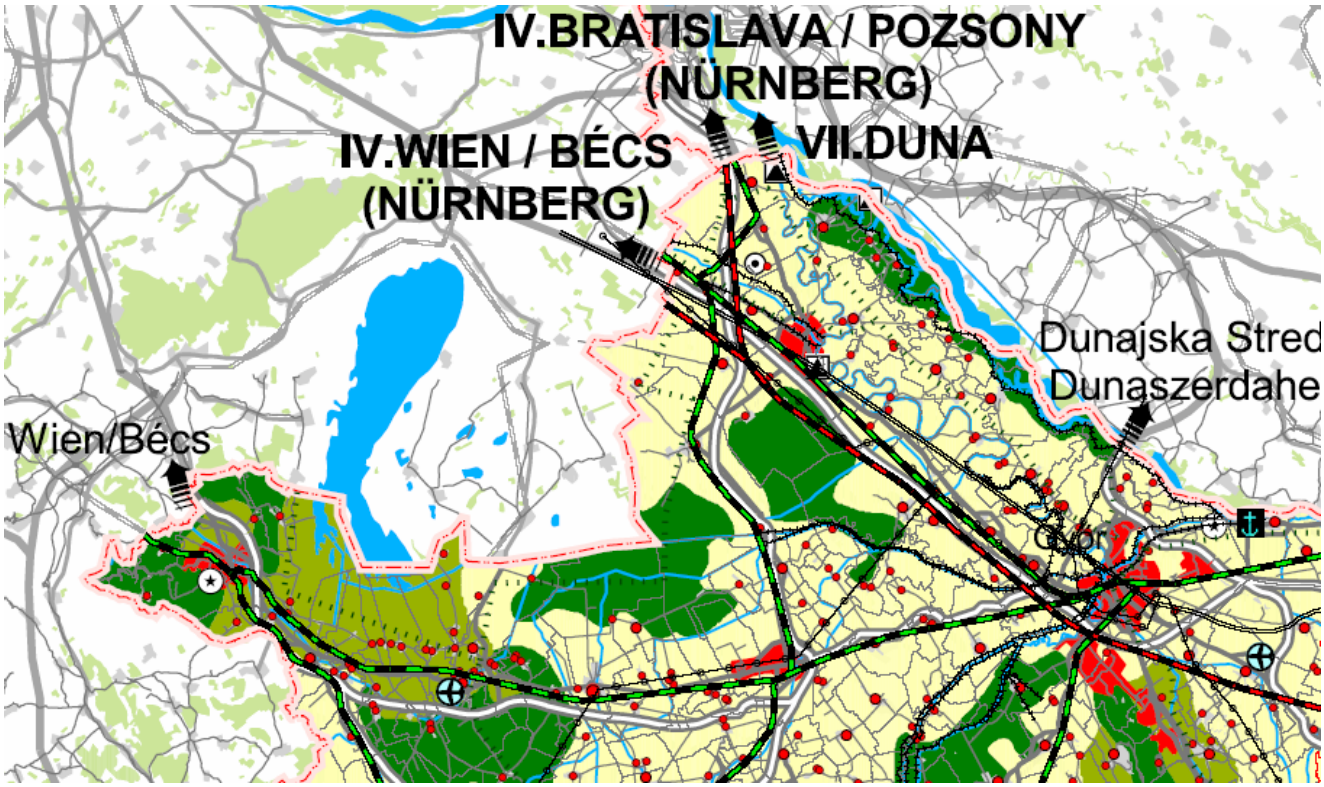

Az Országos Területrendezési Terv szerkezeti lapjának Mosonmagyaróvárra és tágabb környékére vonatkozó részlete

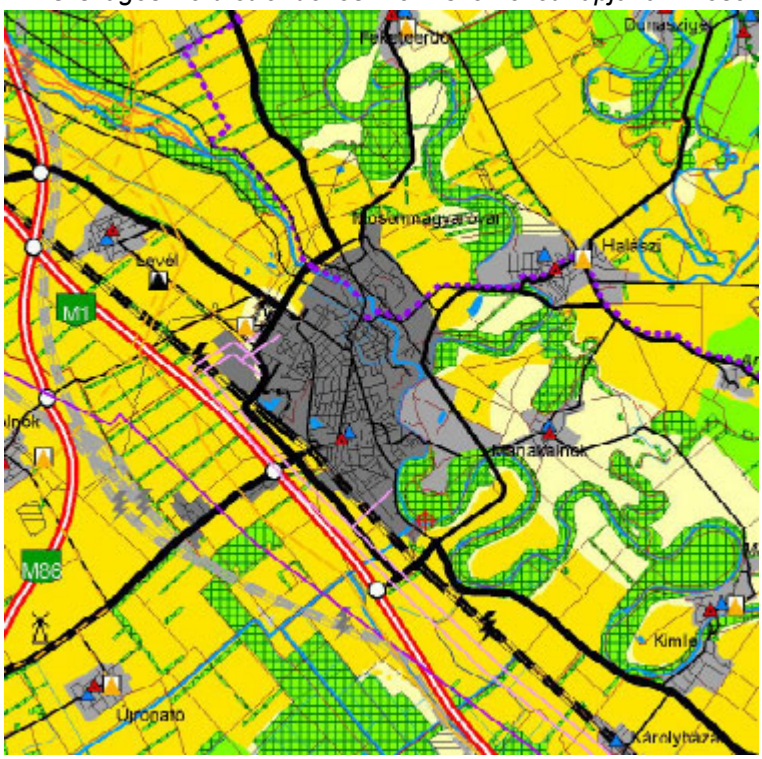

Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Tervének a város és közvetlen környékére vonatkozó részlete

1.3. DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK ÉS FOGLALKOZTATOTTSÁG

1.3.1. A népességszám alakulása

Mosonmagyaróvár népességszám változását vizsgálva megállapítható, hogy a város népessége – a II. világháború időszakát leszámítva – folyamatosan nőtt, 1980 óta azonban gyakorlatilag stagnál. Ez – bár nem mondható kedvező tendenciának – még mindig valamivel jobb, mint az országos átlag, hiszen az ország lakossága évenként kb. 40 ezer fővel csökken. Megállapítható, hogy a város eddig még megtartotta népességét, de növelni az utóbbi negyedszázadban már nem tudta.

Népességszám alakulása 1870-2001

év	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001
fő	8 382	8 761	8 558	9 386	11 440	13 330	14 859	16 938	16 739	21 188	24 653	29 728	30 079	30432

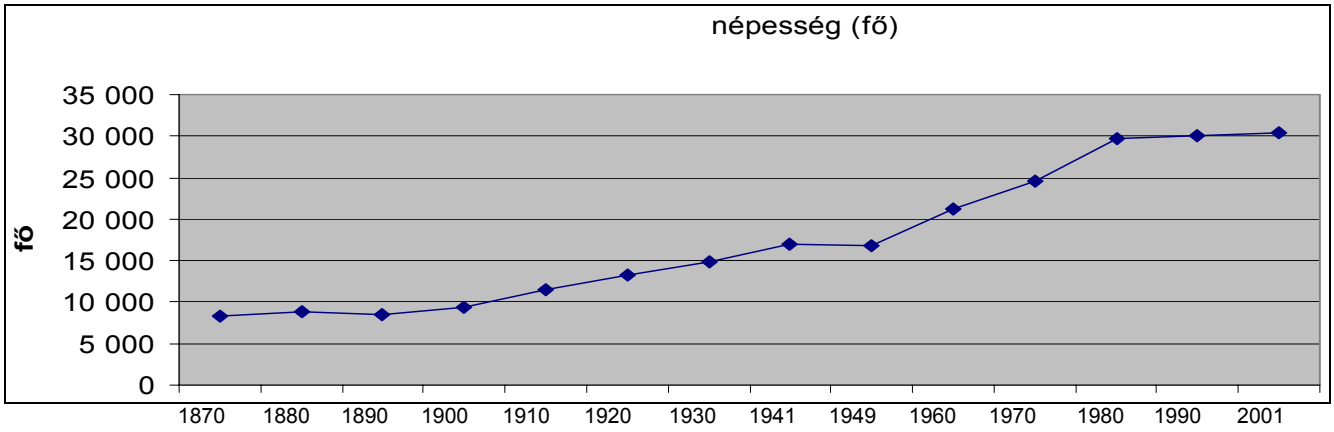

1.3.2. Népmozgalmi jellemzők

A népesség stagnálás oka – ahogy az alábbi táblázat 1970-2001-ig terjedő adatsora is mutatja – az 1990 óta állandósult negatív természetes „szaporulat”, azaz a halálozások száma sorra minden évben meghaladja a születések számát. A vándorlási különbözet közvetlenül a rendszerváltás előtt negatív volt, azóta bár igen csekély mértékben, de pozitív. Eszerint a városból elköltözést, a környező településekre kiköltözést ellensúlyozni tudja a – nagyrészt más térségekből származó – beköltözés.

Népmozgalmi jellemzők 1970-2001

Lakónépesség 1970	Term. szaporodás, fogyás (-)	Élve születés	Halálozás	Vándorlási különbözet	Lakónépesség 1980	Természetes szaporodás, fogyás (-) 1980–1989	Élve születés	Halálozás	Vándorlási különbözet 1990–2001	Lakónépesség 1990	Természetes szaporodás, ill. fogyás (-)	Élve születés	Halálozás	Vándorlási különbözet	Lakónépesség 2001
24 653	3 035	5 507	2 472	2 040	29 728	1 266	4 116	2 850	-915	30 079	-14	3 540	3 554	367	30 432

Gondot nem csupán a népesség stagnálása okoz, hanem az ezzel együtt járó öregedési tendencia. A gyermek korosztályok létszáma és részaránya is csökken, a népesség zömét a közép korosztály alkotja, bár feltűnő a 35-39 évesek alacsony száma mind a nők, mind a férfiak körében. A legfiatalabb 5 év korcsoport létszáma azonban a 60 éven felüli 5 év korcsoportlétszámával hasonlítható össze, azaz a gyermek utánpótlás meglehetősen alacsony. Ennek a nevelési-oktatási intézmények fenntarthatósága ill. az időskorúak mindinkább megnövekvő szociális gondozási igényének biztosítása szempontjából lesznek hatásai, melyek a városi költségvetést jelentősen terhelni fogják.

1.3.3. A népesség korcsoport-összetétele

Korcsoportmegoszlás nemek szerint és összesen 2001

	összes	0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-x
Férfi	14746	745	837	901	1011	1396	1341	1140	889	970	1219	1128	911	660	562	486	312	144	281
Nő	15686	680	729	880	1006	1343	1234	1069	832	1073	1391	1198	997	870	757	669	509	262	187
összesen	30432	1425	1566	1781	2017	2739	2575	2209	1721	2043	2610	2326	1908	1530	1319	1155	821	406	281
%	100,0	4,7	5,1	5,9	6,6	9,0	8,5	7,3	5,7	6,7	8,6	7,6	6,3	5,0	4,3	3,8	2,7	1,3	0,9

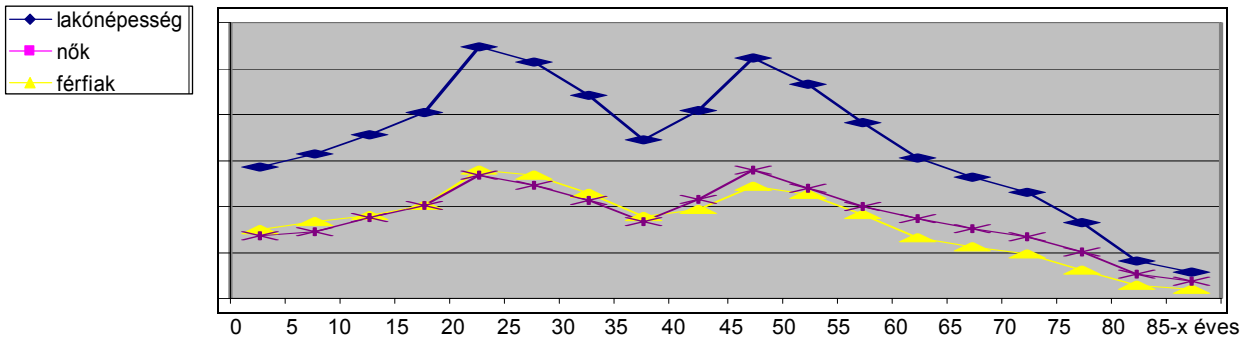

1.3.4. Tágabb térségi összehasonlítás

Megyei összehasonlításban vizsgálva a város korcsoport összetételét megállapítható, hogy az önmagában nem túl kedvezőnek megítélhető korstruktúra a megyében mégis a jobbak közé tartozik.

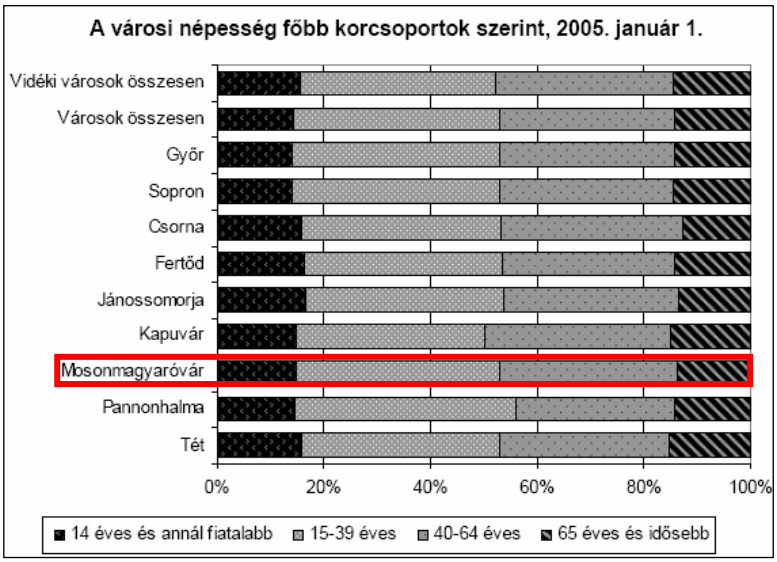

Az ország városainak átlagával közel megegyező az Óvári korszerkezet, a megyében pedig felveszi a versenyt a megyei jogú városokkal is és jobb, mint néhány kisebb népességű városé. Óvárnál jobb korcsoport-összetétellel csak Csorna, Fertőd, Jánossomorja és Tét dicsekedhet, bár ezek közül néhányban nemcsak a gyerek-arány magasabb, hanem az idősek %-os aránya is, ami viszont kedvezőtlen.

Ha **a népességszám változási tendenciákat is tágabb földrajzi környezetben** vizsgáljuk, megállapítható, hogy a burgenlandi demográfiai folyamatok sem kedvezőbbek, mint a magyarországiak a Ny-dunántúli régióban. Burgenland a világháborús visszaesést sosem tudta behozni, ebben szerepe lehetett annak is, hogy Ausztria legkevésbé fejlett tartománya, valamint a vasfüggöny jelenléte nemcsak a magyarországi oldalra, hanem az országhatár túloldalára is kedvezőtlen (gazdasági és társadalmi) hatással volt. Így – bár a háborúval indult – népességcsökkenés ott a 60-as években megállt, de a legutóbbi évtizedig stagnált a népességszám, enyhe növekedés csak a magyarországi rendszerváltást követően tapasztalható.

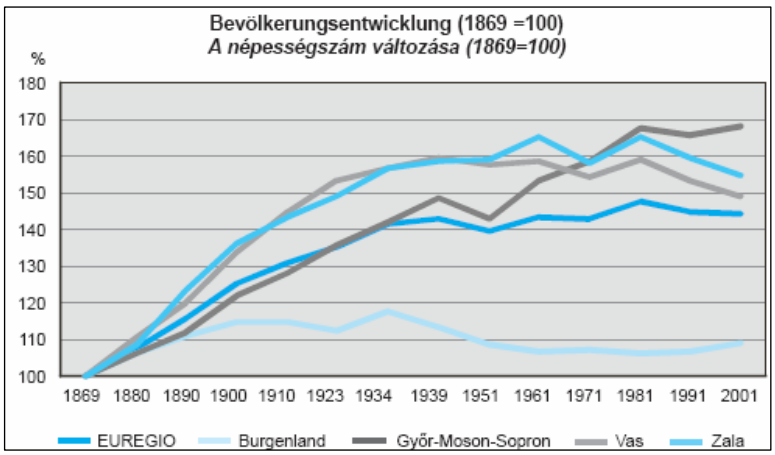

Ezzel szemben a Ny-dunántúli régió megyéinek népessége a háború után növekedésnek indult, ezen belül Győr-Moson-Sopron megye lakosainak száma 1980-ig töretlenül és rendkívül dinamikusan fejlődött. (Vas és Zala megyében a 60-as évek tsz-esítésének hatására visszaesés következett be, de a negatív tendencia 1970-től megfordult és a növekedés ott is megindult.) Az 1980-as évektől a csökkenés mindhárom megyére jellemző, de Győr-Moson-Sopron megyében sokkal kisebb mértékű volt mint a másik kettőben, és a rendszerváltás után a megye ismét népességnyereségessé vált. Eszerint jelenleg a tágabb térségben Győr-Moson-Sopron megye demográfiai tendenciái a legkedvezőbbek, ezen belül Mosonmagyaróvár a stagnáló népességével a középmezőnyben helyezkedik el.

A népmozgalmi tendenciákat tágabb régióban vizsgálva kitűnik, hogy a negatív természetes „szaporulat" a burgenlandi térségre is jellemző, a 13 kisvárosból kilencben haladta meg a halálozások száma a születésekét. Ez Győr-Moson-Sopron megyére is általánosságban elmondható, a városok többsége természetes fogyással számolhat. A Nyugat-dunántúli régió három megyéje közül Győr-Moson-Sopron megye tendenciái a legkedvezőbbek, itt kisebb a természetes fogyás üteme, mint Vas és Zala megyében. (l. lenti grafikon). Megállapítható azonban, hogy a burgenlandi fogyás mértéke a legkisebb: 3,0 ezrelék alatt marad, míg a „legjobb helyezett" magyar megyében Győr-Moson-Sopronban – ha kis mértékben is – de meghaladja a 3 ezreléket. (Vas megye cca. 5, Zala megye majdnem 6 ezrelék természetes fogyást ér el.)

Városok 2003

Lebend-geborene	Gestorbene	Wanderungs-bilanz (+,–)	Megnevezés
auf je 1 000 Einvohner			
Élveszületés	Halálozás	Vándorlási különbözet (+,–)	
1 000 lakosra			
			Burgenland
8,1	10,4	9,3	Kismarton
8,2	16,8	7,2	Boldogasszony
6,8	14,3	6,8	Németujvár
5,9	12,9	–3,3	Gyanafalva
10,1	8,2	12,3	Nagymarton
11,1	10,4	5,4	Lajtaujfalu
10,1	6,7	4,9	Nezsider
7,5	9,9	3,9	Felsőpulya
7,0	9,7	17,7	Felsőőr
10,3	14,0	6,5	Pinkafő
10,5	7,4	1,2	Feketeváros
8,7	9,8	17,3	Ruszt
6,3	13,1	7,8	Városszalónak
			Győr-Moson-Sopron
10,4	9,4	–2,8	Csorna
11,1	11,1	7,9	Fertőd
9,6	11,1	–6,2	Győr
8,1	13,2	1,9	Kapuvár
10,4	12,5	8,6	Mosonmagyaróvár
9,6	16,0	–39,8	Pannonhalma
8,3	11,3	5,5	Sopron
8,9	12,8	–1,0	Tét

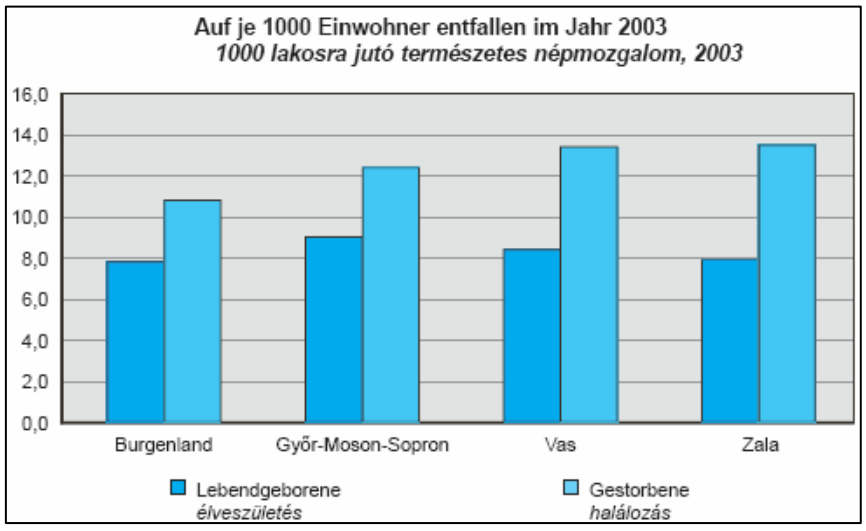

Különbség mutatkozik azonban a vándorlási tendenciákban: míg Burgenlandban a városok túlnyomó többsége beköltözéssel, vándorlási nyereséggel számolhat, Győr-Moson-Sopron megyében több város népességveszteségét az elköltözés is növeli. Ez különösen meglepő, mert a megye egésze ugyanakkor népességnyereséggel számolhat. Ez felhívja a figyelmet a – különösen Győr körül kialakuló – szuburbanizációra, azaz a városokból kiköltözés problémáira, a városok vonzerejének csökkenésére vagy a városi igatlanárak túlzott növekedésének kedvezőtlen hatásaira. A szuburbanizációnak azonban az érintett városokra hosszú távon városüzemeltetési szempontból is kedvezőtlen hatásai lesznek: a kiköltözött népesség a lakóhely szerinti településen fizet adót, de a város ellátó hálózatát továbbra is igénybe veszi, ezáltal a város működési költségeit terheli. Ennek elkerülése érdekében a szuburbanizációs elköltözéssel terhelt településeken a folyamat megállítására kell törekedni és meg kell vizsgálni, hogy milyen eszközökkel lehet eredményes a negatív tendencia megállítása, hogyan fokozható a település népességmegtartó ereje, vonzereje.

A demográfiai helyzetet – és ebből következően a szükséges szociális ellátó hálózat összetételét és mennyiségét is – alapvetően befolyásolja a **várható élettartam** alakulása. E tekintetben Mosonmagyaróvárra előrejelzett városi adatokkal nem rendelkezünk, de a megyei és regionális adatok alapján Győr-Moson-Sopron megye a férfiak várható élettartama alapján országelső, a nők élettartama szerint a Ny-dunántúli régió országelső, de ezen belül mind Vas, mind Zala megye megelőzi Győr-Moson-Sopront.

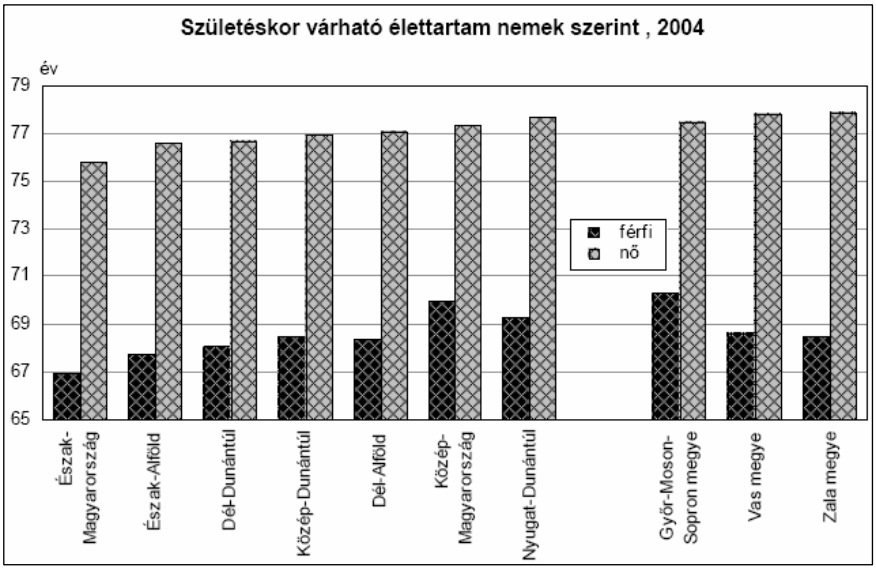

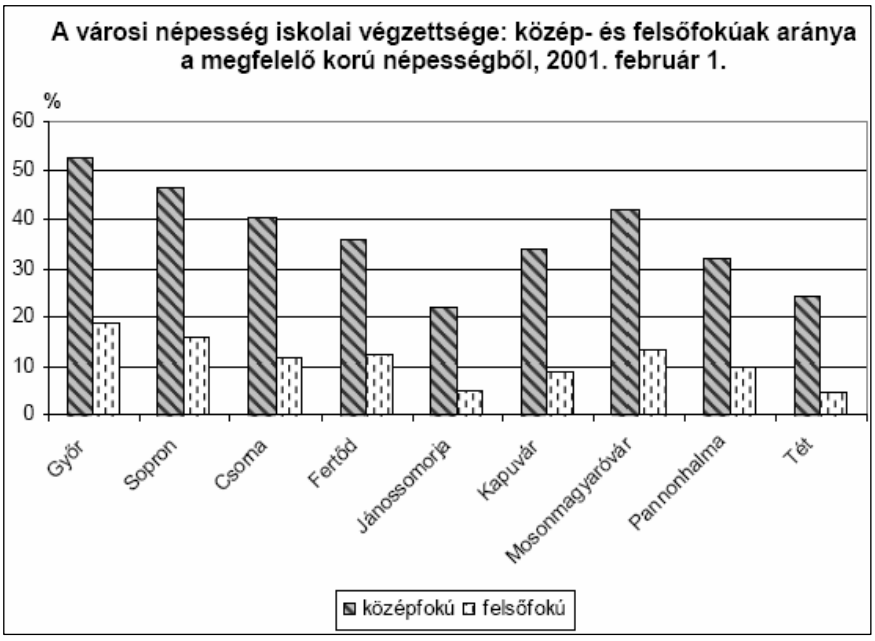

Ausztriára tartományi adatokkal nem rendelkezünk, így Burgenlanddal az összehasonlítás nem lehetséges. Osztrák országos adatok alapján azonban a szomszédos ország átlaga messze megelőzi még a legjobb dunántúli régiót is: az Ausztriában várható élettartam 8 ill. 10 évvel hosszabb.

A népesség **képzettségi, iskolázottsági szintje** meghatározza mind a munkalehetőségeket, a kialakítható foglalkoztatási struktúrát, mind a népesség életszínvonalára, életminőségére döntő hatással van. Bár a Ny-dunántúli régió népességének átlagos iskolázottsági szintje két osztállyal meghaladja a K-magyarországi szintet, mégsem kedvező a kép. Mosonmagyaróvár 18 éven felüli lakosságának csak 40 %-a rendelkezik középfokú végzettséggel és a diplomával rendelkezők aránya alulról súrolja a 14 %-ot. Annak ellenére, hogy a megyében ezzel – Győr és Sopron után – a harmadik helyet foglalja el, az EU versenynek közvetlenül kitett város számára ez hosszabb távon nem lesz elégséges. (Természetesen a fiatal korosztályok mutatói sokkal jobbak, ami bíztató tendencia, de felhívja a figyelmet a középkorúak felnőttképzésének, továbbképzésének fontosságára.) Az általános képzettségi szint emelése mellett a város helyzetéből adódóan kiemelten fontos a nyelvismeret fokozása, az anyanyelv mellett az itt hangsúlyos német után az angol nyelvtudás elsajátítása is elengedhetetlen.

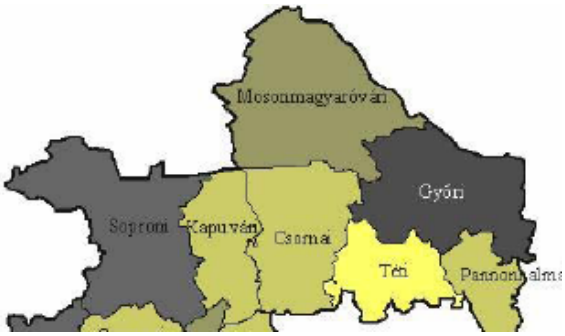

Iskolai végzettség a megyében kistérségenkénti bontásban (a sötétebb árnyalat a magasabb iskolázottságot jelzi)

Mosonmagyaróvár lakosságának iskolai végzettsége a város megfelelő korcsoportjaihoz viszonyítva

	10-x éves		15-x éves		18-x éves		25-x éves	
	Ált. isk. 0 évfolyam		Ált. isk. 8 osztály		Legalább középisk. érettségi		Főisk., egyetemi diploma	
	Fő	Korcsoport%	fő	Korcsoport%	fő	Korcsoport%	fő	Korcsoport %
Összesen	69	0,3	24 087	93,9	10 283	41,9	2 760	13.2
Férfi	29	0,2	11 771	96,0	4 625	39,6	1 478	15,0
Nő	40	0,3	12 416	91,9	5 658	44,1	1 282	11,6

1.3.5. Háztartás és családstruktúra

A háztartás és családstruktúra változása szemléletesen mutatja az utóbbi évtizedek demográfiai tendencia-változásait. Megfigyelhető a társadalom atomizálódása, a gyakorlatilag stagnáló népesség

A háztartás és családstruktúra változása 1970-2001

	háztartás			család			
	száma	100 háztartásra jutó		száma	100 családra jutó		
		személy	foglalkoztatott		családtag	gyermek	ebből 0-15 éves
1970	7 465	323	165	6 731	324	133	92
1980	9 773	299	149	8 364	316	125	92
1990	10 733	276	133	8 622	302	116	76
2001	11 346	261	117	8 894	289	105	53

mellett a háztartások számának 7 465-ről 11 346-ra növekedése, az átlagos háztartásnagyság 3,23 fő/háztartásról 2,61 fő/háztartásra csökkenése, ezen belül különösen aggasztó a háztartásonkénti 1,65 foglalkoztatott 1,17 értékre mérséklődése. Míg 1970-ben az összes háztartásszámhoz viszonyítva a családszám 90,1 % volt, a népszámlálás idejére a háztartásoknak csupán 78,4 %-a családháztartás. Ennél nagyobb gondot okoz az, hogy míg 1970-ben egy családra átlagosan még 1,33 gyerek jutott, ma ez a szám már kevesebb, mint 1,05. Különösen gyorsan fogy a legfiatalabbak száma és aránya: 1970-ben 100 családban még 92 volt a 15 évesnél fiatalabb gyerekek száma, 2001-ben viszont már csak 53. Eszerint a családokban élő gyerekek 69,2 %-a volt 15 év alatti 1970-ben, ez ma már csupán 50,5 %.

Háztartásösszetétel nagyság szerint 2001

háztartás	1	2	3	4	5	6	7	8-x
	személlyel							
11 346	2 619	3 308	2 541	2 054	572	178	49	25
100,0 %	23,1 %	29,2 %	22,4 %	18,1 %	5,0 %	1,6 %	0,4 %	0,2 %

A háztartások személyszám szerinti összetétele is a társadalom atomizálódását tükrözi: az egy fős magányos háztartások majdnem az összes háztartás egynegyedét adják, maximum 3 fős vagy annál kisebb a háztartások több mint háromnegyede. A négy személyesnél nagyobb háztartások aránya elenyésző (7%). A háztartások magas száma a lakásellátás szempontjából érdekes, míg az egyszemélyes háztartások között az egyedülálló időseké a szociális ellátás igényét növelheti.

1.3.6. Foglalkoztatás

2001 népesség			ebből foglalkoztatott		munkanélküli		Inaktív kereső		eltartott	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Összesen	30 432	100,0	13 295	43,7	737	2,4	8 469	27,8	7 931	26,1
Férfi	14 746	100,0	7 234	49,1	433	2,9	3 156	21,4	3923	26,6
Nő	15 686	100,0	6 061	38,6	304	1,9	5 313	33,9	4 008	25,6

Fenti táblázatból megállapítható, hogy rendkívül kedvezőtlen a városban a foglalkoztatottsági arány. Az aktív lakosság száma (13 295 fő) jelentősen elmarad az inaktívak, eltartottak és munkanélküliek összességétől (17 137 fő). Ezen belül igen kedvező a munkanélküliségi ráta: csupán 2,4 %, ami az országos átlagnál sokkal jobb, gyakorlatilag elhanyagolható. (Ez társadalmilag és gazdaságilag egyaránt igen előnyös, de egyben azt is jelenti, hogy a városban kevés a munkaerő tartalék). Igen kedvezőtlen azonban, hogy az inaktív keresők száma eléri az aktív keresők 63,7 %-át és meghaladja a - gyermek korosztályokat is tartalmazó – eltartottakét.

Ha a **foglalkoztatottak korcsoportmegoszlását** vizsgáljuk kiderül, hogy az aktív népesség majdnem egynegyede 50 éven felüli volt 2001-ben a népszámlálás idején. Ebből következően várható, hogy az elkövetkezendő 10 évben ez a munkaerő nyugdíjba megy, miközben – ha egyáltalán helyben keresnek munkát – az ekkor munkába lépők száma aligha tudja pótolni a kieső munkaerőt. Így hosszabb távon munkaerőhiány léphet fel a városban, melyet - különösen, ha további gazdaságfejlesztési céljai vannak Mosonmagyaróvárnak – el kellene kerülni. Gond az is, hogy az elingázók korösszetétele fiatalabb, mint a helyben dolgozóké, azaz az Óvári munkahelyek jelenleg kevésbé vonzzák a fiatalokat.

	Helyben lakó		Ebből 15-29 éves		Ebből 30-49 éves		Ebből 50-x éves	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
helyben foglalkoztatott	10 871	100,0	2 870	26,4	5 660	52,1	2 341	21,5
Más településre elingázó	2 424	100,0	874	36,1	1 220	50,3	330	13,6

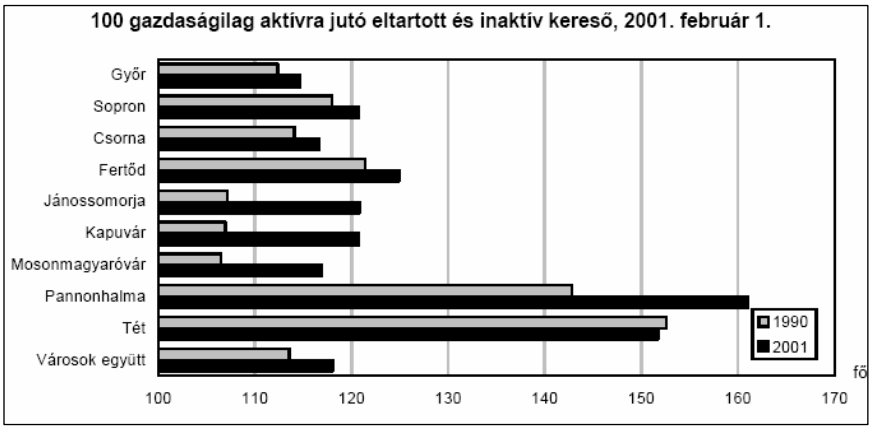

A kedvezőtlen demográfiai és gazdasági folyamat, hogy az **eltartottak és inaktívak** száma és a népességen belüli aránya a rendszerváltás óta rendkívüli mértékben megnőtt, az egész országra, azon belül a fejlett Győr-Moson-Sopron megyére is igaz. Ennek okaként részben az elöregedő népesség (több nyugdíjas), részben a munkaerőpiacról kiszorultak számának növekedése nevezhető meg. (Sajnos az eltartottak arányának növekedése nem a gyermek-korosztály számának emelkedéséből adódik.) A grafikonból látható, hogy a megye valamennyi városában 100 fő gazdaságilag aktív népességre már 1990-ben is száznál több inaktív és eltartott jutott, ez az arány azóta jelentősen tovább romlott, különösen a kisebb településeken (Jánossomorja, Kapuvár). Mosonmagyaróváron is kedvezőtlen a helyzet, míg 1990-ben 100 aktív dolgozóra 107 inaktív és eltartott jutott, a 2001-es népszámláláskor már 117, annak ellenére, hogy a városban kedvezően igen alacsony a munkanélküliek aránya.

A foglalkoztatottak számának alakulása, 2001. február 1.

Városok	A foglalkoztatottak				
	száma, fő	számának indexe 1990=100,0	népességen belüli aránya, a városokban, %	arányának eltérése a régió városainak átlagától	arányának eltérése az azonos népességnagyságú városokétól
				százalékpont	
Győr	56 874	95,1	43,9	0,0	5,4
Sopron	24 461	98,1	43,5	–0,4	1,7
Csorna	4 693	95,9	43,8	–0,1	8,4
Fertőd	1 457	114,0	42,7	–1,2	8,5
Jánossomorja	2 520	91,5	42,2	–1,7	9,5
Kapuvár	4 557	85,6	42,8	–1,1	7,4
Mosonmagyaróvár	13 295	93,0	43,7	–0,2	6,2
Pannonhalma	1 407	93,6	36,0	–7,9	1,8
Tét	1 562	95,2	37,5	–6,4	3,3
Városok összesen	110 826	95,2	43,5	–0,4	X

A **foglalkoztatottak számát** és annak **időbeli alakulását** megyei összehasonlításban vizsgálva megállapítható, hogy Fertőd kivételével a megye valamennyi városában csökkent a foglalkoztatottak száma, Mosonmagyaróváron a 2001-es népszámlálás adatai szerint a rendszerváltás óta 7%-kal. A megye városaiban rendkívül alacsony a foglalkoztatottsági szint, még a legjobb helyezést elérő Győrben is 44% alatt marad. Óvár 43,7%-kal relatív kedvező helyzetben van és a régiós átlagtól alig marad el. A város a – még sokkal kedvezőtlenebb és rendkívül alacsony - országos átlagnál magasabb foglalkoztatottsággal rendelkezik: a kb. harmincezres lakosszámú városok (mindössze 37,5 %-os) foglalkoztatottsági szintjénél 6,2 %-kal jobb.

1.3.7. A munkaerő képzettségi szintje

Általános iskola				Középiskola				Egyetem, főiskola	
8 osztálynál kevesebb		8 osztály		Érettségi nélkül szakmai		érettségivel			
fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
59	0,4	2 424	18,2	4 260	32,1	4 372	32,9	2 180	16,4

Mosonmagyaróváron az összes foglalkoztatott 50,7 %-a nem érettségizett, 49,3 % a legalább érettségi szintig eljutott munkaerő aránya. A felsőfokú képzettségűek adják a munkaerő 16,4 %-át. A középfokú végzettségűeknek fele érettségivel, másik fele érettségi nélküli szakmai bizonyítvánnyal rendelkezik. Ez a város munkaerőigényének nem túl magas kvalifikáltsági szintjét mutatja, ami a versenyképesség szempontjából nem kedvező. A későbbiekben arra kellene törekedni, hogy a város olyan gazdasági profilok betelepedését szorgalmazza, amelyek minőségi, magasan kvalifikált munkaerőt igényelnek, hogy a népességen belül a képzettebb rétegek megtartását ill. iskolázottabbak betelepedését segítse elő. Különösen fontos ez a következő két grafikon tükrében: az első azt mutatja, hogy a város munkaképes korú aktív lakóinak csak 81-82 %-a dolgozik helyben, 18-19 % elingázik, azaz nem a városon belül talál magának munkát.

A helyben foglalkoztatottak iskolai végzettség és összevont nemzetgazdasági ág szerinti megoszlása, 2001. február 1.

(százalék)

Városok	Érettséginél alacsonyabb	Középiskolai érettségi	Főiskola, egyetem	Mezőgazdaságban foglalkoztatott	Iparban, építőiparban foglalkoztatott	Szolgáltatásban foglalkoztatott
Győr	46,9	34,2	18,8	0,9	42,7	56,4
Sopron	48,3	34,2	17,5	1,3	28,0	70,7
Csorna	55,1	33,1	11,8	3,6	41,2	55,2
Fertőd	61,4	25,1	13,5	8,0	49,5	42,5
Jánossomorja	69,7	22,5	7,8	10,9	64,6	24,5
Kapuvár	62,2	28,6	9,2	5,4	53,7	40,9
Mosonmagyaróvár	55,7	30,9	13,4	3,2	46,1	50,7
Pannonhalma	50,4	29,9	19,7	6,3	20,0	73,6
Tét	68,6	23,4	8,0	3,7	68,1	28,3
Városok összesen	49,9	33,1	17,0	1,8	41,2	57,0

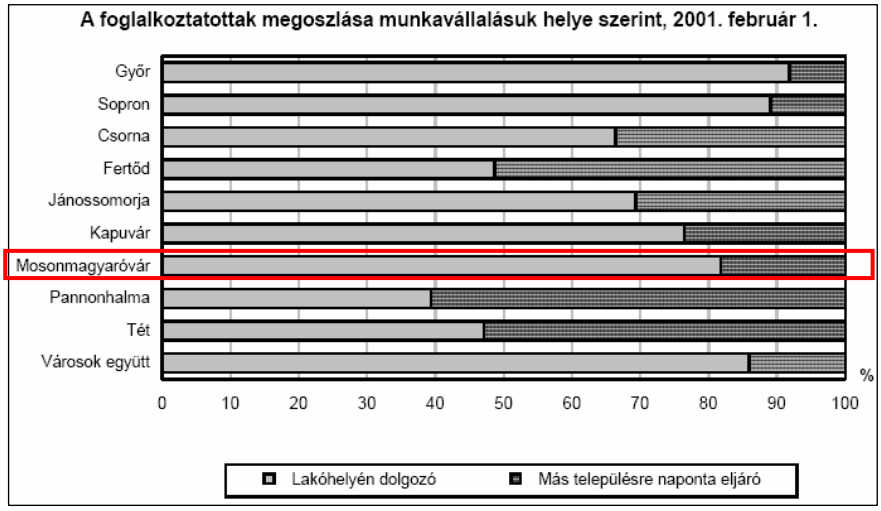

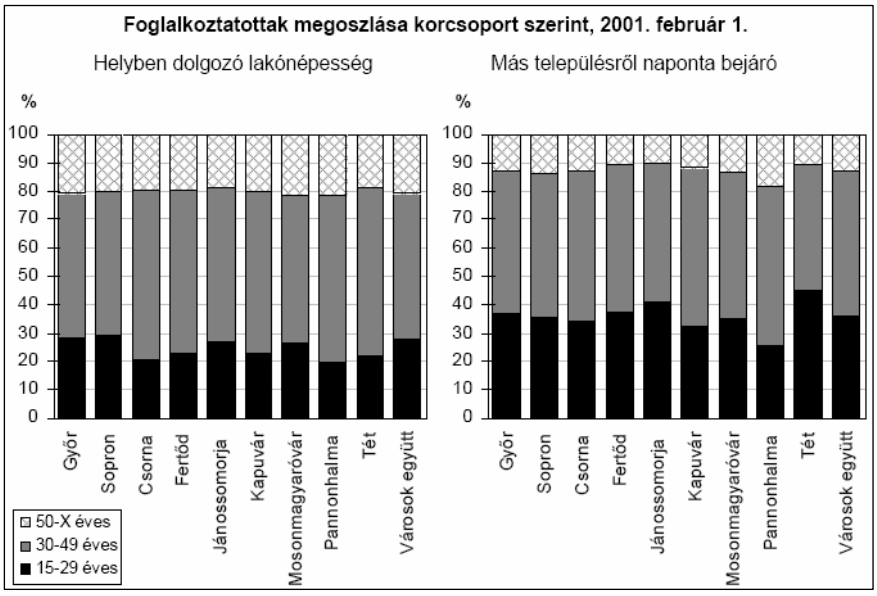

A megye egyes városainak **képzettség szerinti foglalkoztatási struktúráját** összehasonlítva megállapítható, hogy Mosonmagyaróvárt e tekintetben nemcsak Győr és Sopron, hanem még Pannonhalma is megelőzi (ennek valószínűsíthetően az apátság ott léte az elsődleges oka).

Rontja a helyzetet, hogy az elingázók több mint 50 %-a legalább érettségivel rendelkezik, míg a bejáróknak csupán 34 %-a a középfokú végzettségű.

Ez azt jelenti, hogy a város munkaerőigénye inkább az alacsonyabban kvalifikáltakat vonzza, és kevésbé tudja kielégíteni a magasan képzettek igényeit, az iskolázott munkaerő nagyobb arányban ingázik el (a helyben foglalkoztatottak között a legalább középfokú végzettségűek aránya csupán 44,3%, az elingázók között 53%).

Kedvezőtlen az is, hogy a városban lakó és helyben **foglalkoztatottak korcsoport-összetételében** a nyugdíj előtt állók magas arányt képviselnek. Ahhoz, hogy Mosonmagyaróvár a gazdaságát dinamikusan fejleszteni tudja és további vállalkozásokat tudjon területére vonzani, feltétlenül végig kell gondolni a távlati munkaerőigény kielégíthetőségét. Ehhez vagy a népesség-vonzás fokozása, a beköltözés elősegítése szükséges, vagy csak alacsony élőmunkaerő igénnyel rendelkező gazdasági tevékenységek, iparágak, technológiák fogadására lesz majd lehetősége. Ennek ellentmondani látszik az, hogy a városnak az ipar mellett jelentős – még kihasználatlan - turisztikai adottságai is vannak és a 21. század egyik gazdasági húzóágazata a szabadidőipar viszont – mint minden humán szolgáltatás – sok élőmunkaerőt igényel. A fenti ellentmondást a város csak úgy tudja feloldani, ha felkészül a népesség – külső forrásokból, más településekből történő beköltözéssel – növelésére. Ennek – szükséges de nem feltétlenül elégséges – feltétele a megfelelő mobilitást biztosító (bér)lakásállomány vagy igen kedvező árú lakóterületek biztosítása és az egzisztenciateremtés támogatása. Ez a településrendezésre – területbiztosítás, közművesítés, közlekedési infrastruktúra) is jelentős mértékben kihat.

1.4. GAZDASÁGI HELYZET ÉS TURIZMUS

1.4.1. A gazdaság ágazati összetétele

A város gazdaságának ágazatok szerinti összetételét jól jellemzi az egyes ágazatokban foglalkoztatottak száma. Eszerint legtöbben már ma is a szolgáltatásokban, a tercier és kvaterner szektorban dolgoznak, de jelentős az iparban foglalkoztatottak száma és aránya is. A mező- és erdőgazdaság a város gazdasági szerkezetében nem meghatározó. Megfigyelhető, hogy a helyben lakó helyben foglalkoztatottak között árnyalatnyival magasabb a szolgáltatásokban dolgozók aránya, míg az iparban foglalkoztatottak aránya a bejáró ingázók között magasabb.

	Mező- és erdőgazdaság		Ipar, építőipar		Szolgáltatások	
	fő	%	fő	%	fő	%
Összes helyben foglalkoztatottból	493	3,5	5 726	43,2	7 076	53,3
Helyben dolgozó lakónépességből	337	3,1	4 598	42,3	5 936	54,6

A helyben foglalkoztatottak iskolai végzettség és összevont nemzetgazdasági ág szerinti megoszlása, 2001. február 1.

(százalék)

Városok	Érettséginél alacsonyabb	Középiskolai érettségi	Főiskola, egyetem	Mezőgazdaságban foglalkoztatott	Iparban, építőiparban foglalkoztatott	Szolgáltatásban foglalkoztatott
Győr	46,9	34,2	18,8	0,9	42,7	56,4
Sopron	48,3	34,2	17,5	1,3	28,0	70,7
Csorna	55,1	33,1	11,8	3,6	41,2	55,2
Fertőd	61,4	25,1	13,5	8,0	49,5	42,5
Jánossomorja	69,7	22,5	7,8	10,9	64,6	24,5
Kapuvár	62,2	28,6	9,2	5,4	53,7	40,9
Mosonmagyaróvár	55,7	30,9	13,4	3,2	46,1	50,7
Pannonhalma	50,4	29,9	19,7	6,3	20,0	73,6
Tét	68,6	23,4	8,0	3,7	68,1	28,3
Városok összesen	49,9	33,1	17,0	1,8	41,2	57,0

A foglalkoztatottak ágazati összetételének arányait megyei összehasonlításban figyelve megállapítható, hogy az iparban foglalkoztatottak arányában még Győrt is megelőzi, a tercier-kvaterner szektor tekintetében pedig Pannonhalma, Sopron, Győr és Csorna után csak megyei ötödik helyezett.

1.4.2. Ipar

Mosonmagyaróvár iparát történetileg elsősorban a nehézipar, azon belül a fémipar és a gépgyártás (Kűhne Gépgyár, Mofém, Timföldgyár), a nehézvegyipar (az I. világháború előtt a hadiipar), valamint a környező kisalföldi mezőgazdasághoz kötődő feldolgozó és élelmiszeripar (tej- és sajtipar, konzervgyár) jellemezte. Voltak könnyűipari üzemei is (kötöttárugyár, fogkefegyár), de ezek jelentősége elmaradt a fent felsoroltaktól. Az utóbbi évtizedekben megjelent a logisztikai ágazat is (Hungarokamion).

A rendszerváltás után az ipar egy része válságba került, a termelés visszaesett, a fémipar jelentősége csökkent. A korábbi nagy szervezetek szétestek, a nagy kiterjedésű telephelyek a privatizáció során felaprózódtak, több kis- és középvállalkozás kapott helyet területükön. A gépgyártási profil megmaradt, de újabb tevékenységek jelentek meg (pl.: műanyag nyílászáró gyártás, faipari és asztalosüzem). Az ipar lakóterületek közé ékelődött zárványai (Gyöngyöstelep, volt gyertyagyár, kertészet) megszűntek, ma területileg koncentrálódva, a lakóterületek Ny-i és D-i peremén helyezkednek el a telephelyek.

Az ipar jelenlegi állapotát jellemzi, hogy a volt telephelyek nagy része felaprózódva működik, de még belső területi tartalékok is vannak, azaz a kihasználtság nem mindenhol 100 %-os. Új iparok betelepedéséhez az 1. sz. főközlekedési út Ny-i irányból városba érkezésénél a Barátság út környékén került kialakításra ipari park, mely még csak részben települt be, további fogadókészséggel, telephelykínálattal rendelkezik. Ide azonban – a lakóterületek ill. egyes intézmények közelsége miatt – csak környezetszennyezést nem okozó profilok jöhetnek.

Az iparfejlesztés egyik lehetősége a környezet-ipar ágazatban van. Ezen belül az egyetem bevonásával K+F tevékenység és arra alapozott ipari termelés is szóba jöhet (pl. a mezőgazdasági tudásra alapozott környezetkímélő (nem méreg) növényvédőszerek kifejlesztése/gyártása), de fokozható a már megindult környezetbarát energiatermelés is. Mosonmagyaróvár térségében kedvező a széljárás további szélerőparkok létesítésére és ezzel a megújuló energiaforrások kihasználása komoly gazdasági bevételt jelent(het). Ugyancsak felmerülhet a mezőgazdaságban termelhető energianövények

feldolgozásának fejlesztése, az újonnan telepíthető energia erdőkre alapozott tűzifa feldolgozás (pille gyártás), esetleg biogáz gyártás, valamint a napenergia kihasználás növeléséhez a napkollektorok és napelemek – és a hozzá kapcsolódó – a helyi gépipari hagyományokra támaszkodó – gépészeti-klímatechnikai berendezések gyártásának beindítása is (a szomszédos Ausztriában, ahol a napsütéses órák száma kevesebb mint hazánkban, a napenergia felhasználás a magyarországinak több mint kétszerese).

A gazdaságfejlesztés másik ágazata célszerűen a logisztika fejlesztése. E tekintetben a belső határrá válás következtében a hármas határ közelségéből adódó előnyök ugyan „elmúlnak", de a kedvező közúti-vasúti kapcsolatok, a két szállítási forma találkozása, az átrakodás lehetősége továbbra is megvan. Törekedni kell azonban, hogy a raktározási funkciók mellett a logisztikához kapcsolódó egyéb tevékenységek (adagolás, kiszerelés, csomagolás) is minél nagyobb szerepet kapjanak a területen belül.

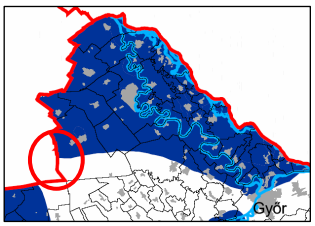

Fontos azonban, hogy valamennyi betelepülő ipar környezetkímélő legyen, nemcsak a városi lakosság és a városi környezet védelme érdekében, hanem mert Mosonmagyaróvár és teljes környéke rendkívül érzékeny ivóvízbázison fekszik, melynek szennyezés mentes megőrzése a jövőben környezeti és gazdasági előnnyel is jár.

(OTRT Felszín alatti vízvédelmi övezet részlete)

Sajnos az ország pillanatnyi gazdasági helyzete nem kedvező, a GDP növekedés üteme 2000 óta – kisebb ingadozásokkal – csökkenő ill. stagnáló képet mutat. Az államháztartás stabilizációjához szükséges 2006-2007-es meg-szorítások és közteher növekedés nem kedvez a befektetéseknek, ezért a következő egy-két évben a gazdaság szárnyalására kevéssé lehet számítani.

Kedvező azonban, hogy a GDP növekedése a megyében magasabb, mint a többi megye esetén, Budapest után a legjobban teljesítő magyar megye. Ez a város számára is kedvező gazdasági környezetet biztosít és egyben a versenyben való helytállásra inspirál.

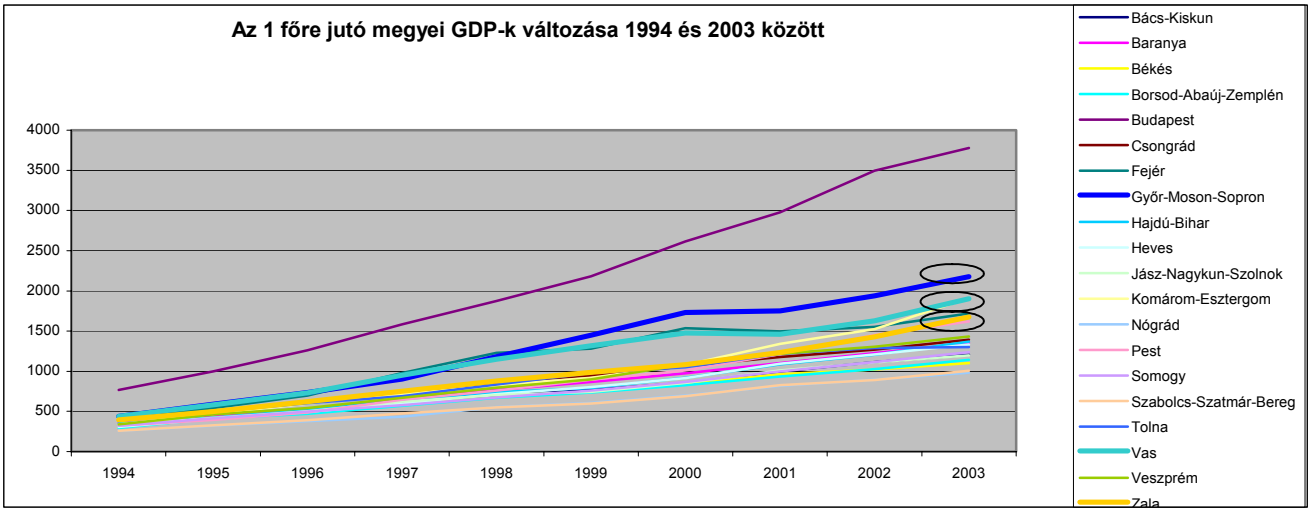

A gazdasági térszerkezetet kistérségenként vizsgálva kimutatható, hogy az ezredforduló éveiben – a 90-es évek gazdasági visszaesését követően Mosonmagyaróvár közvetlen térsége ugyan a fejlett, de stagnáló kistérségek közé sorolható.

Kistérségek versenyképessége 2002

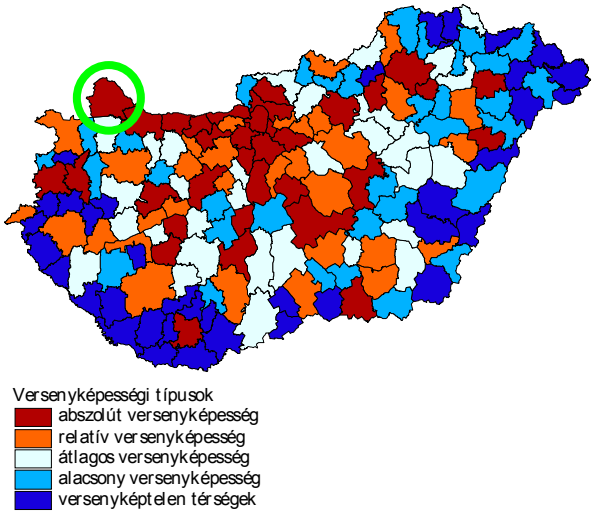

Gazdasági térszerkezet 1998-2002 (forrás VÁTI)

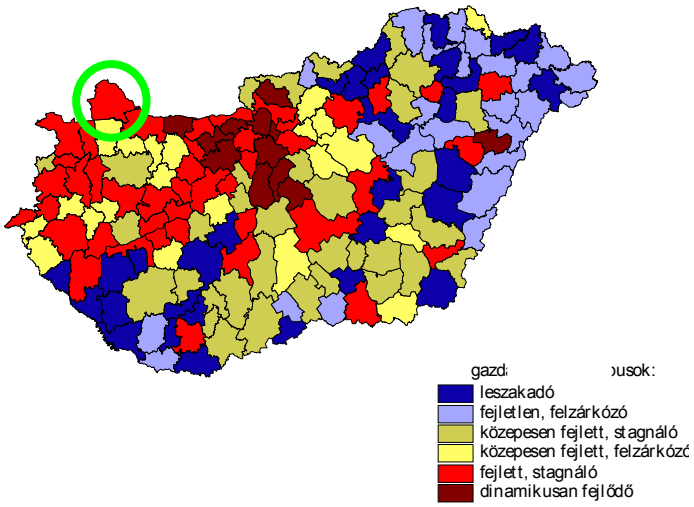

Ugyanakkor – jellemzői alapján - a megyében Győr és környéke mellett a mosonmagyaróvári az egyetlen abszolút versenyképes kistérségként minősített terület, a soproni kistérséget is megelőzi.

A versenyképességgel és gazdasági fejlettséggel összefüggő számítástechnikai ellátottság viszonylag magas (a régióban a vállalkozások 70 %-a), az internet nyújtotta szolgáltatásokat, lehetőségeket azonban csak mintegy 50 % használja. Információkeresésre, e-mailezésre az internetezők nagy része használja a hálózatot, de közintézmények web-oldalait alig 60 % keresi, a hivatalos űrlapok letöltése 30 %-os szinten mozog. A közeljövőben – a számítógépes APEH ügyintézés bevezetése miatt ez az arány rohamosan növekedni fog, de jó lenne, ha a helyi közintézmények – pl. a Polgármesteri Hivatal – is növelni tudná az e-ügyintézési arányt, ami a hivatal leterheltségének csökkentése szempontjából sem elhanyagolható fontosságú.

Feltétlenül javítani szükséges azonban a gazdaság szellemi hátterét, ezen belül a gazdaságtámogató szellemi szolgáltatásokat, gazdasági tanácsadást és marketingtevékenységet. Még kevéssé összehangolt a régió/megye gazdasága, sok esetben a vállalkozások maguk próbálnak piacra jutni, gyakran akár egymás konkurenciájaként. Nem kellően szervezett az érdekek összehangolása, a területi összefogás és a közös marketingstratégia kidolgozása várat magára. Ez annak ellenére igaz, hogy kezdenek kialakulni az iparági klaszterek és azon belül a szervezettség és a résztvevői/beszállítói kör érdekérvényesítése is javult.

1.4.3. Idegenforgalom, turizmus

A turizmus világszerte a 21. századi gazdaság húzóágazata, még akkor is, ha Magyarország idegenforgalma az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat. Ennek oka elsősorban a rendkívül rossz marketing és a hazai idegenforgalom szervezetlensége, a sajátos profil és imázs kialakításának elmaradása. Hazánkban gondot okoz az is – és emiatt az idegenforgalmi statisztikák a ténylegesnél kedvezőtlenebb képet mutatnak -, hogy a turizmusban rendkívül nagyarányú a szürke/fekete gazdaság, a szállásférőhelyek jelentős része nem legálisan vagy nem minden vendégéjszakát regisztrálva kerül kiadásra, így a statisztikában megjelenő bevételek is alacsonyabbak a valósnál. Nemzetközi összehasonlításban elmondható, hogy Magyarországnál egyáltalán nem jobb idegenforgalmi vonzerővel rendelkező országok is turisztikai bevételeik növelésére képesek, így ütőképesebb koncepcióval és jobb marketinggel a hazai turizmus is gazdasági húzóágazattá tehető.

A magyar gazdaság és a turizmus főbb mutatói, 2004

Mutató	Mértékegység	I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	2004. év
GDP nemzetgazdaságban	előző év azonos időszaka=100,0	104,3	104,2	103,7	103,8	104,0
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban		103,8	104,1	101,8	103,3	103,1
Beruházás nemzetgazdaságban	előző év azonos időszaka=100,0	118,9	110,0	112,7	100,3	107,8
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban		97,8	100,5	91,2	91,6	95,1
Foglalkoztatottak nemzetgazdaságban	ezer fő	3 891,5	3 894,1	3 906,6	3 909,2	3 900,4
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban		144,0	143,1	151,9	155,3	148,8
Bruttó átlagkereset nemzetgazdaságban	forint	140 719	143 097	139 747	159 184	145 675
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban		87 822	89 265	86 682	97 173	90 188
Vendégéjszakák összesen	előző év azonos időszaka=100,0	109,7	99,8	98,2	106,9	101,5
külföldi		114,9	103,5	99,5	113,4	104,7
belföldi		104,7	95,0	96,8	99,8	97,9

A Nyugat-dunántúli régió, azon belül Győr-Moson-Sopron megye idegenforgalmi adottságai az országon belül kedvezőek mind természeti körülményeit, mind kulturális örökségét tekintve. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a zöld-turizmus, az ökoturizmus és a sajátos helyi értékek bemutatásához kötődő kulturális és hagyományőrző turizmus, valamint a sport – életmód – egészség – gyógy-turizmus világszerte felfutóban van.

A kördiagramból látható, hogy az országot látogató, több napot itt töltő (szállásférőhelyeket is igénybe vevő) külföldiek 16 %-a a Ny-dunántúli régióban jelenik meg, ezzel Budapest és a Balaton után a harmadik legkedveltebb célpont.

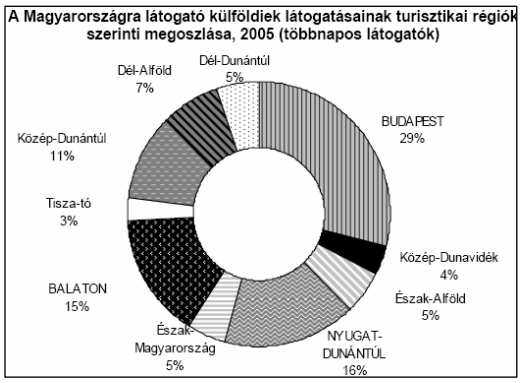

A GDP és a bruttó hozzáadott érték, 2003				
Megnevezés	Egy lakosra jutó GDP, ezer Ft, 2003	A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás		
		bruttó hozzáadott értékéből való részesedése, %		2003. évi bruttó hozzáadott értékének az aránya, %
		2002	2003	
Ország	1 807	100,0	100,0	1,7
Közép-Magyarország	2 927	39,8	38,4	1,4
Közép-Dunántúl	1 679	10,0	9,8	1,6
Dél-Dunántúl	1 301	10,5	10,8	2,6
Észak-Magyarország	1 162	7,9	8,3	1,7
Észak-Alföld	1 187	9,6	10,2	1,7
Dél-Alföld	1 236	8,2	8,5	1,5
Nyugat-Dunántúl	*1 955*	*14,0*	*13,8*	*2,1*
Győr-Moson-Sopron megye	*2 176*	*4,2*	*4,2*	*1,3*
Vas megye	*1 902*	*3,2*	*3,5*	*2,1*
Zala megye	*1 675*	*6,5*	*6,2*	*3,7*

A táblázat szerint az idegenforgalom GDP-ből való részesedése alapján a Ny-dunántúli régió a Budapestet is magába foglaló Közép-magyarországi régió után második helyezett az országos turisztikai bevételekből számított 2002-es 14%, 2003-as 13,8%-ával. A Ny-dunántúli három megye közül azonban Zala megye viszi el a pálmát, a régiós bevételek csaknem fele ott csapódik le, Győr-Moson-Sopron csak a második helyet tudta megszerezni a régió turisztikai bevételeinek cca. 30 %-ával. A régióban megtermelt GDP-nek azonban ma még csak 2,1 %-át teszi ki az idegenforgalom, ennél kedvezőtlenebb a megyei arány, csupán 1,3 %.

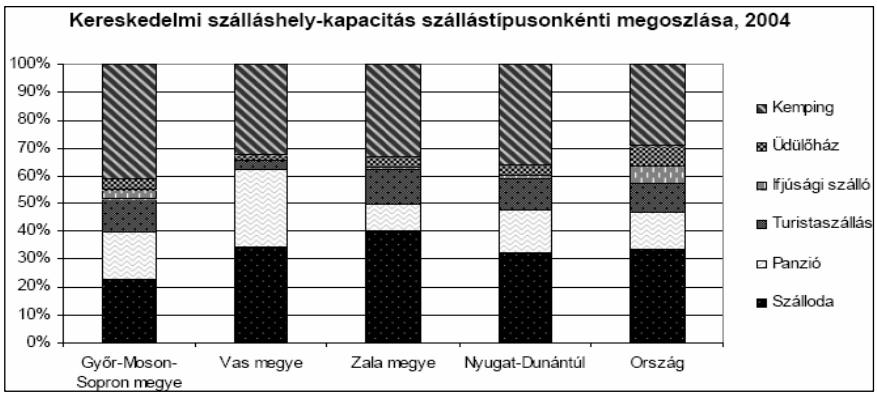

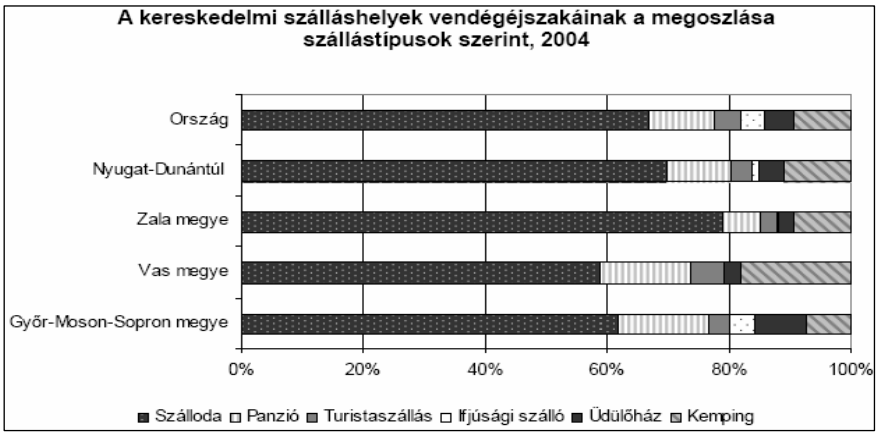

A megyei kereskedelmi szálláshelyek szállástípusok szerinti megoszlása a jövedelmezőség szempontjából nem a legkedvezőbb, sok a kemping és kevés a szálloda. Az összetétel nemcsak az országos átlagnál rosszabb, de a régióhoz és a régiót alkotó megyékhez viszonyítva is. Ugyanakkor elismerésre méltó, hogy annak ellenére, hogy a szállodai férőhelyek aránya a megyében az összes férőhely alig több mint 20 %-a, az eltöltött vendég-éjszakából 60 % fölött részesednek a hotelek. Ez a viszonylagosan jó kihasználtságára és a tartózkodási idő viszonylagos hosszára utal.

Előny viszont a férőhelyek gazdasági szervezet szerinti megoszlásában az, hogy a régió többi megyéjénél és az

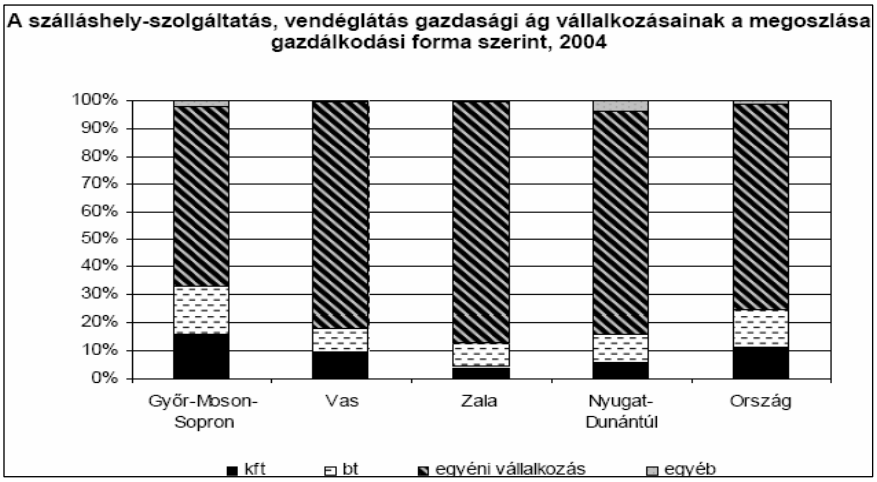

országos átlagnál is magasabb a gazdasági szervezetek által üzemeltetett szállásférőhelyek, és kevesebb az egyéni szállásadók száma. Ez az ágazat átláthatóságát és ellenőrzését megkönnyíti.

Ha a régió turisztikai teljesítményét a szomszédos Burgenlanddal hasonlítjuk össze, megállapítható, hogy ott az 1000 lakosra jutó turisztikai (szállásférőhely) kapacitás – a kempingek figyelmen kívül hagyásával is – valamelyest, de nem számottevően magasabb (81 fh, nálunk 77 fh). Igen nagy eltérés mutatkozik azonban az „üzemnagyságban". Míg ott egy turisztikai vállalkozás átlag 17,4 ággyal működik, nálunk ez a szám – az egyéni szállásszolgáltatók magas aránya következtében – csak 9,4.

Tourismus 2003

Bezeichnung	EuRegio Pannonia	Burgenland	Westtrans-danubien *Nyugat-Dunántúl*
Betriebe			
insgesamt	9 514	1 281	8 233
Hotels, Gasthöfe, Pensionen	830	368	462
darunter: 5/4 Stern	62	42	20
3 Stern	221	137	84
2/1 Stern	240	189	51
Privatquartier	7 912	336	7 576
Campingplatz	84	16	68
Sonstige	688	561	127
Betten			
insgesamt (ohne Camping)	99 899	22 319	77 580
Hotels, Gasthöfe, Pensionen	40 205	13 616	26 589
darunter: 5/4 Stern	10 335	4 671	5 664
3 Stern	13 319	4 746	8 573
2/1 Stern	8 342	4 199	4 143
Privatquartier	41 956	2 121	39 835
Campingplatz (Stellplatz*4)	33 518	11 240	22 278
Sonstige	17 738	6 582	11 156
Ankünfte	1 799 753	675 047	1 124 706
davon: Ausländer	641 819	143 469	498 350
Übernachtungen	6 782 187	2 474 357	4 307 830
davon: Ausländer	3 105 495	655 963	2 449 532
Bettenkapazität pro 1 000 Einwohner (ohne Camping)	78	81	77
Auslastung der Betten (ohne Camping), in %	17,5	30,4	13,7
Anteil der Ausländernächtigungen in %	45,8	26,5	56,9

A burgenlandi szállásférőhelyek összetétele a megyeinél sokkal fejlettebb ill. magasabb színvonalú, minőségi turizmusra utal: ott a (kempingek nélkül számított) összes férőhely 61%-a szállodában vagy panzióban található, míg a megyében csupán 34,3 %-a. A privát szállásadók által biztosított (fizetővendég) szállások aránya ott nem éri el a 10 %-ot sem (9,5%), nálunk viszont a férőhelyek többsége (51,3%) ebben a kategóriában található. Ott a szállodákon belül a 4-5 csillagos minőségi szállások aránya 20,9 %, míg a megyében csak 7,3 %. Ez különösen annak tükrében kedvezőtlen, hogy évek óta itthon is a magas színvonalú 4-5 csillagos szállodák telítettsége a legjobb, és (a fizetőképes) külföldi vendégek aránya nálunk is magas (a megyében az összes vendégéjszakák 56,9%-a, míg Burgenlandban 26,5%-ot képviselnek a külföldi vendégéjszakák, a külföldi vendégek aránya pedig ott mindössze 21,3% a megyei 44,3%-kal szemben). A legfeltűnőbb különbség azonban a kihasználtságban van, míg Burgenlandban egy ágy egy évben 111 éjjel foglalt (30,4 %-os kihasználtság), nálunk a kihasználtsági ráta ennek felét sem éri el, csupán 13,7 %-os. Ez azt tükrözi, hogy az idegenforgalomban - még a meglevő turisztikai infrastruktúrával is – hatalmas tartalékok vannak, ami jobb marketinggel sokkal több jövedelem megtermelésére is alkalmas volna, hiszen a szomszédos Burgenland adottságai a hazaiakkal sok tekintetben összevethetők (az összehasonlítás nem a jobb turisztikai potenciállal rendelkező Steiermark, Tirol vagy Karinthia tartományokkal történt!).

Sajnálattal kell megállapítani, hogy az egy vendég által eltöltött tartózkodási idő is hosszabb szomszédainknál, mint itthon. Burgenlandban egy vendég átlagosan 3,7 éjszakát tölt el, a megyében azonban csak 2,5 éjt. Győr-Moson-Sopron megye adataival még a Ny-dunántúli régió másik két megyéjével összehasonlítva sem lehet dicsekedni, mert a tartózkodási hossz tekintetében nemcsak a Balatonnal (is) rendelkező Zala megye (4,5 éj/vendég) előzi meg a megyét, de Vas is (3,6 éj/vendég).

Idegenforgalom (folytatás) 2003

Westtransdanubien *Nyugat-Dunántúl*			Megnevezés
Győr-Moson-Sopron	Vas	Zala	
Átlagos tartózkodási idő, éjszaka			
2,5	3,6	4,5	Összesen
2,7	2,4	3,0	magyar vendégek
2,2	3,9	4,0	osztrák vendégek
2,1	6,2	7,3	egyéb külföldi vendégek

A vendégforgalom településenkénti térbeli megoszlását tekintve látható, hogy Sopron és a Fertő tavi Rust vezet, Győr követi őket, Mosonmagyaróvár pedig csak ezután negyedik helyen található.

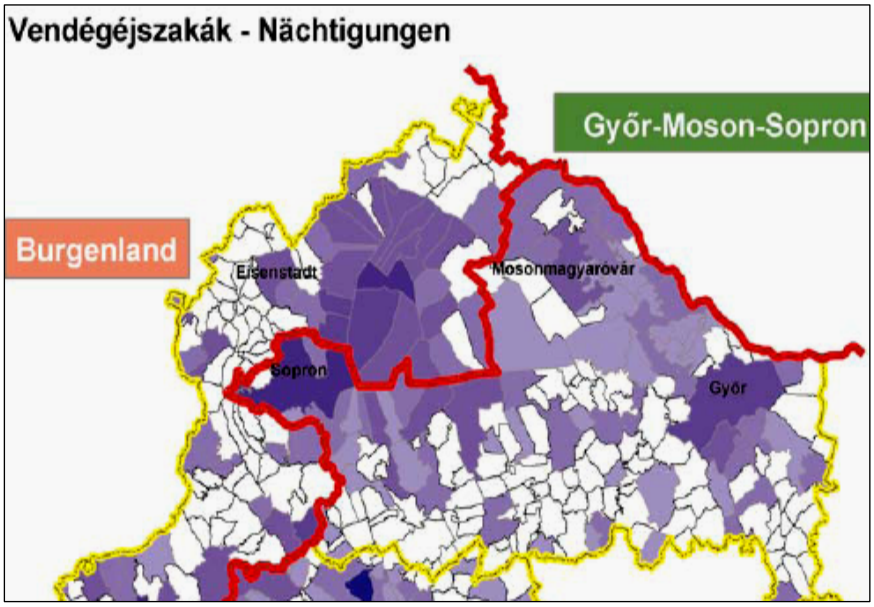

Forrás / Quellen:
Burgenland Tartományi Kormányhivatal
Amt der Burgenländischen Landesregierung
Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala Megyei Önkormányzati Hivatal
Komitatsverwaltungen von Győr-Moson-Sopron, Vas und Zala
Ausztria Statisztika 2003
Statistik Austria 2003
Központi Statisztikai Hivatal Tstar 2003
Ungarisches Statistisches Zentralamt Tstar 2003

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmi adatai, 2004

Város	Vendég	Ebből: külföldi	Vendég-éjszaka	Ebből: külföldi	Átlagos tartózkodási idő, éjszaka	Ezen belül: külföldi
Győr	103 746	62 667	271 146	132 077	2,6	2,1
Sopron	144 060	41 855	365 794	77 257	2,5	1,8
Csorna	928	370	2 104	997	2,3	2,7
Fertőd	7 962	770	18 769	1 925	2,4	2,5
Jánossomorja	192	8	642	8	3,3	1,0
Kapuvár	841	446	6 095	2 298	7,2	5,2
Mosonmagyaróvár	30 833	19 017	63 959	45 311	2,1	2,4
Pannonhalma	1 581	838	2 739	1 374	1,7	1,6
Tét	803	328	1 422	499	1,8	1,5
Városok összesen	290 946	126 299	732 670	261 746	2,5	2,1

A kereskedelmi szálláshelyek adatait megyei szinten vizsgálva Mosonmagyaróvár - Győr és Sopron - mögött tartja harmadik helyét, de egyes mutatókban megelőzi őket. Kedvező és a fejlesztési elhatározások összeállításához segítség, hogy a külföldiek itt tartózkodási ideje hosszabb, mint a két megyei jogú városban. A külföldi vendégek aránya az összes vendégszámból 61,7%, megelőzi Győrt (60,4%) és Sopront (29,1%) is. Eszerint Mosonmagyaróvár – jelenleg - a külföldiek számára vonzó település, de az erre alapozható fejlesztések mellett a marketingnek a hazai közönséget is meg kell céloznia.

1.5. ÉLETSZÍNVONAL, ELLÁTOTTSÁG, HUMÁN ÉS MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA

Az életminőséget a jövedelem nagyságon túl az ellátás milyensége, profil és színvonal szerinti választéka, a humán- és a műszaki infrastruktúra kiépítettségi szintje, folyamatos és gördülékeny működtetése, a lakó- és a városi környezet minősége-tisztasága, esztétikai színvonala, a város társadalmi jellemzői és közéleti hangulata határozzák meg. Ezek közül a „mérhető" tényezők, a kereseti/jövedelmi viszonyok, a humán infrastruktúrán belül az intézményhálózat kapacitása és a szolgáltatások minősége.

1.5.1. Kereseti, megélhetési viszonyok

Bár Mosonmagyaróvár a fejlett gazdasággal rendelkező Ny-dunántúli régió legfejlettebb Győr-Moson-Sopron megyéjének harmadik városa, ez a jövedelmi viszonyokon kevéssé látszik. Az egy adózóra jutó jövedelemnagyság csak valamelyest haladja meg a hasonló nagyságú városokra jellemző országos átlagot, annak mindössze 101,2%-a. (A megyében Győr helyzete a legjobb 108,3 %-kal, míg a soproniak keresete meglepő módon elmarad az országos átlagtól, annak csupán 94,2%-a.)

A személyi jövedelemadó jellemzői, 2004

Városok	Egy adózóra jutó jövedelem a hasonló népességnagyságú városok %-ában	Egy adózóra jutó személyi jövedelemadó, ezer Ft	Egy állandó lakosra jutó személyi jövedelemadó, ezer Ft
Győr	108,3	357	178
Sopron	94,2	271	127
Csorna	104,3	225	111
Fertőd	110,0	230	105
Jánossomorja	103,8	179	82
Kapuvár	93,9	189	91
Mosonmagyaróvár	101,2	264	128
Pannonhalma	106,5	207	94
Tét	102,3	187	86

Ebből kiindulva jó lenne, ha Mosonmagyaróvár gazdasága úgy tudna fejlődni, hogy a lakosságnak magasabb jövedelmi szintet tudjon biztosítani. Ez a kvalifikáltabb és nemzetközileg is versenyképes ágazatok betelepítését valamint a szellemi szolgáltatások további erősítését igényelné.

Az egy adózóra jutó személyi jövedelemadó összegében a megyén belül jelentős különbségek vannak, a legmagasabb adóátlagot elérő győriek (357 ezer Ft/adózó) majdnem kétszer annyi adót fizetnek, mint a jánossomorjaiak (179 ezer Ft/adózó). A mosonmagyaróváriak a középmezőnyben helyezkedik el: 50 %-kal fizetnek többet a legalacsonyabb szinten és 40 %-kal kevesebbet a legmagasabb szinten adózóknál.

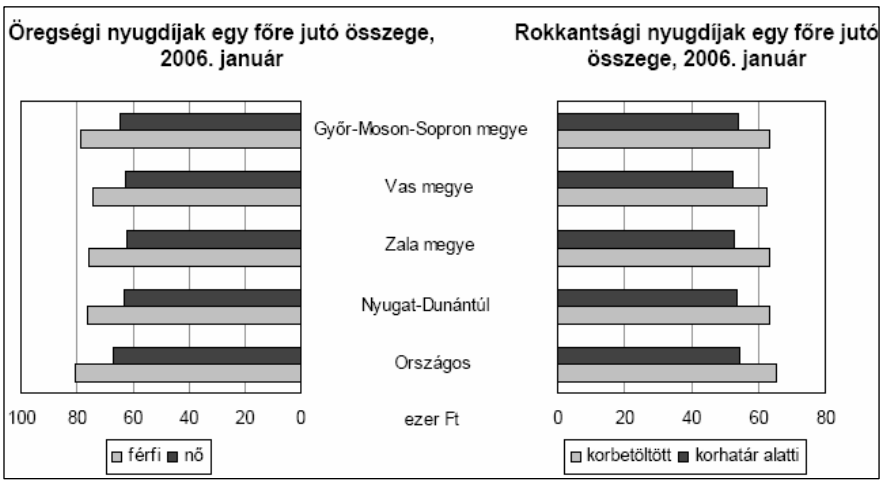

Az inaktívak – öregségi és rokkantsági nyugdíjasok - jövedelmeiben nem érződik, hogy a Ny-Dunántúl Magyarország legfejlettebb régiója. A rokkantsági nyugdíjak teljesen nivelláltak, a régiós átlag ugyan hajszálnyival elmarad az országostól, de szinte teljesen azonos a régió mindhárom megyéjében. Az öregségi nyugdíjaknál Győr-Moson-Sopron megye valamivel megelőzi a régió többi megyéjét, de – csekély mértékben ugyan – elmarad az országostól. Az országos átlaggal kb. azonos szinten levő nyugellátás abszolút összege azonban magasnak nem nevezhető: a férfiak öregségi nyugdíja nem éri el a 80, a nőké alig haladja meg a havi 60 ezer Ft-ot. A rokkantsági ellátás összege a nők esetében ennél kb. 10, a férfiaknál cca. 15 ezer Ft-tal kevesebb.

Az életszínvonalat a személygépkocsi ellátottsággal is szokták jellemezni. A megyében a 2004-es évre vonatkozó, 1000 lakosra jutó személygépkocsi ellátottság adatai a következő táblázatban találhatók.

Győr	326
Sopron	308
Csorna	294
Fertőd	325
Jánossomorja	272
Kapuvár	287
Mosonmagyaróvár	310
Pannonhalma	237
Tét	245
Városok összesen	313

Mosonmagyaróvár motorizációs szintje meghaladja az országos átlagot, de a megyében Győr (326 szgk/ezer fő) és Fertőd (325 szgk/ezer fő) mögött csak a harmadik helyen áll 310 szgk/ezer fő értékkel. Ez a mérőszám azonban nemcsak a lakosok tehetősségének függvényében alakul, hanem közre játszhat benne a város mellett kiépült és a környéken túl országos kapcsolatokat biztosító jól fejlett úthálózat (M1, M15) is, valamint az is, hogy a távolsági tömegközlekedés nem túl kedvező menetrenddel működik: hiába fekszik a város a Bécs-Budapest vasúti fővonalon, a vonatok többsége nem áll meg Mosonban.

1.5.2. Intézményellátottság

E témakörben először az önkormányzati (ill. állami) ellátási kötelezettségi körbe tartozó egészségügyi és oktatási létesítményekkel való ellátottság kerül vizsgálatra, mivel ezen ellátási körben van az önkormányzatnak feladata. Az életszínvonalat ill. életminőséget a kereskedelem és egyéb szolgáltatások is jelentősen befolyásolják, ezeket azonban piaci alapon a kereslet-kínálat szabályozza.

Az egészségügyi ellátás főbb mutatói, 2004

Város	Házi-orvosok és házi gyermek-orvosok száma	Járóbeteg szakellátás rendelési ideje	Működő kórházi ágyak száma	Kórházak-ból elbocsátott beteg	100 bölcsődei férőhelyre jutó beírt gyermek	Idősek klubja férő-helyeinek száma 1000 60 éves és idősebb lakosra
Győr	86	235 529	1 574	53 798	132,4	15,0
Sopron	38	115 697	947	28 305	142,7	9,6
Csorna	6	31 499	205	5 938	148,0	15,2
Fertőd	2	1 310	–	–	–	39,2
Jánossomorja	4	1 416	–	–	116,7	24,3
Kapuvár	8	19 926	165	4 878	153,3	18,0
Mosonmagyaróvár	20	62 386	302	10 897	153,3	9,3
Pannonhalma	3	1 386	–	–	–	–
Tét	3	2 861	140	115	160,0	36,3
Városok összesen	170	472 010	3 333	103 931	138,4	13,9

Az egészségügy jelenleg éppen átszervezés alatt áll, de Mosonmagyaróvárt a kórházleépítés nem, profil- átszervezés (aktív és passzív ágyak aránya) azonban érinti. A kórház ellátási körzetébe a város mellett több település is tartozik. A kórház felszereltsége megfelelő, felújítása nemrég zajlott le ill. még jelenleg is folyik.

Az alap-ellátásban a város 30 ezer lakosát 20 háziorvos látja el, azaz az egy orvosra jutó terhelés 1500 fő. Fogorvosokkal – elsősorban magánrendelőkkel – a város rendkívül jól ellátott, bár az üzleti alapon történő fogkezelési kapacitás leginkább osztrák igényekre alakult ki – egészségturizmus -, de a város lakosságát is szolgálja.

Az egészségügyi hálózaton belül azonban rendkívül szűk kapacitással működik a legfiatalabbak ellátása és az idősgondozás. A megye valamennyi városában kevés a bölcsődei férőhely, a kihasználtság egy település kivételével mindenütt meghaladja a 130 %-ot. Mosonmagyaróváron másfélszeres túlterheltséggel működik a bölcsőde, bár ha a születések folyamatos csökkenése továbbra is folytatódik, azonos kapacitás mellett is oldódni fog a zsúfoltság. Valószínű azonban, hogy ha a város betelepülőket, fiatal és képzett munkaerőt akar vonzani, szükség lesz további férőhelyek létesítésére.

Az idősellátás kapacitásbővítése feltétlenül szükségessé válik. Ma a város a megyén belül a legszűkebb fajlagos kapacitással rendelkezik, az idősek 1%-ánál is kisebb az idősklubok befogadási képessége. Ez kiugróan kevés, a megyében a legkisebb arány, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a lakosságban a 60 éven felüliek részaránya a 20 %-hoz közelít, és a demográfiai tendenciák folytatódása esetén az elöregedési folyamat gyorsuló ütemben romlik. A szociális gondozási igényt a kedvezőtlen népesedési trendek, a népesség növekvő mértékű idősödése a jövőben csak növelni fogja. Ezért a városnak végig kell gondolnia idősellátási koncepcióját és meg kell keresni, hogy milyen formában, mely létesítményekkel és milyen szervezeti keretek között tudja jól és gazdaságosan megoldani ezt a kérdést. Az idősklubok létesítése mellett - vagy részben helyett - elképzelhető a házigondozási hálózat továbbfejlesztése is. Az önkormányzati keretek között folyó tevékenységek mellett e feladat ellátására specializálódó közhasznú/nonprofit szervezetek támogatásával az önkormányzati tevékenység részben kiváltható. A megoldáshoz hozzájárulhat az egyházak ill. civil szervezetek fokozott részvétele az öregekről gondoskodásban, melyek számára ugyancsak támogatást (előnyöket) biztosíthat az önkormányzat.

A gyermeknevelési intézmények estében éppen fordított a helyzet, ezek rendre kapacitásfeleslegel rendelkeznek. Ez a minőségi nevelés szempontjából kedvező is lehetne, hiszen kisebb osztálylétszámok esetén több figyelem fordítható egy gyerekre, de a működtetés költsége az önkormányzatoknak gondot okoz. Mosonmagyaróváron 9 **óvodá**ban 1135 férőhely van, a kihasználtság csupán 88,8 %-os és a születésszám folyamatos csökkenése miatt az igények emelkedésére nemigen lehet számítani, hacsak a városnak nem sikerül többgyerekes fiatalokat vonzó népességpolitikát kialakítania.

Az óvodai és az általános iskolai oktatás főbb mutatói a megye városaiban, 2004

Városok	Óvoda			Általános iskola		
	feladat-ellátási hely	férőhely	100 férőhelyre jutó gyermek	feladat-ellátási hely	tanulók száma a nappali tagozaton	egy osztályra jutó tanuló
Győr	43	4 454	92,1	37	11 307	21,5
Sopron	19	1 741	97,6	15	4 440	20,3
Csorna	4	455	73,8	3	1 115	19,6
Fertőd	1	163	75,5	2	380	20,0
Jánossomorja	3	175	93,1	4	599	18,7
Kapuvár	4	350	101,7	3	950	22,1
Mosonmagyaróvár	9	1 135	88,8	9	2 992	21,4
Pannonhalma	1	145	75,9	1	265	16,6
Tét	1	125	100,0	1	365	19,2
Városok összesen	85	8 743	91,7	75	22 413	20,9

A városban az **általános iskolák** száma is kilenc, ezekbe 2004 évben 2992 tanuló járt. Az átlagos osztálylétszám 21,4 fő volt, ami a nevelés szempontjából kedvezően, finanszírozási oldalról azonban kedvezőtlenül alacsony. Ha a gyerekfogyási tendencia nem állítható meg, felmerülhet itt is iskolabezárások szükségessége, ami a városban az egyenletes területi ellátottság biztosítását tovább ronthatja. Gondot okoz az is, hogy a legújabb lakóterületek (pl. Akadémia-dűlő) a városközponthoz képest nagyon külpontosan helyezkednek el, így ezek ellátása a kívánatos ellátási távolságon belül már ma is nehezen oldható meg.

A középfokú oktatás főbb mutatói, 2004

Városok	Gimnáziumi		Szakközépiskolai		Középiskola összesen		Szakiskolai és speciális szakiskolai	
	feladat-ellátási hely	tanulók száma[a)]	feladat-ellátási hely	tanulók száma[a)]	feladat-ellátási hely	tanulók száma[a)]	feladat-ellátási hely	tanulók száma[a)]
Győr	18	5 206	22	6 911	40	12 117	13	3 528
Sopron	6	1 886	9	2 609	15	4 495	7	1 167
Csorna	2	139	3	430	5	569	4	447
Fertőd	–	–	1	299	1	299	–	–
Jánossomorja	–	–	–	–	–	–	–	–
Kapuvár	1	371	–	–	1	371	1	315
Mosonmagyaróvár	3	909	5	786	8	1 695	2	794
Pannonhalma	1	322	–	–	1	322	–	–
Tét	1	–	–	–	1	–	–	–
Városok összesen	32	8 833	40	11 035	72	19 868	27	6 251

Középfokú oktatás a városban tíz intézményben folyik, a nyolc érettségit adó intézmény közül három gimnázium, öt szakközépiskola, de a gimnáziumi tanulók létszáma (909 fő) meghaladja a szakközépiskolásokét (786 fő). A gimnáziumi oktatás színvonala magas, a két tannyelvű oktatás révén jó és versenyképes a kikerülő diákok nyelvtudása. A szakközépiskolákkal cca. azonos létszám (794) tanul a szakiskolákban. Itt a párhuzamosságok (azonos szakmák oktatása több helyen) megszűntetésére törekszik a város, valamint egyes nem divatos, de a város ipara által igényelt szakokra (pl. fémipari szakmunkás) a jelentkezők számának növelése lenne kívánatos. A középiskolai összes tanulólétszám magasabb, mint a megfelelő városi korcsoport létszáma, ez természetes, hiszen Mosonmagyaróvár a környező kisebb települések középfokú ellátását is biztosítja.

A felsőoktatás főbb mutatói, 2004/2005 tanév *

Város	Felsőoktatásban résztvevő hallgatók száma minden tagozaton	Ebből			Felsőoktatási intézményekben dolgozó oktatók száma
		nappali tagozatos	esti, levelező és távoktatás tagozatos	kollégiumban lakó	
		egyetemi és főiskolai szintű képzésben résztvevő hallgatók száma			
Győr	15 966	8 177	7 082	1 915	494
Mosonmagyaróvár	1 180	819	246	352	96
Sopron	6 734	2 753	2 414	745	355
Összesen	23 880	11 749	9 742	3 012	945

* Kihelyezett tagozatok szerint.

Felsőoktatási intézménnyel a megye három legnagyobb városa rendelkezik. Mosonmagyaróváron az egykori Mezőgazdasági Akadémia ma a Ny-Magyarországi Egyetem része, oktatási profilja továbbra is a mezőgazdasággal kapcsolatos. Az egyetem szlovákiai kihelyezett tagozattal is rendelkezik, így e téren az országhatárokat átlépő regionalitás kialakítása már megindult. Nagy jelentősége lenne az Ausztria felé kisugárzó vonzerő erősítésének is, különösen, hogy Burgenland Ausztrián belül a jelentősebb mezőgazdasággal rendelkező tartományok közé számít. A felsőoktatási intézményeknek nemcsak a tényleges oktatásban, hanem az új

csúcs(bio)technológiák fogadásában, a város szellemi életében, az értelmiségi légkör kialakításában, kulturális igényein keresztül a kulturális élet fellendítésében és a konferenciaturizmus fejlesztésében is nagy szerepük lenne. E szerepkört ma mérsékelten látják el, Mosonmagyaróváron is szorosabbá kellene tenni a város és az egyetem kapcsolatát.

A kereskedelem és vendéglátás – különösen a rendszerváltás óta az állami kereskedelem privatizációval történt megszűnésével – teljesen átkerült a piaci szférába. Így kapacitását, profil és minőség szerinti összetételét is a kereslet-kínálat szabályozza.

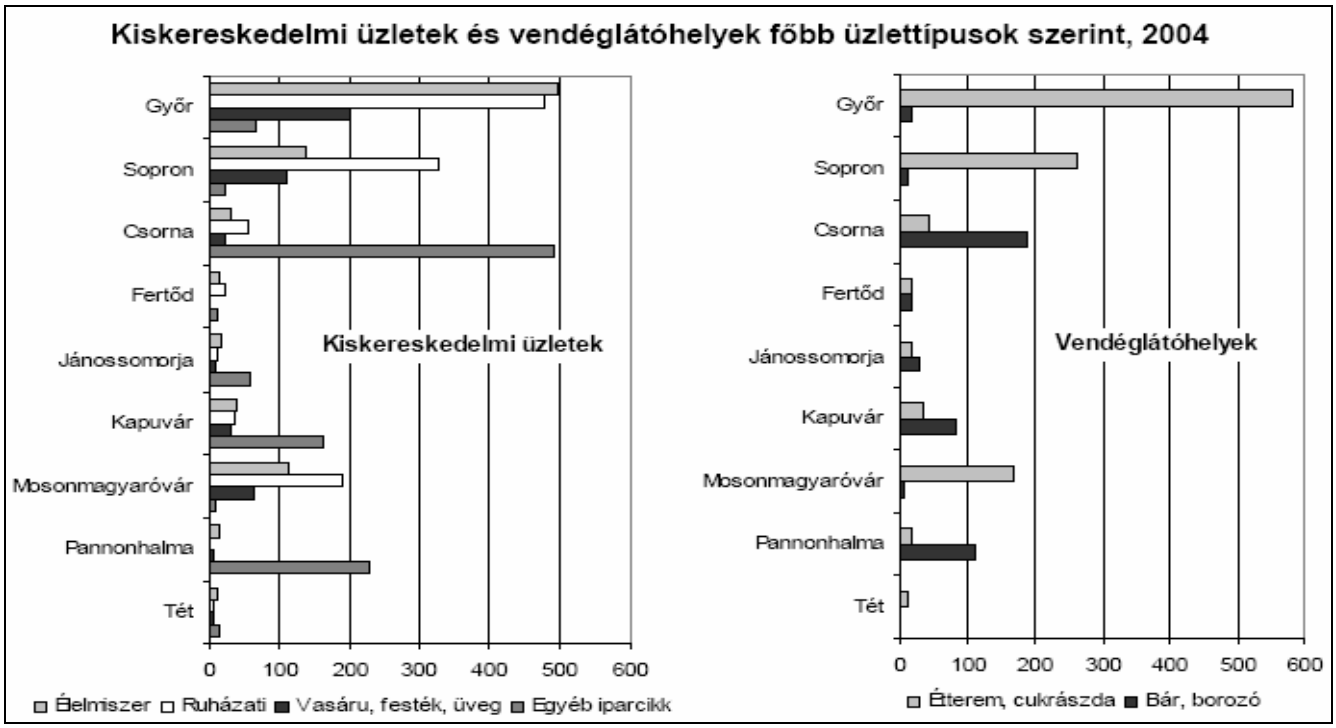

A grafikonokból kitűnik a megyén belül a három legnagyobb város dominanciája, bár Pannonhalma és Csorna is jelentős pozíciókat ér el. Mosonmagyaróváron a kereskedelmet uralja a ruhakereskedelem, ennek nagy részét a külső kereslet inspirálja. A vendéglátáson belül a cukrászdák, éttermek kapacitása ugyancsak messze a helyi lakosság igényein felül alakult ki, ma is jellemző a – sajnos többnyire csak egy napos, azaz kevés szállásférőhelyet igénybe vevő – bevásárló és vendéglátási turizmus.

A szolgáltatásokon belül egyes egészségszolgáltatások uralják a piacot, ezek közül a fogorvosi és az optikai profil a legerősebb, de a szépségipar – fodrász, kozmetika – is jelentős szerepet játszik. Kevésbé látványos, de fontos szerepe lehet(ne) az egyedi kézműiparnak is, a személyes/speciális igényeket kiszolgáló szabóságoknak, mérték utáni cipőkészítésnek, műbútorasztalosoknak, üvegtechnikusoknak, stb. Ezek mind a személyes kötődést (is) feltételező szolgáltatási kategóriába tartozhatnak, melyek fennmaradása hosszabb távon is reális. E szolgáltatásokon belül is jó lenne a hozzáadott szellemi értékarányt növelni és nem csupán a fizikai megvalósítást, de annak tervezői hátterét - egyedi ruhatervezés/személyre szóló divattervezés, belsőépítészeti tervezés, design, ipar- és képzőművészeti alkotás – is „eladni".

A szolgáltatások között a szellemi szolgáltatások „exportjának" fokozását fékezheti, hogy e tevékenységek egy részét a nemzeti (ügyvédi, építész, stb.) kamarák védik, ezáltal a határmenti külföldi piacok meghódítása a – regisztrált, engedélyhez kötött – tevékenységek terén még késedelmet szenvedhet. A szellemi szolgáltatások közül a belföldi igényeket szolgáló, különösen a gazdasági, azon belül a versenyképességet és a piaci érdekérvényesítést fokozó marketing, tanácsadó, értékesítést szervező szolgáltatások eredményközpontú fejlesztésére lenne szükség. A pénzügyi/banki és a könyvelői szolgáltatások az utóbbi évtizedben nagy fejlődésen estek át és többnyire el tudják látni feladatukat

1.5.3. Lakáshelyzet

Mosonmagyaróváron a háztartások száma a 2001-es népszámláláskor 11 346 fő, a **lakásállomány** akkor 11 701 db volt. Eszerint mennyiségi lakáshiányról nem beszélhetünk, a lakások száma meghaladja a háztartásokét. Az elosztás természetesen nem ennyire ideális, mert a lakásállományból 11 065 volt lakott, 62 db-ot másra (pl. iroda, vállalkozás) használtak, míg 554 üresen állt. A pillanatnyi

állapotképnél többet mond a város népesség-vonzerejéről a hosszabb távon vizsgált **lakásépítési kedv.** Ez alapján megállapítható, hogy Mosonmagyaróvár a rendszerváltás óta a lakásépítésben nem tartozott a legdinamikusabb települések közé: Győr és Sopron is megelőzi a tízezer lakosra jutó éves lakásépítés fajlagos értékében. De a megyében általánosságban megfigyelhető, hogy nem a városokban, hanem a városokkal szomszédos községekben volt legnagyobb az építési kedv. Ez részben a szuburbanizációs kiköltözésekre utal, részben pedig arra, hogy ugyan a – jobb munka-lehetőségek és az ellátás miatt – város közvetlen vonzáskörzetében szeretnének élni, de mégsem a városban.

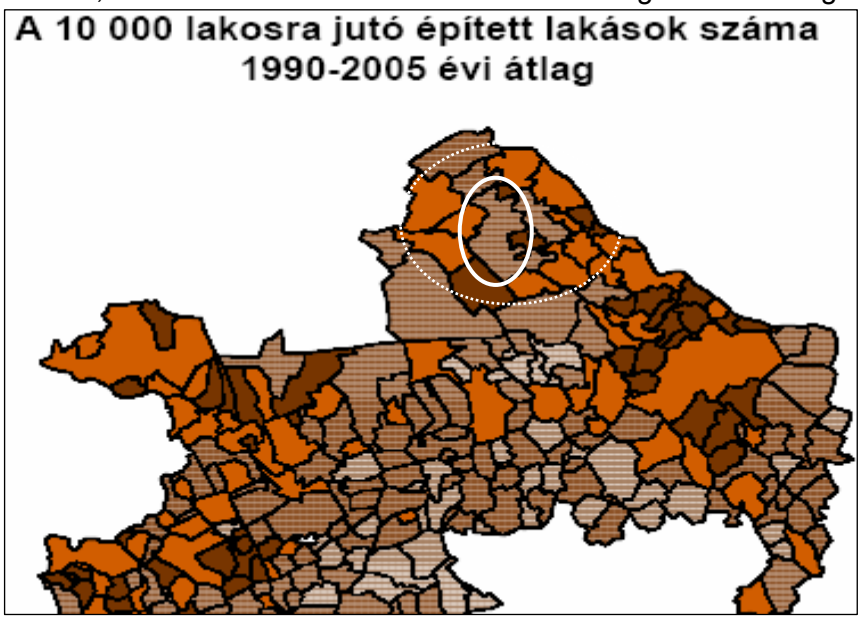

Oka lehet a jelenségnek az is, hogy a környező kisebb településeken az ingatlanárak a városiaknál általában alacsonyabbak. A fajlagos lakásépítési értékeket tükröző statisztikai térképen jól kirajzolódnak a városkörnyéki aglomerálódó körzetek.

Az épített lakások **építési forma** szerinti megyei megoszlása azt tükrözi, hogy a városokban kedvelt lakásépítés a többlakásos, többszintes házban építés. Ez Mosonmagyaróvárra kevésbé jellemző, bár itt is létesülnek társasházak szép számmal, de a családiház építés a legkedveltebb: az elmúlt 15 évben a városban évenként átlagosan megépült 88 lakásból valamivel a fele fölött (46 db) alakult a családiházak száma. Mosonmagyaróvár mind a lakosszámra vetített építések számával, mind a 2005-ös állományra vetített új (az utolsó 15 évben épült) lakások arányával a középmezőnyben, valamivel az átlag alatt helyezkedik el. Ez mérsékelt népességi vonzerőt jelez, amin a lakónépesség megtartása sőt növelése eléréséhez változtatni szükséges. Annál is inkább, mert – ahogy a térképi ábrán is látszik – a környező községek minden lakásépítési mutatóban megelőzik a várost: a kistérség 2005-ös lakásállományának 13,0 %-a az új lakás szemben az óvári 11,0 %-kal és a fajlagos lakásépítési mutató kistérségi értéke (31,0) is meghaladja a városét (28,9). Eszerint – a következő táblázatok kimutatásai alapján - a város nemcsak tágabb térségével versenyez a lakónépesség megnyeréséért, hanem közvetlen szomszédaival is. (Az összehasonlíthatóság kedvéért az adattáblázatokat egymás mellé/alá szerkesztettük.)

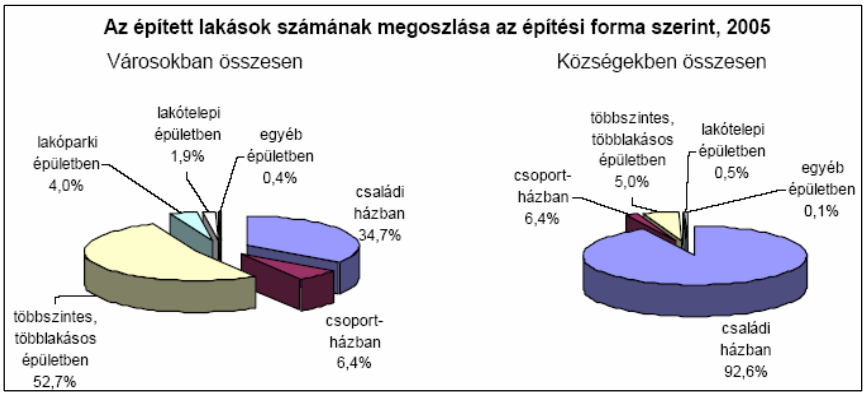

Az épített lakások főbb jellemzői, 1990-2004

Városok	Épített lakások évi átlagos száma	Ebből: családi házas[a] formában	Ebből: többszintes, többlakásos[b] formában	10 000 lakosra jutó épített lakások évi átlagos száma	1990–2004 között épített lakások száma a 2005. január 1-jei %-ában
Győr	437	135	217	33,7	12,3
Sopron	230	76	112	41,6	14,6
Csorna	36	18	11	33,7	13,1
Fertőd	18	7	8	58,7	20,1
Jánossomorja	16	13	–	27,5	11,7
Kapuvár	30	16	8	27,9	10,9
Mosonmagyaróvár	88	46	19	28,9	11,0
Pannonhalma	8	7	–	21,9	10,3
Tét	6	5	–	14,7	6,3
Városok összesen	871	324	375	34,3	12,6

a) 1991-2004 évek átlaga. b) 1992-2004 évek átlaga.

A lakásépítések alakulása a Nyugat-Dunántúlon

Kistérség/megye/régió	Az épített lakások száma					1990–2005-ben épített lakások száma a 2006. január 1-jei lakásállomány %-ában
	1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005	1990–2005-ben összesen	
Csornai	459	285	535	73	1 352	9,3
Győri	2 401	2 066	5 242	887	10 596	14,9
Kapuvári	330	255	406	86	1 077	10,6
Mosonmagyaróvári	1 061	948	1 341	229	3 579	13,0
Pannonhalmai	234	157	251	74	716	11,1
Sopron-Fertődi	1 769	1 472	2 532	630	6 403	16,8
Téti	215	117	243	53	628	8,2
Győr-Moson-Sopron megye összesen	6 469	5 300	10 550	2 032	24 351	13,9

A 10 000 lakosra jutó épített lakások száma a Nyugat-Dunántúlon

Kistérség/megye/régió	1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005	1990–2005
Csornai	25,5	15,8	30,1	20,7	23,6
Győri	27,8	23,8	59,6	50,3	38,0
Kapuvári	25,1	19,5	31,8	34,2	25,9
Mosonmagyaróvári	29,8	26,1	37,0	31,4	31,0
Pannonhalmai	28,3	18,6	29,1	43,3	26,5
Sopron-Fertődi	38,6	32,0	54,4	67,3	43,4
Téti	22,2	12,0	25,1	27,3	20,2
Győr-Moson-Sopron megye összesen	29,9	24,7	48,3	46,1	35,1

A városi lakásépítések alakulása a Nyugat-Dunántúlon

Kistérség/megye/régió	Az épített lakások száma					1990–2005-ben épített lakások száma a 2006. január 1-jei lakásállomány %-ában
	1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005	1990–2005-ben összesen	
Csornai	171	113	262	25	571	13,6
Győri	1 654	1 353	3 553	537	7 097	13,1
Kapuvári	117	99	237	41	494	11,8
Mosonmagyaróvári	459	489	614	71	1 633	11,5
Pannonhalmai	45	30	52	19	146	11,7
Sopron-Fertődi	958	881	1 893	509	4 241	16,6
Téti	32	17	42	1	92	6,4
Győr-Moson-Sopron megye összesen	3 436	2 982	6 653	1 203	14 274	13,6

A 10 000 lakosra jutó városi építések száma a Nyugat-Dunántúlon

Kistérség/megye/régió	1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005	1990–2005
Csornai	32,0	20,8	48,4	23,0	33,0
Győri	25,3	20,8	55,0	42,1	34,2
Kapuvári	21,2	18,3	44,4	38,5	28,5
Mosonmagyaróvári	25,4	26,8	33,7	19,3	28,1
Pannonhalmai	24,1	15,4	26,2	49,4	23,6
Sopron-Fertődi	32,7	30,4	64,0	85,1	45,2
Téti	15,5	8,2	20,4	2,4	13,9
Győr-Moson-Sopron megye összesen	26,9	23,5	52,3	47,4	35,1

Ugyanakkor megállapítható, hogy a többi várossal összehasonlítva Óváron az újonnan épített **lakások minősége** jó, éppen a magas családiházas arányból következik, hogy a lakások átlagos alapterülete (Pannonhalma után) a második: 124,4 m^2, és szobaszám szerinti összetétele is a nagylakások irányába mutat, 1 szobás nem is épült, a többség pedig legalább 4 szobás, ami a minőségi elmozdulást tükrözi.

A városokban épített lakások alapterülete a Nyugat-Dunántúlon, 2005

Kistérség/megye/régió	Épített lakások átlagos alapterülete, m^2	Az épített lakások száma alapterület szerint					
		–39,9 m^2	40,0–59,9 m^2	60,0–79,9 m^2	80,0–99,9 m^2	100,0–149,9 m^2	150,0 m^2–
Csornai	111,2	–	3	3	6	7	6
Győri	91,8	14	174	91	84	111	63
Kapuvári	90,3	1	9	8	8	13	2
Mosonmagyaróvári	124,4	–	2	14	15	17	23
Pannonhalmai	158,3	–	–	1	3	6	9
Sopron-Fertődi	77,2	94	184	87	44	55	45
Téti	84,0	–	–	–	1	–	–
Győr-Moson-Sopron megye összesen	88,9	109	372	204	161	209	148

A városokban épített lakások száma szobaszám és é a Nyugat-Dunántúlon, 2005

Kistérség/megye/régió	Szobák száma			
	1	2	3	4 és több
Csornai	–	3	6	16
Győri	20	116	188	213
Kapuvári	2	9	12	18
Mosonmagyaróvári	–	7	8	56
Pannonhalmai	–	2	5	12
Sopron-Fertődi	56	163	171	119
Téti	–	–	1	–
Győr-Moson-Sopron megye összesen	78	300	391	434

A teljes lakásállomány **nagyság szerinti megoszlása** az alábbiak szerint alakul:

Teljes lakásállomány		Ebből 1 szobás		2 szobás		3 szobás		4-x szobás	
db	%	db	%	db	%	db	%	db	%
11 710	100,0	1485	12,7	4 973	42,5	3 373	28,8	1 879	16,0

A 100 lakásra jutó szobaszám 256, azaz az átlagos lakásnagyság valamivel meghaladja a két és fél szobát. A 100 lakásra jutó lakónépesség 267 fő, azaz egy lakásban átlagosan 2,67 fő lakik, az egy szobára jutó népesség nem éri el az egy személyt (0,98 fő) . A népességből 29 556-an laknak lakásban, a lakott üdülők száma 9, ezekben 17-en élnek, intézeti háztartásban (kollégium, munkásszálló) laknak 847-en. A lakások 96 %-a fürdőszobás, ami történeti összehasonlításban igen magas érték.

Városok	Távbeszélő fővonal	ISDN vonalak a távbeszélő fővonalak %-ában	Lakásban felszerelt távbeszélő fővonal	Kábeltelevíziós előfizetéssel rendelkező lakások
			a lakásállomány %-ában	
Győr	57 836	25,9	69,2	76,1
Sopron	24 792	20,1	70,9	78,4
Csorna	3 722	17,1	65,3	52,7
Fertőd	1 175	12,3	68,4	73,7
Jánossomorja	1 803	13,8	69,1	72,0
Kapuvár	3 767	12,2	71,7	48,3
Mosonmagyaróvár	12 211	18,1	72,0	70,0
Pannonhalma	1 050	10,7	71,5	49,4
Tét	1 180	9,3	69,9	36,3
Városok összesen	107 536	22,2	69,9	72,9

Ugyancsak jók a teljes lakásállományra vonatkoztatott **műszaki infrastrukturális ellátottság** mutatói: a lakások 72 %-a rendelkezik vezetékes telefoni fővonallal, melyek 18,1 %-a ISDN vonal. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások aránya 70 %. A megye városaiban általában kedvező a csatornázottság, Óváron ez az érték meghaladja a 80 %-ot. A vezetékes gázellátás azonban elmarad az országos átlagtól, ennek oka, hogy a város csak a rendszerváltás után lett rákapcsolva a földgázhálózatra. Jelentős eredménynek és gyors fejlődésnek könyvelhető el azonban, hogy a vezetékkiépítés gyorsan haladt és néhány év alatt a város többsége bekapcsolódhatott az ellátásba.

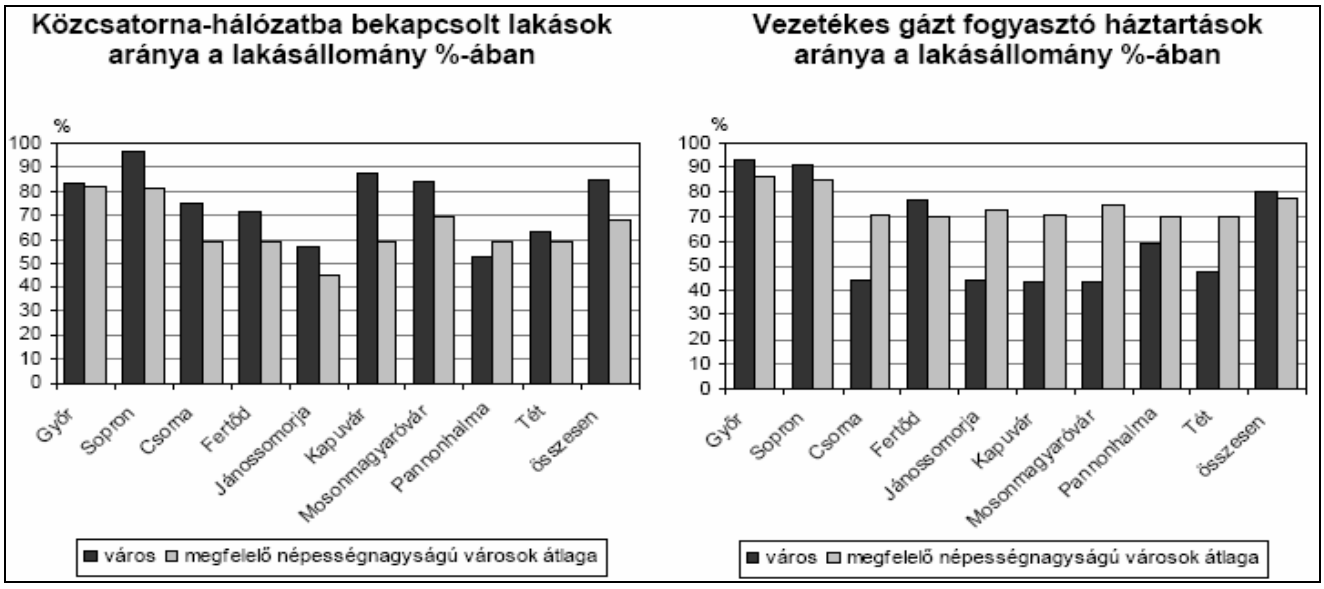

A lakások számítógéppel ellátottsága (36%) valamivel meghaladja az országos átlagot (32%), de az utóbbi két évben a növekedés üteme lelassult, szinte stagnál az ellátottsági szint. Országosan jellemző, hogy internetes kapcsolattal inkább a városi számítógépek rendelkeznek, e szempontból a községek elmaradottabbak, pedig éppen a községek profitálhatnának igen jelentősen a korábban nem volt információáramlásból. Mosonmagyaróváron fontos, hogy a középiskolai oktatásban az internethasználatra való „rászoktatás" megtörténjen és annak gazdasági/ügyintézési oldala is hangsúlyozásra kerüljön, valamint a közösségi hozzáférési pontok száma és elérhetősége (nyitvatartása) növekedjék. Ez utóbbi a számítógéppel ill. internet hozzáféréssel nem rendelkező háztartások számára alapvető szolgáltatási szükséglet, melyet az intézményellátás keretében szükséges fejleszteni.

A lakásállomány **tulajdonviszonyaiban** a magántulajdon dominál, összesen 10 898 db lakás van természetes személyek tulajdonában, ez a lakásállomány 93,1%-a. Önkormányzati tulajdonú lakás mindössze 662 db van (az állomány 5,6%-a). Egyéb – vállalati, cég – tulajdonban van 150 db lakás (1,3%). A teljes lakásállományból bérleti, szolgálati lakásként lakott 1 166 db (9,9%), ebből bérbeadott magántulajdonú lakás 454 db, önkormányzati bérlakás vagy munkáltató által biztosított szolgálati lakás mindössze 812 db, a teljes állomány 6,9 %-a. Ez nem biztosít nagy népességi mobilitást, azaz ha a város munkaerő-vonzással rendelkezik is, más - magasabb munkanélküliséggel sújtott - országrészekből csak akkor tudnak átköltözni, ha a saját egzisztencia megteremtéséhez megfelelő anyagi háttérrel rendelkeznek. Ez pedig általában problémás, mert a depressziós térségekben – ha kereslet hiányában egyáltalán el lehet adni az ingatlanokat – az ingatlanárak sokkal alacsonyabbak, így aligha fedezik a Ny-dunántúli lakásvásárlást.
Az utóbbi években jelent meg a környező településekben (pl. Rajkán) a szlovák lakáskereslet, mivel Pozsony ingatlanárai magasabbak. Ez azonban helyi munkaerőként (egyenlőre) nem jelenik meg, az új lakók továbbra is Pozsonyba ingáznak. Elképzelhető azonban, hogy új lakóterület igény emiatt Óváron is jelentkezik majd.

2. SWOT ANALÍZIS, A PROBLÉMÁK ÉS LEHETŐSÉGEK ÜTKÖZTETÉSE

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK	LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
FÖLDRAJZI, TÉRSÉGI, TERÜLETI TERMÉSZETI ÉS TÁRSADALMI ADOTTSÁGOK			
A fejlett Ny-dunántúli régióban, Ausztriával és Szlovákiával szomszédos fekvés		Nemzetközi együttműködések kialakítása, természetes regionális szerveződés, külföldi fogyasztópiac kihasználása	A régióban megerősödő nemzetközi versennyel a város nem tud lépést tartani
Kivételesen jó közlekedésföldrajzi helyzet, É-D és K-Ny-i közlekedési folyosó metszéspontjában, nemzetközi vasúti fővonalon	Észak-déli (M9) tengely hiánya, nem túl kedvező vasúti menetrend	A közlekedésre alapozott gazdaság (logisztika, szállításigényes ipar és az idegenforgalom) fejlesztése	Az É-D-i (M9) közlekedési folyosó kiépítése késik vagy Ausztriába helyeződik át, a régión átvezető korridorokon közlekedők „megállítása” nem sikerül, a forgalom gazdasági és turisztikai haszon - nélkül halad át, a tranzit szerep felerősödése veszélyezteti a környezetet
Gazdag természeti környezet, biológiai sokféleség, kedvező turisztikai adottságok (termál és gyógyvizek, folyók, tavak, vonzó táj)	Nem kellően környezettudatos fejlesztések és viselkedés, a kedvező turisztikai adottságok hasznosítatlansága	Ökologikus területhasználat és tájgazdálkodás kialakítása, a biológiai sokféleség, a természetközeli táj megőrzése, a (vízi)sport, kerékpáros és ökoturizmus lehetőségeinek kihasználása, a gyógy- és termálturizmus fejlesztése	Az urbanizációs és gazdasági nyomás következtében a természetes élőhelyek degradálódása, a szomszédos országok jobban kiépített és kihasznált lehetőségei versenyhátrányt és konkurenciát okoznak
Hatalmas mennyiségű ivóvíz tartalék, kavicshátság alatti vízbázis	Érzékeny/sérülékeny vízbázis, komplex és kellően szigorú vízvédelem hiánya (pl. É-i üdülőterület)	Ivóvíz tartalékolás későbbre, ásványvíz palackozás, ivóvízigényes élelmiszeripar fejlesztés lehetősége	Az ivóvízvagyon elszennyeződik, ezáltal a jövő gazdasági lehetőségei is beszűkülnek
Fejlesztéshez kellő mennyiségben rendelkezésre álló terület, belterületen belüli tartlékok	A területek koncepciótlan privatizálása következtében kialakult tulajdonviszonyok fékező hatása	A belső területi tartalékok hasznosítása, új területek fokozatos, csak az aktuális igény szerinti mennyiségben térben összefüggő használata	A tulajdonviszonyok rendezhetetlensége megakadályozza a fejlesztéseket, területpazarló felhasználás, felesleges belterület bővítés
Történeti városmagok, műemléki környezet, esztétikai vonzerő	Egyes városrészekben a rehabilitáció lassúsága vagy elmaradása	Kultúrközponttá és turisztikai látvánnyá fejlesztés színvonalas felújítással és közterület rendezéssel	A rehabilitáció késése, nem kellő színvonala, esztétikai és funkcionális összehangoltság hiánya (pl. malom)
	Térségi szervezetlenség, az érdekösszehangolások és térségi összefogás hiánya, hosszú „reakcióidő”	Erősödő határ menti együttműködések, térségi összefogás kialakítása a szomszédos nemzetekkel, együttműködéseket segítő támogatáspolitika	Szervezettség hiányában az érdekérvényesítés és térségi összefogás elmarad, a helyi együttműködések gyengék maradnak
	Városi koncepciók nem következetes végrehajtása vagy hiánya, ad hoc döntések, a közösségi érdekérvényesítés gyenge szintje	Városi és térségi koncepciók megalkotása, összehangolása, szervezett és tervszerű megvalósítása	Az ad hoc döntések következtében torzuló településszerkezet, degradálódó környezet, a fejlesztő erők összeadódása helyett „szétesés”, félben maradó, eredményt nem hozó fejlesztés
	Nem költségtudatos városépítés, a belső területi tartalékok kihasználása helyett túlzott mértékű területi terjeszkedés	Tervszerű, alaposan előkészített, területileg kompakt, környezet- és költségtudatos településfejlesztés, a közérdekek összehangolása, a befektetések városi érdekeknek megfelelő orientálása	Pazarló területfelhasználás, fölösleges infrastruktúraépítési és üzemeltetési költségek, magas városüzemeltetési kiadások

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK	LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
HUMÁN ERŐFORRÁSOK, HUMÁN INFRASTRUKTÚRA ELLÁTOTTSÁG, VÁROSÜZEMELTETÉS			
Alacsony munkanélküliség	Kevés a (képzett) munkaerő-tartalék, hiányszakmák a képzésben	Népességvonzás erősítése, munkaerő betelepülése más országrészekből	A kedvezőtlen demográfiai folyamatok miatt a munkaerő tovább fogy, Ausztria munkaerő elszívása továbbra is fennmarad/nő, a képzett munkaerő elvándorol, nem lesz megfelelő szakképzettségű/nyelvtudású munkaerő
Nagy hagyományokkal rendelkező középfokú és agrárfelsőoktatás jelenléte	A felsőoktatási intézmények települési integrációjának és gazdasági orientációjának alacsony szintje (kölcsönös előnyökön alapuló együttműködések szűk köre, kevés K+F tevékenység)	A felsőoktatás városi szerepének és hatásainak növelése, bekapcsolódás a konferenciaturizmusba, a mezőgazdasági szellemi központ kisugárzás területi kibővítése a szomszédos országok közel eső területeire	Nem élénkül a város és az egyetem együttműködése, az egyetem nem tudja kiterjeszteni vonzását a jelenleginél nagyobb régióra, elmarad a külvilág kihívásaira adandó válasz
Megfelelő kapacitású és kielégítő ellátást biztosító intézményrendszer	Az elöregedő népesség idősellátására való felkészülés hiánya és szűkös bölcsődei kapacitás	Munkaerőpiac orientált képzés, tovább- és átképzés, nyelvoktatás valamint az idősgondozás fejlesztése	A gyerekszám további csökkenése miatt az oktatási rendszer nehezen finanszírozható, az idősellátás nem bővül
Jó közművesítettségi és széles körű műszaki infrastruktúra ellátottság		A megújuló energiaforrások részarányának növelése (szél, hulladékhasznosítás, biogáz)	Terjengős városszerkezet miatt nehezen finanszírozható hálózatfejlesztés
	A belső közlekedési hálózat hiányosságai (tehermentesítő út, keresztirányú átkötések (pl. új Halászi út, Pozsonyi út-Lajtakert) hiánya, belvárosi parkolás	Hálózatfejlesztéshez szanálás-mentes ill. csekély szanálási igénnyel rendelkező területek rendelkezésre állása, hálózat és tömegközlekedésfejlesztés kapcsolati lehetőség	A hálózatfejlesztések nem, vagy nem az optimális nyomvonalon valósulnak meg
Kedvező mutatók a nagy sávszélességű Internet kapcsolatok terén a lakossági felhasználók körében	Az elektronikus szolgáltatás-fejlesztések nem elégségesek, az elektronikus kereskedelem kevés	A közhivatali elektronikus ügyintézés jelentős bővítése és iskolai oktatása, közösségi internet-hozzáférés biztosítása	Az e-önkormányzat „kifelé” való működtetése késik, a társadalmi rétegek internet-hozzáférése tovább polarizálódik
GAZDASÁG ÉS KÖRNYEZET			
A rendszerváltás után megújult iparszerkezet	A külföldi és a hazai ágazatok közötti kapcsolat gyenge, a külföldi gazdasági mobilitásból adódó sebezhetőség, gyengébb hazai versenyképesség	A szomszédos nemzetek területére is átnyúló térségi gazdasági összefogás kialakítása, érdekegyeztetés és egymást kiegészítő fejlesztések, együttes piaci fellépés	Térségi gazdasági összefogás helyett az egymással konkuráló érdekek kerülnek fölénybe, emiatt a város versenyhátrányba kerül
A megújuló energiák hasznosítására nagyon kedvező adottságok	Szervezeti és személyi felkészültség hiánya a növekvő fejlesztési források környezetkímélő felhasználására	Környezet-ipar fejlesztése, fenntartható környezettechnológiák szélesebb körű alkalmazása (EU-irányelvek szerint és támogatással)	Az energiapazarlás fennmaradása, a fosszilis energiahordozók további térnyerése, nem kellő struktúraváltás,
	A gazdasági szereplők környezeti (és esetenként) társadalmi érzéketlensége, kizárólagos profitorientáltság	Ökologikus gazdaságfejlesztés, környezettudatos viselkedés bevezetése a gazdaságban (turizmusban) is, a szoft-turizmus előtérbe helyezése, biotermékek és közvetlen helyi termékértékesítés térnyerése	Környezeti érdekek elnyomása, egyoldalú gazdasági érdekérvényesülés, a helyi gazdaságfejlesztés feltételeinek romlása, növekvő környezeti kockázat és a fenntartható fejlődés lehetőségének elvesztése

3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
VÁROSFEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS AZ ELÉRÉSÜKHÖZ SZÜKSÉGES TENNIVALÓK

A versenyképesség javítása részben makrogazdasági körülményektől függ, melyekre a városnak nincs befolyása. A településfejlesztési koncepció csak azokkal a tényezőkkel, tennivalókkal foglalkozik, amelyekre a város hatással lehet, azaz ahol saját jövőbeli sorsát irányíthatja.

MOSONMAGYARÓVÁR FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS A NYUGAT-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAM VISZONYA

A vizsgálatok során negatív jelenségként említett szervezetlenség, az érdekérvényesítés alacsony szintje ellen az első lehetséges tennivaló, hogy a város településfejlesztési programja illeszkedjen a tágabb térségre készült elképzelésekhez: a Ny-Dunántúli Operatív Programhoz és Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Tervéhez. Ezáltal a térségi szervezettség alapfeltételei megteremthetők. A NyDOP-hoz való illeszkedés kiemelten fontos, mert az egyes fejlesztési tevékenységek támogatása, az EU pályázati lehetőségek az abban foglaltaknak megfelelően nyílnak majd meg, azaz támogatások akkor nyerhetők el, ha a város programja szinkronban van a régió programjával. Ezért fontos annak áttekintése, hogy a Ny-Dunántúli OP mely elhatározásai esnek egybe Mosonmagyaróvár érdekeivel és fejlesztési lehetőségeivel. Ehhez a Ny-Dunántúli OP részletes áttekintése szükséges.

Először a NyDOP **alapvető cél**kitűzését, **specifikus cél**jait és **prioritásait** foglaljuk össze annak kiemelésével, hogy ezek közül melyek találkoznak Mosonmagyaróvár lehetőségeivel.

A város - pontokba szedett - fejlesztési javaslatainál tűntetjük fel minden esetben az összeeséseket. Az operatív programból vett idézetek mindig *dőlt betűvel szedve* kerültek kiemelésre, ***a város szempontjából fontosak, vagy azok, melyen belül a városnak tennivalója van, vastag betűvel lettek szedve és aláhúzásra is kerültek.***

A mosonmagyaróvári fejlesztési program szürke alászínezéssel van kiemelve, azaz a fejlesztési koncepció jóváhagyandó pontjait a szürke szövegmezők tartalmazzák. A NY-dunántúli ROP-ból a városfejlesztési koncepció megfelelő pontjaihoz beidézzük a támogatható tevékenységek körét is, hogy a város elhatározásai mellett rögtön a lehetséges finanszírozási források - pályázati lehetőségek - is megjelenjenek.

A Ny-Dunántúli Operatív Program általános **alapvető célkitűzése** a régióban a:

> *„Környezeti szempontból tudatosan tervezett és végrehajtott fejlesztésekkel a gazdaság tudásalapú megújítása és a lakosság életkörülményeinek javítása."*

A régió specifikus céljai között szerepelnek az alábbiak:

- ***„Az innovációra, valamint a helyi és nemzetközi együttműködési hálózatokra alapozott gazdaság kialakítása, az információs technológiák alkalmazásának széles körű elterjesztése…*** (pl. Pannon Autóipari Klaszter, Pannon Elektronikai Klaszter, Pannon Faipari Klaszter). *Vannak a régiót a jövőben meghatározó, erőteljes fejlődési potenciállal rendelkező iparágak, melyek a programidőszakban megerősödve szintén húzóágazattá válhatnak. Ilyen például a textilipar**, logisztika, megújuló energia, környezetipar, helyi termékekre alapozott iparágak, egészségügyi szolgáltatások**. Ezen iparágak mentén a klaszterek megerősítése és **szolgáltatásaik elindítása** jelenthet lehetőséget.*
  *A megfelelő befektetési és üzleti környezet kialakítása a folyamatosan új igények elé állítja a régiót, melyekhez alkalmazkodni szükséges, hogy a gazdasági szereplők számukra kedvező feltételeket találjanak. Ezen **üzleti szolgáltatások, versenyképes helyi mikro- kis és középvállalkozások**, infrastrukturális feltételek megléte elengedhetetlen…"*
- ***„Magas minőségű gyógy- és egészségmegőrző és wellness szolgáltatásokra és a térségi együttműködésre alapozott turizmus fejlesztése a természeti értékek, kulturális örökség turisztikai célú fenntartható hasznosításával. … egészségturizmus, a rehabilitációs és rekreációs szolgáltatások, a wellness és a fitness**. Azonban a régió termálfürdőihez hasonló fürdők kínálata másutt is létezik az országban, ezért mindenképpen szükséges a*

*nyugat-dunántúli termálvízkincsre alapozott turisztikai szolgáltatók **egyedi arculatát és kínálatát** kialakítani. Sőt, régión belül sincs igazán specializáció, nincsenek meg a különböző szolgáltatási paletták, célcsoport irányok sem. Ennek megoldása lehet **a gyógyászat és a termálvíz hasznosításának közvetlen összekapcsolása,** valamint a betegségek megelőzése, **az egészségtudatosság hangsúlyos kezelése** a kiszolgáló kínálat fejlesztése révén.*

*A gyógyturisztikai adottságok mellett nagyon jó lehetőségekkel rendelkezik a régió **kulturális- és az örökségturizmus fejlesztését** illetően is, hiszen építészeti örökségét tekintve több nemzetközi hatókörű vonzerő is található itt. …a sokszínű kultúra, a történelmi múlt tárgyi és szellemi emlékei (a hagyományok továbbélését szolgáló fesztiválok, történelmi korok megidézése) … értékes, de többségében még kihasználatlan potenciál, és ezek a kulturális-turisztikai attrakciók jelenleg pontszerűen jelentkeznek a régióban.*

*A régió természeti adottságai, táji változatossága hatalmas potenciált hordoz ezen tájegységek lakói számára….Ahhoz, hogy ezen örökségi helyszínekben, rendezvényekben, természeti tájakban rejlő potenciálok kihasználása jelentős fenntartható foglalkoztatási és gazdasági hatással bírjon, szükséges **infrastrukturális fejlesztésük és az általuk kínált termékek, szolgáltatások összehangolása.** Az így kialakított **kulturális és természeti turisztikai kínálat** egyben fontos kiegészítő attrakció lehet az aktív pihenési és gyógyulási céllal érkezők számára is.*

- ***A helyi közösségek életkörülményeit meghatározó települési, környezeti állapot javítása***
  *A városokban jellemző a központi területek nem egységes kezelése, egyes belvárosi tömbök kiemelkedően rossz fizikai állapota. … Elengedhetetlen … **az esztétikus környezet kialakítása, a városi területek fizikai, műszaki és társadalmi-gazdasági megújítása**. Szükséges, az egyes hátrányos helyzetű csoportok által lakott településrészek megújítása (többnyire a nagyvárosokban), környezetük fejlesztése, a lakókörülmények javítása, hogy az ezzel és az elérhető szolgáltatások bővítésével felgyorsuljon a felzárkózásuk.*

- ***A közösségi szükségletekre és településszerkezetre épülő közszolgáltatások kialakítása, a településközi kapcsolatok megújítása.*** ***…*** *kistérségi alapon létrejött, adott feladatra szerveződött társulások. Ahhoz azonban, hogy az egyes térségek speciális adottságaihoz igazodó szolgáltatások kialakíthatóak legyenek szükségesek az új rendszerben, az új igényeknek megfelelően az infrastruktúra-fejlesztések főként a térségek közepes … városi központjaiban és a kistérségi alközpontokban.*

  *A hatékony feladat-ellátás megköveteli a **modern info-kommunikációs technológiák alkalmazását**, amelyek bevezetésével, alkalmazásával, és kiegészülve a többi infrastruktúrafejlesztéssel megújult alapokra helyezhetőek a közszolgáltatások. Sok esetben megnehezítik a közszolgáltatások, térségközpontok fizikai elérhetőségét az út-, vasút- és **kerékpárút hálózat** hiányosságai, rossz minőségük, a **közösségi közlekedési rendszerek összehangolatlansága, az átszállási kapcsolódási pontok hiánya.***

  *Az információs társadalom kihívásainak való megfelelés érdekében integrált regionális **tartalom-, tudás- és szolgáltatásfejlesztési programokat kell indítani**, figyelembe véve a hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportok igényeit is.*

Prioritási tengelyek

A NyDOP prioritásait úgy lettek meghatározva, *„hogy azok megfelelően szolgálják a program céljainak megvalósulását, miközben hatékony, átlátható végrehajtási rendszert biztosítanak."* A prioritások összhangban vannak a fejlesztési célokkal, azok közvetlenül megfeleltethetők egymásnak. A következő prioritások szolgálják a program megvalósítását:

1. Regionális gazdaságfejlesztés - Megújuló Pannon gazdaság
2. Turizmusfejlesztés - Pannon örökség megújítása (természeti, történelmi és kulturális értékeinkért)
3. Városfejlesztés
4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra
5. Helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése

A NyDOP prioritásaihoz rendelt támogatási összegeket (milliárd Ft) és az egyes prioritásokon belüli támogatási témaköröket (beavatkozásokat) a következő táblázat mutatja be:

Prioritás	Támogatási összeg Mrd Ft
1. Regionális gazdaságfejlesztés 1.1. A regionális klaszterekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a vállalkozói tanácsadási tevékenység igénybevételének támogatása 1.2. Komplex befektetés ösztönzés, a befektetői környezet fejlesztése 1.3. A gazdaság fejlődését szolgáló humánerőforrás-fejlesztés	19,7
2. Turizmusfejlesztés – Pannon Örökség megújítása 2.1. Pannon-termál program kiszélesítése 2.2. Pannon Kulturális Út 2.3. Tájegységi ökoturisztikai (aktív) programok fejlesztése 2.4. Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatásaik mennyiségi és minőségi fejlesztése 2.5. Helyi, térségi desztináció menedzsment szervezetek, turisztikai klaszterek létrehozása, fejlesztése	31,9
3. Városfejlesztés 3.1. Városközpontok érték-őrző megújítása 3.2. Integrált város rehabilitáció leromlott városi lakóterületeken vagy leromlással fenyegetett lakótelepeken 3.3. Helyi és helyközi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása	24,4
4. Környezetvédelemi és közlekedési infrastruktúra 4.1. Kistelepülési környezetvédelmi beruházások 4.2. Felszíni vizek minőségének javítása és felszíni vizek okozta kockázatok csökkentése 4.3. Környezet megóvásához kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, fejlesztése 4.4. Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	25,1
5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése 5.1. Egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése 5.2. Szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése 5.3. Közoktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése 5.4. A regionális információs társadalom kiteljesítése 5.5. Közszolgáltatási és civil együttműködési hálózat kialakítása	22,5
TA	4,6
Összesen	*128,30*

A támogatási arányokat tekintve megállapítható, hogy legnagyobb mértékben – a teljes támogatási összeg mintegy negyedével – a turizmusfejlesztés támogatott. A sorrend – a támogatási arány csökkenését követve - az alábbiak szerint alakul:
24,9 % Turizmusfejlesztés, Pannon Örökség megújítása
19,6 % Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra
19,0 % Városfejlesztés
17,5 % Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése
15,4 % Regionális gazdaságfejlesztés
3,6 % tartalékalap

A NyDOP beavatkozási logikáját, az átfogó és specifikus célok, valamint a prioritások és a támogatandó beavatkozások összefüggését, kapcsolatait az alábbi ábra szemlélteti:

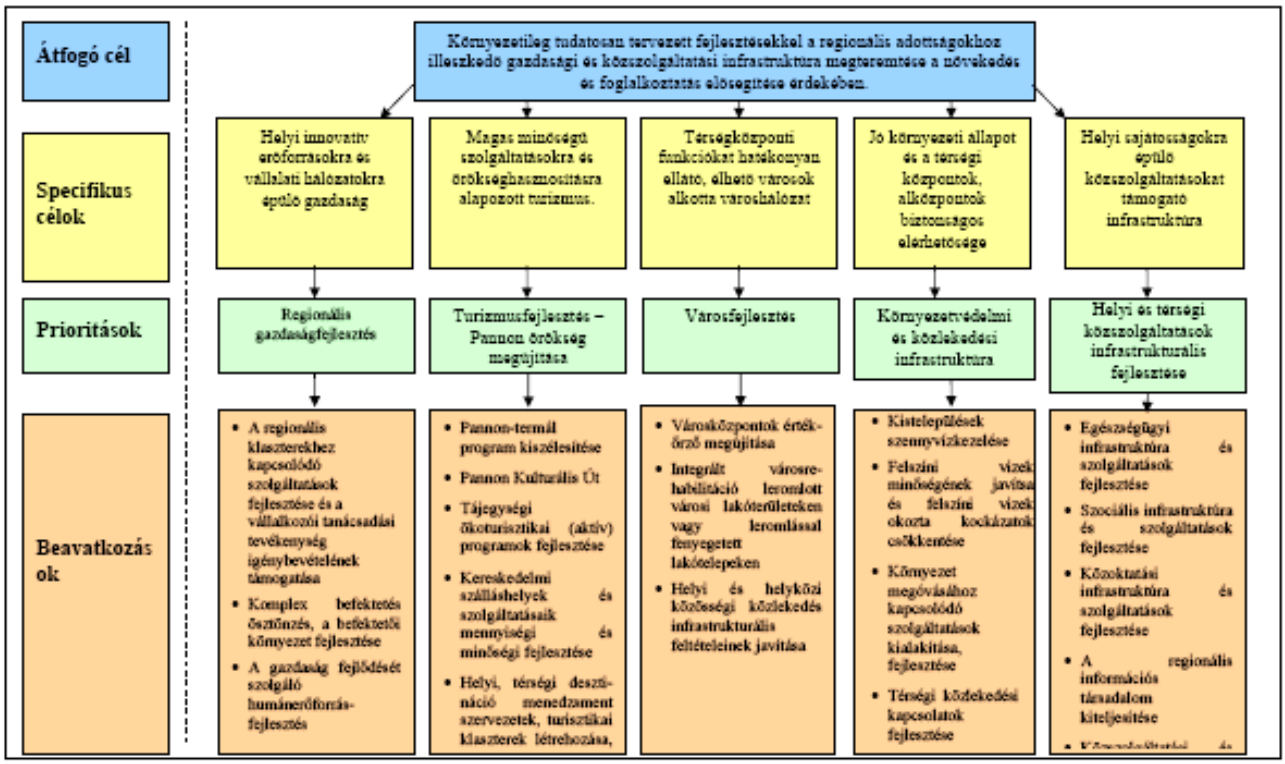
Átfogó cél
Specifikus célok
Prioritások
Beavatkozások
Környezetileg tudatosan tervezett fejlesztésekkel a regionális adottságokhoz illeszkedő gazdasági és közszolgáltatási infrastruktúra megteremtése a növekedés és foglalkoztatás elősegítése érdekében.
Helyi innovatív erőforrásokra és vállalati hálózatokra épülő gazdaság
Magas minőségű szolgáltatásokra és örökséghasznosításra alapozott turizmus.
Térségközponti funkciókat hatékonyan ellátó, élhető városok alkotta városhálózat
Jó környezeti állapot és a térségi központok, alközpontok biztonságos elérhetősége
Helyi sajátosságokra épülő közszolgáltatásokat támogató infrastruktúra
Regionális gazdaságfejlesztés
Turizmusfejlesztés – Pannon örökség megújítása
Városfejlesztés
Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra
Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése
• A regionális klaszterekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a vállalkozói tanácsadási tevékenység igénybevételének támogatása
• Komplex befektetés ösztönzés, a befektetői környezet fejlesztése
• A gazdaság fejlődését szolgáló humánerőforrás-fejlesztés
• Pannon-termál program kiszélesítése
• Pannon Kulturális Út
• Tájegységi ökoturisztikai (aktív) programok fejlesztése
• Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatásaik mennyiségi és minőségi fejlesztése
• Helyi, térségi desztináció menedzsment szervezetek, turisztikai klaszterek létrehozása,
• Városközpontok értékőrző megújítása
• Integrált városrehabilitáció leromlott városi lakóterületeken vagy leromlással fenyegetett lakótelepeken
• Helyi és helyközi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása
• Kistelepülések szennyvízkezelése
• Felszíni vizek minőségének javítása és felszíni vizek okozta kockázatok csökkentése
• Környezet megóváshoz kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, fejlesztése
• Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése
• Egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
• Szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
• Közoktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
• A regionális információs társadalom kiteljesítése

3.1. MOSONMAGYARÓVÁR NEMZETKÖZI – VERSENYKÉPESSÉGÉNEK FOKOZÁSA

A város versenyképességének javítása érdekében elsősorban központi szerepkörének erősítése és a térségi szervezettség fokozása szükséges. A központi szerepkör erősítése – a jövőben várhatóan bekövetkező közigazgatási átszervezésekhez is fontos – kistérségi központi szerepkör megerősítése és az erre való felkészülés. A nagyobb – országhatárokon átnyúló – vonzáskör visszaállítása elsősorban térségi szervezési/szervezettségi kérdés, ezért azt ott részletezzük. Ezen túl fontos a térségi szerepkör erősítéséhez az azt lehetővé tevő infrastruktúrafejlesztés, kiemelt jelentőséggel pedig az információs rendszer kialakítása és az információáramlás elősegítése.

3.1.1. A kistérségi központ szerepkör megerősítése és kiteljesítése, a térségi érdekösszehangolás és a szervezettség javítása, a marketing tevékenység javítása

Az egyik legnagyobb probléma a városon belül is de az egész térségben a nem kellő összehangoltság, a megszervezettség hiánya. A várható közigazgatási változásokkal a város (kistérség)központi szerepköre nőni fog, erre fel kell készülnie: a kistérség településeivel szorosabb gazdasági és ellátási kapcsolatot kell kialakítania, közös szervezeteket kell létrehozni a gazdasági összehangolás és az együttes piacra jutás elősegítése érdekében.

Ezért Mosonmagyaróvárnak

- A kistérség településeivel a gazdasági együttműködést erősítenie kell a kölcsönös előnyök alapján: részben a mosonmagyaróvári iparhoz (iparfejlesztéshez) kapcsolható beszállítói hálózat bővítésével-erősítésével, részben a városban a kistérség munkavállalói által is igénybe vehető munkahelyek számának emelésével.

  Támogatások, támogatható tevékenységek: a NyDOP 1. Regionális gazdaságfejlesztés prioritásban található „1.1. A regionális klaszterekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a vállalkozói tanácsadási tevékenység igénybevételének támogatása” fejezet művelettípusok indikatív listája alapján:
  - *„A vállalkozások együttműködését elősegíteni képes új szolgáltatások bevezetése*
  - *Vállalati hálózatok létrejöttének és működésének ösztönzése speciális közös tevékenysége, beruházások támogatásával*
  - *Vállalkozások (helyi és térségi) számára nyújtandó tanácsadási tevékenység támogatása*
  - *Integrált gazdaságfejlesztési és humánerőforrás fejlesztési stratégiák és akciótervek készítése”*

- Mint kistérségi központnak saját kistérségével való együttműködését fokoznia kell, a szigetközi településekkel együttesen kell kialakítania komplex, egymást kiegészítő tartalmú és profilú turisztikai csomagtervét, a (kis)térség öko- és sportturizmus fejlesztési programját, az ezeket menedzselő szervezeteket és a marketinget. Ki kell dolgozni a tájegységre vonatkozó Szigetköz-Mosoni-Duna turizmusfejlesztési programot és a fogyasztóköri célcsoport(ok)ra összeállított marketing stratégiát. Ezen belül a látogatóközpontok kialakítása, oktatóbázisok, tanösvények, bemutatóhelyek kialakítása, kistérségi turisztikai célú kerékpárút-hálózat kiépítése és kiszolgáló kerékpáros infrastruktúra létrehozása, a térségi turisztikai információsrendszer létrehozása és online szolgáltatások bevezetése valamint a szállásférőhelyek bővítése egyaránt szükséges. Továbbra is törekedni kell a táj- és természetvédelem erősítése érdekében - a Szigetközi Nemzeti Park megalakítására, melynek központját Mosonmagyaróváron belül Mosonba javasolt elhelyezni, nemcsak a közvetlen szigetközi (híd) kapcsolatok miatt, hanem a városrész szerepének növelése és a (szellemi) rehabilitáció meggyorsítása érdekében is.

  Támogatások, támogatható tevékenységek: a NyDOP 2. Turizmusfejlesztés prioritás „2.3. Tájegységi ökoturisztikai (aktív) programok fejlesztése” valamint a „2.4. Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatások fejlesztése” és a „2.5. Helyi, térségi desztináció menedzsment szervezetek, turisztikai klaszterek létrehozása, fejlesztése” fejezetekben található művelettípusok indikatív listája alapján:
  - *„Nemzeti parkok, natúrparkok és egyéb védett természeti területek (tájvédelmi körzetek) turisztikai célú fejlesztése (látogatóközpontok kiépítése, oktató bázisok és tanös-*

vények fejlesztése, bemutatóhelyek és rendezvények szervezésére alkalmas területek kialakítása, turista útvonalak kiépítése)

- *Természethez és helyi kulturális örökséghez kapcsolódó és az aktív turizmus ösztönzését jelentő szolgáltatások és infrastruktúrák fejlesztése: …turisztikai célú kerékpárutak és kiszolgáló szolgáltatásaik (kölcsönzők, kerékpáros központok…), …lovasutak, lovasturizmushoz, víziturizmushoz vadvízi horgászathoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések, az ökoturizmushoz kötődő tematikus és élményparkok kiépítése, bemutatásra kerülő értékek, partszakaszok megújítása, fenntartása,*
- *A turisták tájékozódását és a vonzerők látogathatóságát megkönnyítő helyi információs rendszerek kialakítása,…on-line elérhetőséget biztosító internet alapú alkalmazások és színvonalas digitális és nyomtatott tájékoztató anyagok készítése, marketing és rendezvényszervezési munkák, …"*
- *A …turisztikai vonzerők használatához közvetlenül kapcsolódó infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztések, pl. bekötőutak,… kerékpárutak, … parkok,közbiztonság javításához kapcsolódó beruházások."*

Mivel a lovas turizmus a fenti felsorolás alapján támogatandó tevékenység, feltétlenül szükséges, hogy a város lovas-turisztikai központ kialakítására is alkalmas – lovasiskolája ne szűnjön meg. Ezért – ha tulajdonos váltás következik is be - a szabályozási tervben feltétlenül rögzíteni kell a terület lovasiskola funkcióját és az önkormányzati testület ne járuljon hozzá a területfelhasználás más célú megváltoztatásához.

- A kistérségbe történő külföldi és hazai befektetések vonzása érdekében aktív befektetésvonzó tevékenység, marketing és a városi/kistérségi kínálat kiajánlása fontos feladat. Ezt a megye/régió tőkevonzási stratégiájába illesztve ill. ahhoz kapcsolódóan lenne kedvező kialakítani, de a városnak a saját ill. kistérsége lehetőségeinek tudatosítása ill. a befektetői lehetőségek kiajánlása a potenciális befektetői kör számára, a tenderek lebonyolítása is feladata. Ki kell találni a lehetséges helyi/kistérségi egyedi termékek listáját, a tőkevonzásra kiajánlható tartalmi (felsőoktatás, a vele kapcsolatba hozható (EU) élelmiszerminősítés, K+F tevékenység, mezőgazdasági kutatás, bio/környezetipar) és területi (közúttal-vasúttal jól ellátott nagy összefüggő, közművel ellátható, rendelkezésre álló terület) lehetőségeket. Meg kell keresni a leginkább valószínű befektetői kört és arra célzott kiajánlási tevékenységet szükséges beindítani. A helyi (közösségi) érdekek szem előtt tartásával, a város/kistérség adottságaiból és lehetőségeiből kell kiindulni és ahhoz tőkét/befektetőket keresni és nem az ad hoc befektetői igényekhez (át)alakítani a várost (szabályozási tervet).

  Támogatások, támogatható tevékenységek: a NyDOP 1. Regionális gazdaságfejlesztés prioritásban található „1.2. Komplex befektetés ösztönzés, a befektetői környezet fejlesztése" fejezet alapján:

  - *A „régióba történő külföldi és hazai befektetések vonzása érdekében aktív befektetés-ösztönzési tevékenység, erőteljes marketing, a regionális kínálat kommunikációjának megszervezése*
  - *A befektetés-ösztönzési tevékenységek, infrastrukturális fejlesztések projekt-előkészítési tevékenységének támogatása"*

- A városban és a kistérséget átfogóan is a gazdasági háttérszervezetek, szellemi szolgáltatások, üzleti tanácsadás szervezeteit mind a non-profit szférában, mind vállalkozói körben erősíteni, a tevékenységi kört bővíteni szükséges. Fontos lenne a térségi érdekek artikulálása, a közös érdekek megtalálása és/vagy az érdekösszehangolás, az ezek érvényre juttatására irányuló piackutatási és a célközönségre irányuló marketingstratégia fejlesztése. Ehhez a kistérségi központban jó lenne – akár a kistérség határain kívülre a régióba, sőt „országhatárokon" is túlnyúló kisugárzással – non-profit szervezeteket létrehozni, a vállalkozásban végezhető tanácsadói/piaci tevékenységek városban való letelepedését/működését – adókedvezményekkel, eredményarányos ösztönzéssel – támogatni.

  Támogatások, támogatható tevékenységek: a NyDOP 1. Regionális gazdaságfejlesztés prioritás „1.1. A regionális klaszterekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a vállalkozói tanácsadási tevékenység igénybevételének támogatása" valamint „1.3. A gazdaság fejlődését szolgáló humánerőforrás-fejlesztés" fejezetben található művelettípusok indikatív listájának pontjai alapján:

  - *„Vállalkozások (helyi és térségi) számára nyújtandó tanácsadási tevékenység*

- *A gazdasági szféra és a nem profitorientált szektor között együttműködést és párbeszédet szolgáló új típusú tevékenységek támogatása*
- *Módszertani tanácsadás, szakértői támogatás"*

- Mosonmagyaróvárnak kistérségi központként fel kellene mérnie a külső ill. a gazdaságfejlesztéshez a vonzáskörzetben figyelembe vehető munkaerő-kínálat mennyiségét és milyenségét, ennek oktatási/továbbképzési intézményhátterét úgy alakítani, hogy az a gazdaság távlati szerkezetének (környezetipar, logisztika) megfeleljen. Ezen belül meg kell oldani az (egészség)turizmus speciális munkaerő-szükségletéhez és a karakteres (mással össze nem vethető) helyi terméket előállító kézműiparhoz igényelt magasan kvalifikált és jó művészeti ízléssel rendelkező munkaerőnek a képzését (a művészeti tárgyak oktatásának és fakultációs lehetőségeinek erősítésével), valamint a nyelvoktatás színvonalának és volumenének – a gimnáziumon kívül is – általánossá tételét.
  Támogatások: a NyDOP 1. Regionális gazdaságfejlesztés prioritás „1.3. A gazdaság fejlődését szolgáló humánerőforrás-fejlesztés" fejezetben található művelettípusok indikatív listájának pontjai, valamint az 5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése prioritás „5.3. Közoktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése" fejezet alapján:
  - *Regionális pályaorientációs rendszer és karrierszolgáltatások kialakítása…*
  - *Helyi, térségi foglalkoztatási együttműködések, partnerségek, szolgáltatások fejlesztése és az … akciótervekben foglalt projektek ösztönzése*
  - *A helyi foglalkoztatási stratégiában és akciótervben beazonosított képzési tervhez kapcsolódóan (helyi hiányszakmák, kulcságazatok,…), a helyi képzési kínálat átalakítása*
  - *A Ny-Dunántúli Regionális Közoktatás-fejlesztési Stratégiához illeszkedő kistérségi közoktatási stratégia kialakítása*
  - *A regionális szinten szervezett, kistérségi szinten működő, egységes tanügy-irányítási modell kidolgozása."*

- A kistérségi igények magasabb szintű intézményi ellátásainak kialakításán belül a kistérségi járóbeteg központ létrehozását a meglevő egészségügyi infrastruktúra (kórház) keretein belüli fejlesztésekkel szükséges megoldani, csakúgy, mint a rehabilitációs ellátó központ kialakítását. Szükséges - a városban és a térségben is - egyre növekvő számú és arányú időskorú lakosság ellátásának, valamint a gyógyvízre alapozottan is a rehabilitációs tevékenység fejlesztése. Bővíteni kell az egészségmegőrzéshez, betegség-megelőzéshez kapcsolódó és ezáltal az élvezhető életminőség hosszabb megtartását biztosító (életmód/sport) létesítmények választékát és kapacitását is és (ösztönzéssel/támogatással) el kell érni ezen szolgáltatások igénybe vételének széles körűvé tételét.
  Támogatások, támogatható tevékenységek: NyDOP 5. Helyi és térségi szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése „5.1. Egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése" fejezet alapján:
  - *„Az egészségügyi ellátás infrastrukturális és informatikai fejlesztése lehetőség szerint a többcélú közösségi központokba integráltan,*
  - *Kistérségi járóbeteg központok kialakítása*
  - *Az idősellátás térségi ellátási szolgáltatásainak fejlesztése,*
  - *Rehabilitációs ellátási központok kialakítása"*

3.1.2. Az információáramlás elősegítése

A gazdaságban, de egyre inkább az élet minden területén a naprakész információkkal rendelkezés elengedhetetlen feltétele az érvényesülésnek. Fontos, hogy egyre több közintézményben egyre több ügyintézés digitálisan megoldható legyen, a városi önkormányzat elképzeléseiről, döntéseiről a lakosság friss információkat szerezzen, ezáltal a település alakításának részesévé váljon. Ezért valamennyi gazdasággal – társadalommal - településsel foglalkozó intézménynek, humán szolgáltatónak, (köz)hivatalnak, oktatási és egészségügyi létesítménynek fokoznia kell az általa közzétett információk mennyiségét és minőségi tartalmát, lehetőleg nem csak tájékoztatási szintű, hanem interaktív (válaszadás, visszajelzés, "kérdés-felelek", űrlap le/kitöltés+visszaküldés, bejelentkezés/időpont egyeztetés) módon.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- A Polgármesteri Hivatal internetes szolgáltatásait bővíteni szükséges, mely akár a többi intézmény számára is példaértékű lehet. A tartalombővítés keretében térinformatikai rendszer kialakítására és adatokkal feltöltésére is lehetőség nyílik pl. az elfogadott szabályozási tervek interaktív lekérdezőrendszeren keresztüli internetes működtetésével, a véleményezésre bocsátható egyeztetési tervek interneten közszemlére tételével, a joghatályos rendeletek közzétételével, az űrlapok letölthetőségével és a kitöltöttek elektronikus visszaküldhetőségével, a (gazdasági/lakossági) adatszolgáltatási kötelezettségek elektronikus úton teljesíthetőségével, az igénybe vehető támogatások/pályázatok meghirdetésével. A szolgáltatások közérdekű része ingyenes kellene legyen, egyesek – pl. a szabályozási tervek alapján befektetők területkeresése – díjazás ellenében is működhet. (A város haszna azonban nem a díjbevétel, hanem a gyorsabb és gördülékenyebb ügyintézés, a hivatalban az ügyfélforgalom csökkenése, a lakossági elégedettség növekedése (bármikor, munkaidőn kívül, otthonról is elintézhető ügymenet), az információszolgáltatás következtében megnövekedő versenyképesség.)
- Fontos feladat a többi közintézmény, közhivatal és a non-profit gazdaság- és humánszervező szervezetek közérdekű (ingyenes) elektronikus szolgáltatásainak, bővítésének önkormányzati ösztönzése, lehetőség szerint az önkormányzat rendszerével összehangoltan. Lehetőség pl. a Munkaügyi Hivatal álláskínálatának, az oktatási/továbbképzési lehetőségek meghirdetésének és a jelentkezéseknek/beiratkozásoknak internetes intézése, a szociális ellátással kapcsolatos lakossági igénybejelentések elektronikus interaktív kezelése, az egészségügyi hálózaton belül a rendelési időpont egyeztetése, a bejelentkezések digitális bonyolítása, egyes (pl. földhivatali) adatok elektronikus hozzáférése, stb.
- Üzleti alapon működtethetők mindazon elektronikus információ-szolgáltatások, melyek vagy a turizmussal (esemény-naptár/jegyrendelés, szálláskínálat/foglalás, repülő/vonatjegy rendelés), vagy a gazdaság egyéb ágazataival (munkerőkereslet/álláskínálat, aktuális piaci lehetőségek, tájékoztató árszínvonal, anyagigény/rendelés) vannak összefüggésben, hiszen ezek révén a profittermelés esélyei nőnek.
- Az információs lehetőségek bárki által használhatóságának biztosítása az esélyegyenlőség alapvető része. Ezért növelni kell a nyilvános használatú info-pontok számát, ezek egy része üzleti alapon (internet cafe, könyvesbolti szolgáltatás, posta), más része szolgáltatásként kulturális vagy egyéb létesítményekben (könyvtár, kultúrház, teleház, orvosi rendelők váróterme, Polgármesteri Hivatal előcsarnoka, stb.) működtethető ingyen vagy önköltséges áron.
- Fontos az információhasználati lehetőségek hatékonyabb elterjesztéséhez ill. eredményesebb használatához a számítástechnikai oktatás, kiemelten a felnőtt továbbképzés elterjesztése ill. eredményességének javítása. Ezért valamennyi nyilvános használatú infoponton szükséges lenne hozzáértő – szükség esetén segítséget nyújtó – számítástechnikai ismeretekkel rendelkező személy jelenléte, ill. a szakmai/munkanélküli továbbképzéseken a számítástechnikai ismeretek oktatása, kulturális intézményekben rendszeres tanfolyamok megrendezése. Az iskolai oktatásban pedig fontos lenne a mindennapi – ügyintézési – használat megtanítása, annak tudatosítása, hogy a hivatalos ügyekben hogyan hasznosítható az internet. (Ezért javasolható, hogy ha az önkormányzat egyes űrlapok használatát vagy a városrendezési tervek térinformatikai lekérdezőrendszerét az interneten közzé teszi, az iskolai tananyagba – az iskolaigazgatókkal egyeztetve - bekerüljön ezek használatának gyakorlása, a használhatóság köztudatba átvitele.)

Az EU is támogatja az információs infrastruktúra fejlesztését, ezért a Nemzeti Fejlesztési Tervben (Új Magyarország) és a NyDOP-ban részletesen is megfogalmazásra kerültek a támogatható tevékenységek. A támogatások végső kedvezményezettjei – többek között – az önkormányzatok, önkormányzati társulások és az önkormányzat intézményei. Ez is bizonyítja, hogy az önkormányzatnak az információ-fejlesztésben közvetlen és nevesített feladatai vannak, az nem várható el kizárólagosan a piaci szférától. Az alábbi felsorolás arra is bizonyíték, hogy a mosonmagyaróvári javaslatok a regionális célkitűzésekkel abszolút szinkronban vannak, azoknak településre való lebontásai. A NyDOP által támogatott tevékenységek pályázhatók, megvalósításukra támogatás nyerhető, ezért feltétlenül javasolt, hogy a város a fenti fejlesztési programhoz vegye igénybe a lehetséges támogatásokat.

A NyDOP által nyújtható támogatások, támogatható tevékenységek az 5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése prioritás „5.4. A regionális információs társadalom kiteljesítése" c. fejezetben találhatók:

- *„A nem központilag létrehozott közösségi hozzáférési pontok, továbbá a már meglévő teleház-hálózat helyi igényekre alapozó elektronikus szolgáltatásainak támogatása*
- *A helyi közösségi tartalomfejlesztés, identitás erősítése, helyi, térségi, regionális tartalmak kialakítása, interaktív működtetésének mentorálása…*
- *Az önkormányzatok egységes és pénzügyileg fenntartható, az önkormányzatok hatósági és belső munkafolyamatainak elektronizálását támogató informatikai fejlesztések*
- *A közösségi hozzáférési pontokban támogatni kell helyi informatikai kézség fejlesztő képzéseket. Az inklúzió növelése: bevonás, lakossági tudatosítás, szemléletformálás (ESZA keresztfinanszírozással)*
- *A helyi társadalmi és gazdasági sajátságokra épülő élethosszig tartó tanulás elektronikus formáját (Informatikai alapú távoktatás kiépülésének, használatának erősítése; régió specifikus igényeknek megfelelő e-tananyagfejlesztés (ESZA keresztfinanszírozással)"*

3.1.3. A szükséges műszaki infrastruktúra biztosítása

A versenyképességhez szükséges műszaki infrastruktúra fejlesztés Mosonmagyaróvárra nézve legfontosabb eleme az É-D-i gyorsforgalmi úti tengely kiépítése az Országos Úthálózatfejlesztési Terv része. Ugyancsak országos közlekedésfejlesztési téma az M1 autópálya Mosonmagyaróvár-déli csomópontjának megépítése. A város gazdasági fejlődéséhez és ellátásának valamint környezeti állapotának javításához mindkettőre égető szükség lenne.
A NyDOP által is támogatható (kis)térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése a vállalkozások működési környezetének (elérhetőségének) javításához ill. a lakosság munkába járásához, a munkaerő mobilitásához szükséges. A városon belüli helyi úthálózat fejlesztése részben a gazdasági versenyképesség – a kiajánlható gazdaságfejlesztési területek közlekedési ellátása – részben a város környezetvédelmi „versenyképessége" megőrzéséhez a belső tehermentesítő utak kiépítésének kedvező környezeti hatásai miatt fontos. Ugyancsak gazdasági (és környezetminőségi) versenyképesség növelő lehet a turizmus területén a gyalogos belváros körüli parkolási problémák megoldása, a közösségi közlekedési rendszerek fejlesztése, különösen az átszállási kapcsolatok javítása, valamint a hivatás-forgalomra is (és nemcsak turisztikai célra) használható, környezetbarát kerékpárút-hálózat kiépítése.

Ezért Mosonmagyaróváron szükséges:

- A Szigetközzel való kapcsolatok bővítése, a Mosoni-Duna átjárhatóságának javítása érdekében újabb hidak építése (Mosontól D-re ill. Halászi felé), ezáltal a kistérség szigetközi településeinek és a városnak, valamint a turisztikai területek egymás közötti kapcsolatainak erősítése
- A "belső tehermentesítő út" megépítése a lakóterületek és gazdasági területek határán (Fertősor – volt megyei csatorna nyomvonala, 86-os úttal különszintű csomópont, majd vasúttal párhuzamos D-i továbbvezetés) a gazdasági területek közvetlen teherforgalmi kiszolgálása végett és a város gerincén áthaladó 1. sz. főút tehermentesítése érdekében
- A gazdasági területfejlesztésre kijelölt területek feltáró gerincútjának kialakítása a vasút és az M1 autópálya közötti térségben
- A városi környezetminőség javítása és a területen belüli kapcsolatok, a szabadidős fejlesztésekre kijelölt városrészek elérhetősége érdekében a Lajta átjárhatóságának megoldása, min. egy új közúti és egy-két gyalogos Lajta-híd megépítése, a meglevő közúti híd szélesítése
- A közösségi közlekedés fejlesztésén belül az autóbusz-vonat átszállási kapcsolatok mainál jobb kialakítása, az intermodális kapcsolatrendszer fejlesztése, P+R ill. kerékpár parkolók kialakítása, a tömegközlekedési állomások felújítása vagy átépítése utasforgalmi szempontok szerint, a mozgáskorlátozottak tömegközlekedésének elősegítése

- A közösségi közlekedés utasforgalmi szolgáltatási színvonalának javítása, a vasútállomás és térségének felújítása, rendezése, a közösségi közlekedés informatikai, térinformatikai eszközeinek fejlesztése (pl. on-line jegyvásárlás)
- A gazdaságfejlesztésre kijelölt területek beépülésével megnyíló új munkahelyek tömegközlekedési ellátásának biztosítása
- A hivatásforgalomra (a munkába és a(közép)iskolába járás) valamint a turisztika szempontjából egyaránt használható és a környezetbarát közlekedés fejlesztéséhez és az egészséges életmód kialakításához is hozzájáruló kerékpárutak kiépítése a kapcsolódó szolgáltatásokkal (pl. kerékpártárolók). A kistérségben elsősorban a Szigetköz kerékpárút hálózatának kialakítása sürgető.

A műszaki infrastruktúra fejlesztések támogatása a NyDOP-ban különböző helyeken (a fentitől eltérő csoportosításban) található meg:

- A kerékpárút-hálózat fejlesztése a 4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra fejezetben a „4.4. Térségi közlekedési kapcsolatok" fejezet művelettípusok indikatív listájának negyedik pontjában, ill. a 2. Turizmusfejlesztés fejezet „2.3. Tájegységi ökoturisztikai (aktív) programok fejlesztése" című fejezet művelettípusok indikatív listájának második pontjában található meg.
- A közösségi közlekedés fejlesztése a 3. Városfejlesztés prioritás alatt található „3.3. Helyi és helyközi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása" című fejezetben.
- A parkolás – elsősorban a P+R rendszer kialakítása – ugyancsak a 3. Városfejlesztés prioritásban található a „3.3. Helyi és helyközi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása" fejezetcím alatt.
- Az idegenforgalmi versenyképességhez szükséges városközpont körüli parkolás megoldása viszont részben turisztikai fejlesztésekhez (NyDOP 2. Turisztikai fejlesztések prioritás 2.1. „Pannon termál-program kiszélesítése), részben a 3. Városfejlesztés prioritás alatt a „3.1. Városközpontok érték-őrző megújítása" c. fejezetben a művelettípusok indikatív listája harmadik pontjához, a központi részek tehermentesítését szolgáló fejlesztések témakörhöz kapcsolódik.

3.1.4. A városi vonzerő növelése, a minőségi és esztétikus környezetet biztosító városrehabilitáció folytatása

A városi vonzerő megtartása, sőt növelése gazdaságfejlesztési kérdés (is). Nemcsak azért, mert Mosonmagyaróvár idegenforgalmi bevételeit csak akkor lehet növelni, ha a város imázsa javul, hanem azért is, mert a betelepíteni (vonzani) kívánt - magasan képzett munkaerőt igénylő – gazdasági ágazatokat kiszolgáló iskolázott munkaerő színvonalas környezetet, magas kulturális- és szabadidős igényeket is kielégítő települést igényel. Ennek híján esetleg nem Mosonmagyaróvárt választja lakhelyül. Ezért a népességvonzó erő növelése érdekében kiemelten fontos a városkép és városműköd(tet)és kiemelkedő színvonala, a felújítások folytatása és a fizikai rehabilitáció mellett a városrészek revitalizálása, tartalmi/társadalmi megújítása is. Az Óvári történeti városközpont és gyalogos övezet kialakítása majdnem befejeződött, színvonal megőrző folyamatos karbantartása azonban továbbra is fontos feladat. A belvárosi felújítás folytatására leginkább a Malomági-Lajta déli ága mentén van még szükség, részben a Lajta-parti gyalogos sétaút továbbvezetésével, részben a malom épületének és belső udvarának a belvárosi szövetbe integrálásával. Foglalkozni kell a termálfürdő környékének berendezésével, egyes közterületek humanizálásával is, beleértve a gyalogos övezetek mikroklimatikus hatásait is szem előtt tartó közterület rendezéseket. Moson belvárosának rehabilitációja továbbra is fontos feladat, az Aranyossziget utca megújítása sokat segít a városrész megítélésének javításában, azonban még sok tennivaló van hátra (pl. az Erzsébet tér környékén).

Ezért Mosonmagyaróváron:

- Moson történeti városmagjának értékőrző felújítása, a központ jelleg visszaállítása: kereskedelmi és idegenforgalmi funkcióinak (PPP keretében) megerősítése, új központi/hivatali funkciók ide helyezése, a közterületek rendezése, forgalomcsillapítása, díszburkolatos gyalogosterek kialakítása és utcabútorozása, közösségi tartózkodásra alkalmas „találka-pontok" létrehozása, az Erzsébet tér és az odavezető utcák térfalainak felújítása (sortatarozás)

- Óvár belvárosában a rehabilitáció befejezése, a Malomági-Lajta menti gyalogút továbbvezetése, a rehabilitációból még kimaradt részek felújítása és a Magyar utca végén levő (magántulajdonú) malom felújításának és a belvárosba integrálásának szorgalmazása/elrendelése.
- A városrehabilitáció kapcsán a zöldfelületek revitalizációja, a gyalogos városközpontok „belvárosi hősziget" hatást csökkentő növényzetesítése, mikroklimatikus hatásokat javító berendezése (vízfelületek, árnyékoló pergolák/lugasok kialakítása, stb.)
- A belvárosi parkolási gondok enyhítése forgalomtechnikai intézkedések és a parkolókapacitás növelése által
- A városközponti lakótelep humanizálása, a földszinti funkciócserék elősegítése, kiegészítő közösségi funkcióknak a lakótelepre történő betelepedésének elősegítése, a városrész funkcionális komplexitásának javítása, az energiahatékonyság és a mikroklimatikus védelem növelése, panelépületek rehabilitálása és energiahatékonyságának javítása

A NyDOP által a városrehabilitációs tevékenységhez nyújtható támogatások, a támogatható tevékenységek felsorolása a NyDOP 3. Városfejlesztés prioritásban található a „3.1. Városközpontok érték-őrző megújítása" és az „3.2. Integrált városrehabilitációs tevékenységek leromlott városi lakóterületeken vagy leromlással fenyegetett lakótelepeken" fejezetekben.

3.2. A GAZDASÁG FEJLESZTÉSÉNEK LEHETSÉGES IRÁNYAI

Mosonmagyaróváron – éppen helyzetéből, Bécs és Pozsony közelségéből adódó versenykényszerből fakadóan - a jövő szempontjából is korszerű, tudásra és K+F tevékenységre alapozott iparágak – elsősorban a környezet- és bio-ipar - fejlesztését kellene célul tűzni az egyetem kutatás-innovációs kapacitásának igénybevételével, a kedvező közlekedésföldrajzi helyzetből következően pedig a logisztikai központ szerepkört kellene erősíteni. A vonzani kívánt vagy betelepedni engedett technológiák kiválasztásánál fontos a környezeti fenntarthatóság elősegítése – a városi területek környezeti terhelésnövekedésének elkerülése, a felszín alatti ivóvízbázis védelme, a megújuló energiához kapcsolódó beruházások és környezetbarát technológiák alkalmazása. Szükséges a vállalkozások működési feltételeinek javítása is, nemcsak fizikai értelemben, hanem elsősorban a térségi szervezettség szintjén. A gazdasági-szellemi szolgáltatások körének szélesítése, aktivitásának növelése, a nyújtott tanácsadás/marketing színvonala és eredményessége fogja meghatározni a helyi gazdaság versenyképességét.
A jelenleginél nagyobb bevételt biztosíthat a városnak, de az egész kistérségnek is az idegenforgalom, a szabadidős- és rekreációs „ipar", ezen belül a régióban fejlesztendő gyógy- és termálturizmus, valamint a Szigetközre, a Mosoni-Dunára és a Hanságra alapozható szoft-turizmus fejlesztése. E területen is kulcskérdés azonban a térségi összefogás és a marketing.
Az alábbiakban fő ágazatonként kerülnek ismertetésre a fejlesztési javaslatok és a hozzá szükséges szervezeti-képzési háttér.

3.2.1. Iparfejlesztés, logisztika, tudásipar, környezetipar

A gazdasági fejlesztéseknél bevezetőként leírtak érdekében a város jelenlegi ipari szerkezetét két irányban kívánatos fejleszteni: a tudásipar, a nemzetközileg is újszerű környezet- és bio-ipar irányába, ill. a magas színvonalú és egyedi termékkínálatot nyújtó, helyi termékstruktúrát biztosító kézműipari manufaktúra felé.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- Az egyetem jelenlétére, szellemi tőkéjére alapozott tudásiparon belül a – mezőgazdasághoz kötődő bio-ipar fejlesztése, kutatási- és élelmiszerbiztonsági minősítő tevékenységek betelepítése lehet cél
- A környezetiparon belül a megújuló energiák termelését és annak ipari - esetleg mezőgazdasági (energiaerdők) – hátterét ki kell alakítani, a szélerő-park további fejlesztése valamint a hulladékgazdálkodással kapcsolatosan a szennyvíziszap hasznosítására kifejleszthető biogázipar is javasolt

- Törekedni kell a jó közúti és vasúti ellátottság kihasználására, a – térségi viszonylatban is jelentős - logisztikai központ kialakítására, ahhoz befektetők vonzására. Szükséges a logisztikai tevékenységek fizikai része (raktározás, közúti-vasúti átrakás) mellett minél szélesebb körű kapcsolódó tevékenységek (kiszerelés, csomagolás) meghonosítására és a tevékenységhez kötődő szellemi munka (marketing, szállítmányozási, biztosítási, pénzügyi tevékenységek) helyben végzésére, ezáltal a magasabban iskolázott munkaerő foglalkoztatásának bővítésére.
- A befektetés-ösztönzést tudatosan szervezett tevékenységgé kell felfejleszteni, ezért a városnak a megfelelő nagyságú, összefüggő ipari- és logisztikai területek biztosításával, kiajánlásával, előkészítésével a befektetői tőke Mosonmagyaróvárra települését elő kell segítenie.
- A meglevő/kijelölt (Barátság úti) ipari park szellemi-infrastrukturális hátterét, a nyújtott gazdasági szolgáltatások körét/összetételét fejleszteni szükséges a vonzerő fokozása érdekében. A Barátság úti területet elsősorban a kis- és középvállalkozások számára szükséges vonzóvá tenni, ezért inkubátorház kialakítását és az egyes vállalkozások által külön-külön nem fenntartható gazdasági szolgáltatások (közös, a teljes ipari parkra együttes) biztosítását javasolt létrehozni.
- A környezetvédelem/környezetminőség kiemelt szempontként kell, hogy megjelenjen az iparfejlesztés valamennyi ágazatában és a tőkebefektetések és az új munkahelyteremtés vonzásánál, környezetszennyező tevékenység betelepedése nem engedélyezhető.
- A meglevő ipari ágazatok fenntartása és folyamatos korszerűsítése mellett a helyspecifikus, helyi adottságokra épülő és lokális értékeket fenntartó/bemutató/terjesztő egyedi – művészeti tartalommal (is) rendelkező - kisszériás termékek előállításával foglalkozó kézműipar fejlődését ösztönözni szükséges. Ehhez önkormányzati orientálásra, a lehetőségek tudatosítására, koordinációra, a középiskolában művészeti oktatásra, esetleg a területen tevékenykedő/induló KKV-k számára adókedvezmény biztosítására is szükség lehet.
- Szükséges a barnamezős területek (meglévő, de a privatizálás után alacsonyan hasznosított, még belső területi tartalékokkal rendelkező korábbi ipari telephelyek) rehabilitációjának ösztönzése is, ezáltal elérendő a területek kihasználásának javítása és az ipari célra igénybe veendő új területek mennyiségének mérséklése (a fenntartható fejlődéshez szükséges területtakarékosság érdekében).

A NyDOP által az iparfejlesztéshez nyújtható támogatások, támogatható tevékenységek felsorolása a 1. Regionális gazdaságfejlesztés prioritás alatt az „1.2. Komplex befektetés ösztönzés, a befektetői környezet fejlesztése” fejezetben és az „1.1. A regionális klaszterekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a vállalkozói tanácsadási tevékenység igénybevételének támogatása” fejezetben található.

3.2.2. Turizmus és szolgáltatások, egészség- és szabadidő-ipar, a Pannon örökség megújítása

Bár Mosonmagyaróvár elsődlegesen ipari város és jelenlegi bevételei között a turisztikai jövedelmek csekély hányadot képviselnek, a gazdasági több-lábon állás érdekében feltétlenül szükséges az idegenforgalom, a rekreáció- és szabadidő-ipar fejlesztése. Annál is inkább fontos ez, mert a város maga is, de kistérségével együtt még inkább, jelentős turisztikai potenciállal rendelkezik. A kedvező adottságok a turizmus több ágának – köztük a NyDOP-ban kiemelt termál- és ökoturisztikai ágazatoknak - a nagy mértékű fejlesztését is lehetővé teszik. Az egész régió célkitűzése a sajátos természeti, történelmi és kulturális örökség értéktudatos és komplex megőrzése és védelme, ezen vonzerők klaszter jellegű együttműködésben megvalósuló új, egyedi arculatú, magas minőségű turisztikai termékké fejlesztése, egyúttal cél a turisztikai kínálat sokszínűségének biztosítása is. Fontos a térségi/regionális összehangoltság, ennek hiánya az egymást kiegészítő lehetőségek kihasználatlanságát prolongálja, sőt az egyes létesítmények egymás hatását/gazdaságosságát csökkentő konkurenciává is válhatnak.

Ezért Mosonmagyaróvárnak:

- A gyógy-termálvízkincsre alapozottan az egészségturisztikát, a gyógyászati hátteret (is) igénylő gyógyturizmust, valamint a rehabilitációs és egészségmegőrző szolgáltatásokat javasolt fej-

leszteni. Ezek alapján javasolható a meglevő hiányos szolgáltatási struktúrával rendelkező termálfürdő komoly gyógyprogrammal ellátott gyógyfürdővé felfejlesztése, vagy – ha ez a magántulajdon miatt nem lehetséges – új gyógyfürdő létesítése. Ez utóbbi esetben a fürdő számára olyan területet kell kijelölni, ahol területi fejlesztése távlatban lehetséges és közelében – az ugyancsak termálvízre alapozott – nagyobb területigényű élményfürdő – és a helyi lakosság által is igényelt - uszoda is kialakítható. A beruházás PPP konstrukcióban finanszírozható.

- A gyógyturizmus mellett a kiegészítő szolgáltatásokra alapuló testkultúra és szépségturizmus is fejlesztendő, de az egyéb egészségügyi szolgáltatásokhoz kötődő, korábban kialakult - (fog)orvosi, optikai - „turizmus" is fenntartható, sőt új profilokkal fejlesztendő (pl. fogyókúra-turizmus).

- A gasztronómiai turizmus hosszabb távon fenntartásához – az árak lassú kiegyenlítődése esetén – az ágazatnak törekednie kell a színvonal emelése mellett a speciális (helyi, Pannon, népi/paraszti konyha) érdeklődést vonzó kínálat kialakítására.

- A rekreációs- és szabadidőipar fejlesztése, nem csak vagy nem elsősorban az idegenforgalom profilbővítése érdekében szükséges, hanem a növekvő számú magasan kvalifikált munkaerő igényeinek, kulturált szabadidő eltöltésének biztosítására is, s ezzel hozzájárulhat helyben tartásukhoz. Ezen túl ezen létesítményeknek - megfelelő kialakítás esetén - az egészséges (sportos) életmód elterjesztésében is nagy szerepük lehet, ami a városi és környékbeli lakosság életminőségének emeléséhez és az általános egészségi állapot javulásához is hozzájárul(hat).

- A Szigetközzel és a Hansággal, Fertő-tó vidékkel együtt tájegységi szoft-turisztikai csomagterv kialakítása, melyben az ökoturizmus, a sportturizmuson belül a vízi-, a kerékpáros és a lovas turizmus fejleszthető. Fontos lenne az Inter-Rad program keretében a Passautól Pozsonyig már régebben kiépített Duna-menti kerékpárút folytatása a Szigetközben, valamint a Fertő-tavi kerékpárút-hálózathoz való közvetlen kapcsolat(ok) biztosítása is. A tájegységben folyamatos lovasút rendszer kialakítása és a horgászturizmus fejlesztése is jó és jelentős bevételeket eredményező lehetőség. Az ökoturizmuson belül a természet-megfigyelő és természetvédő turisztika fejlesztendő. Mosonmagyaróváron a sport- és viziturizmus valamint szabadidős célra a Mosoni-Duna menti területek vehetők figyelembe, de hasznosítható e célra a meglevő – és megtartandó/fejlesztendő - lovasiskola és a Lajtapart, a kiserdő és a volt kertészet területe valamint a Wittman park és Rudolf-liget is.

- A fejlesztésekhez szükséges a megfelelő kiszolgáló háttér megteremtése: a minőségi (szállodai) szálláshely kapacitás bővítése, a gyógyfürdőhöz speciális egészségügyi szolgáltatásokat is nyújtó gyógyszálló létesítése, a sportinfrastruktúra gazdagítása (vendéglátással felszerelt vízparti kikötőhelyek, vízikempingek, kerékpáros ellátó hálózat (információs központ, vendéglátás, kerékpárjavítás), sportpályák, szabadidős és extrém sportok (pl. görkorcsolya, gördeszka) számára hely- és létesítmények biztosítás, stb. E célra a településszerkezeti tervben helyet kell biztosítani.

- A város kulturális örökségének bemutatására tematikus utak szervezésével a „Pannon Kulturális Út" regionális programhoz kell kapcsolódni. Ennek keretében a város műemlékeinek és helytörténeti emlékeinek megmutatása (szervezett műemléki-séta), rendszeresen ismétlődő – és emiatt hagyományt teremtő – kulturális események, fesztiválok megrendezése elengedhetetlen, ezért e programokra – szervezeti háttér kialakításával - fel kell készülni. Ennek keretében szükséges a vár idegenforgalmi hellyé fejlesztése (az egyetem ott léte esetén is), a várpince rendezése, múzeummá alakítása és látogathatóságának biztosítása.

- Az egyetemre alapozottan ill. a korszerű (környezet/bio)ipari és K+F tevékenységek betelepülése esetén kifejleszthető a konferencia-turizmus is, melyhez jelentős beruházás (konferenciaközpont vagy a sportcsarnok ilyen célú felhasználhatóságának biztosítása) is szükséges, de az egyik legjobban jövedelmező idegenforgalmi ágazattá tehető.

A NyDOP-ban a turizmus fejlesztése önálló prioritás: 2. Turizmusfejlesztés – Pannon örökség Megújítása. Ez a téma térségi fontosságát tükrözi. Az ennek keretében nyújtható támogatások a „2.1. Pannon-termál program kiszélesítése", a „2.2. Pannon Kulturális Út", a „2.3. Tájegységi ökoturisztikai

(aktív) programok fejlesztése" és a „2.4. Kereskedelmi szálláshelyek és szolgáltatásaik mennyiségi és minőségi fejlesztése" című fejezetekben találhatók meg részletesen.

3.2.3. Gazdaságerősítő szervezeti és szellemi szolgáltatási háttér

A város gazdasági fejlődéséhez szükséges fizikai adottságok rendelkezésre állnak, a gazdaság (térségi) szervezettsége azonban messze nem kielégítő. A fejlesztések sikerességéhez igen jelentős mértékben a szervezettség fokozása, az összefogás megteremtése, az együttes piacra lépés és a jelenleginél hatékonyabb marketing munka járulhat hozzá.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- A gazdasági versenyképesség fokozásának fontos feltétele, hogy a multinacionális vállalkozások ne csak telephelyeiket, hanem fejlesztő központjaikat kívánják betelepíteni. Ehhez a városban kedvező környezetet (munkaerő-kínálat, megfelelően ellátott terület) szükséges teremteni, és a vonzó feltételekről az információt széles körben – pl. a város honlapján is - terjeszteni, a fogadókészséget összehangoltan/szervezetten kell biztosítani.
- Fokozni szükséges a gazdasági tanácsadási tevékenységet, az önkormányzat orientáló, gazdaságszervező aktivitását, a városi – gazdaságot is támogató – információsrendszer felállítását. A tanácsadási tevékenység erősítése magánvállalkozások, kamarai/társadalmi szervek szolgáltatásaiként, az önkormányzathoz kapcsolódó tevékenységként együttesen és egymást kiegészítve lehet a leghatékonyabb.
- Elő kell segíteni a helyi érdekérvényesítő csoportok/szervezetek létrejöttét, megerősítését, ezeknek a megyei/regionális érdekérvényesítő szervezetekkel való szoros kapcsolat kialakítását elő kell segíteni.
- Kiemelt jelentőségű - ezért a város részvételével szükséges kialakítani - a helyi értékeket kommunikáló, valódi erősségekre alapozó és számos célcsoporthoz eljutó marketingkampányt. Mosonmagyaróvár imázsát, „büszkeségeit", fizikai-népességi-gazdasági vonzerőit, mind a tőkevonzás, mind az idegenforgalmi marketing, mind a helyi lakosság identitástudatának javítása érdekében a jelenleginél jobban szükséges kommunikálni.
- Helyi, térségi desztináció menedzsment szervezetek, turisztikai klaszterek létrehozása, fejlesztése fontos. Ezen szervezetek feladata a turisztikai célú projektek fejlesztése és a tevékenységek koordinációja, valamint az érintett területek turisztikai célú marketing tevékenységének megszervezése, a turisztikai szolgáltatások értékesítése. A szervezeteknek egy adott térség turizmusában érintett köz-, magán és a civil szféra képviselőinek közös pénzügyi kockázatvállalással járó együttműködésén kell alapulniuk.
- A turisták tájékozódását és a vonzerők látogathatóságát megkönnyítő helyi információs rendszerek (pl. tábla-rendszer, egységes rendszerbe szervezett internetes hirdetések) kialakítását el kell végezni, lehetőleg egyedi mosonmagyaróvári arculat kialakításával. Ezeknek magukban kell foglalniuk a vonzerők „on-line" elérhetőségét biztosító Internet alapú alkalmazásokat és színvonalas digitális és nyomtatott tájékoztató anyagok készítését is, a kulturális és természeti értékek digitális (internetes) bemutatását, ezért célszerű ezen oldalak elérhetőségét a város honlapjához kapcsolni.
- A helyi információs rendszer(ek) gazdasági tartalom-fejlesztésében fontos szerepet kell játszania a helyi adottságok/lehetőségek tudatosításának, a helyspecifikus termékek előállítását szolgáló fejlesztések ösztönzésének és támogatásának.
- Támogatni kell a hazai kis- és középvállalkozások innovációs tevékenységét, a csupán technológiai újítások helyett a tartalmi váltást, saját egyedi termékstruktúra kialakítását. Ehhez javasolható a Barátság úti ipari parkban inkubátorház létrehozása. (Baross Gábor program folytatása);
- A mikro-, a kis- és közép vállalkozások informatikai alapú marketing tevékenységének fejlesztése - különösen a termékfejlesztés, értékesítés és kommunikáció terén – elengedhetetlen. Szükséges, hogy ehhez a város ill. a városban működő nonprofit gazdasági szervezetek/kamarák segítséget nyújtsanak akár tájékoztatással, akár a szükséges informatikai háttér

biztosításával.

- Bővíteni szükséges a kis- és középvállalkozások részére célzottan összeállított info-kommunikációs tartalmat – akár a városi honlaphoz kapcsolódóan is - a hozzáférési lehetőségeket javítani kell és elő kell segíteni az on-line gazdaság kialakítását (pl. a helyspecifikus termékek számára a városi honlaphoz kapcsolt linkekkel reklámot teremtve, vagy a városi szerver kapacitásának egy részét az identitás-erősítő kisvállalkozások számára „bérbeadni".)
- Cél a helyi, térségi foglalkoztatási együttműködések, partnerségek, fejlesztése, a szervezettség nemcsak termékekre, hanem a munkaerőgazdálkodásra kiterjesztése is.

A NyDOP-ban a gazdaság szervezettségének, térségi koordinációjának javítására adható támogatások az 1. Regionális gazdaságfejlesztés prioritás „1.1. Regionális klaszterekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése és a vállalkozói tanácsadási tevékenység igénybevételének támogatása" fejezetben találhatók meg. Itt a művelettípusok indikatív listájának valamennyi pontja vonatkozik (vonatkozhat) Mosonmagyaróvárra. A turisztika szervezettségének javítása keretében támogatott tevékenységek listája a NyDOP 2. Turizmusfejlesztés prioritásban a „2.5. Helyi, térségi desztináció menedzsment szervezetek, turisztikai klaszterek létrehozása, fejlesztése" fejezetben található.

3.2.4. A gazdaság által igényelt munkaerőképzés

Ha a célként kitűzött gazdaságfejlesztés és ágazati megújulás Mosonmagyaróváron megvalósul, a jelenlegihez képest erősen megváltozik a munkaerő kereslet szerkezete is, különösen egyes szakmában fokozott igény jelentkezhet magasan iskolázott munkaerőre. Ma már a város alig rendelkezik munkaerő tartalékkal, így fel kell készülnie – a befektető-vonzás egyik feltételeként – a munkaerőpiaci kínálat átalakítására, az ehhez szükséges kapcsolatos (át)képzések biztosítására.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- A régió közép- felsőoktatási kínálatából hiányzó egészségturisztikai szolgáltatásokat magas szinten támogatni bíró képzési rendszer kialakítása elengedhetetlen feltétele a minőségi fejlesztéseknek. Ezért a gyógyturizmushoz igényelt szakmák (gyógytornász asszisztens, fizikoterapeuta, masszőr) oktatásának bevezetése javasolható a város számára.
- Fel kell készülni a szakképzés és felsőoktatás helyi gazdaság által igényelt profiljainak erősítésére, a képzési kínálat gazdasági igényeknek megfelelő (át)alakítására. Ezért az egyetemnek különös figyelmet kell fordítania a helyi gazdaság profilváltásaira és munaerőigényének megváltozására, az oktatási struktúra szükségletekhez igazítására. Ehhez a város, az egyetem és a gazdaság kapcsolatának szorosabbá tétele elengedhetetlen.
- A pályaválasztó fiatalok körében el kell érni a tudatosabb – széles körben igényelt vagy hiányszakmákra irányuló – pályaválasztást. Ezért az önkormányzatnak nyilván kell tartania a helyi munkaerő-igényeket (a Munkaügyi Hivatallal szoros kapcsolatban) és gondoskodnia kell az iskolák tájékoztatásáról a munkarőpiaci kereslet változásaival kapcsolatban.
- Az info-kommunikációs rendszerhez csatlakozásra buzdított (mikro-, kis- és közép) vállalkozások munkatársai körében szakmai és informatikai továbbképzési programok beindításának támogatása elengedhetetlen. Ehhez az önkormányzati iskolákban rendelkezésre álló számítástechnikai felszereltség és oktató kapacitás (is) figyelembe vehető – megfelelő díjazás ellenében – mely egyben az iskolák bevételeit is növelheti.
- A gazdaság igényeinek megfelelő gyakorlati szakképzés fejlesztése, a helyi sajátosságú szakmák oktatása fontos szempont a helyi képzési struktúra összeállításánál. A Polgármesteri Hivatalnak e téren koordináló szerepe lehet.
- Szükséges pályaorientációs rendszer és karrierszolgáltatások kialakítása, a felsőoktatási karrierszolgáltatási rendszer teljessé tétele.
- A felsőoktatási hálózati együttműködések fejlesztése fontos nemcsak a régióban, de a határokon átnyúlóan is, különösen ha a tudásipar egyes ágazatainak városba vonzása sikeres lesz. (pl. virtuális egyetemi hálózat, KKV akadémia létrehozása).

A NyDOP-ban a gazdaság megváltozó munkaerőigényének kielégítéséhez szükséges, a képzés, oktatás átalakítását segítő támogatható tevékenységek az 1. Regionális gazdaságfejlesztés pritoritás „1.3. A gazdaság fejlődését szolgáló humánerőforrás-fejlesztés" c. fejezetben találhatók.

3.3. A NÉPESSÉGMEGTARTÓ ERŐ, A NÉPESSÉGVONZÁS ERŐSÍTÉSE

Mint a városfejlesztési koncepció készítését megalapozó vizsgálatokból is kitűnik, a megye több (nagyobb) városában már jelentős szuburbanizáció (kiköltözés) tapasztalható. A vizsgálatok arra is fényt derítettek, hogy Mosonmagyaróváron kevés a munkaerő tartalék, ezért a város gazdaságfejlesztésének egyik feltételeként a munkaerőháttér biztosításához nem elegendő a jelenlegi népesség megtartása, hanem újabb – képzett – munkaerő városba vonzása is elengedhetetlen.
Ahhoz, hogy egy csökkenő össznépességű országban a város a lakónépesség számát növelni tudja igen komoly vonzerők kialakítását kell biztosítani. Ezek:

- Általánosan vonzó települési imázs kialakítása
- Mind a munka minősége, mind az elérhető jövedelmi szint szempontjából vonzó munkalehetőségek és megfelelő munkahely választék rendelkezésre állása
- Lakáspiaci kínálat, megvásárolható készlakások, beépíthető lakótelkek és bérlakások rendelkezésre állása – megfizethető árszínvonalon és különböző életmód-igényeknek (városias, zöldövezeti) megfelelően
- Színvonalas életkörülmények biztosítása – különösen magasan kvalifikált munkaerő esetén – egészséges és esztétikus lakókörnyezet, az igényeket jól kielégítő (egészségügyi és oktatási) intézményhálózat, változatos kulturális kínálat, a szabadidő tartalmas eltöltését és az egészséges életmódot biztosító szolgáltatások/lehetőségek, magas színvonalú városi infrastruktúra és (tömeg)közlekedés
- Szennyezés-mentes környezet.

A munkalehetőségekkel és a települési vonzás fokozásával a korábbi fejezetek foglalkoztak, ezért itt a lakáspiaci kérdések, az intézményellátás és az életminőség-javító infrastruktúra kerül terítékre.

3.3.1. Lakóterületek és lakáspiac, a népesség mobilitás és népességvonzás lakhatási feltételei

A népesség-vonzás (lakó)területi feltételei Mosonmagyaróváron rendelkezésre áll(hat)nak, a népességfogadásnak területi korlátai nincsenek. Új lakóterületek – ha a lakóterület növelése szükséges – kialakíthatók, bár ennek jelentős közmű- és útépítési költségei lesznek. Területtakarékossági szempontból és a városüzemeltetés költségeinek kímélése oldaláról is kedvezőbb lenne a belső területi tartalékok kihasználása. Gondot okoz azonban, hogy a többnyire magántulajdonban levő tömbbelsők feltárása csak a tulajdonosok szándéka alapján valósítható meg, ezért időben elhúzódhat vagy csak a távolabbi jövőben realizálható, esetleg a teljes megvalósulás zátonyra futhat.
Nem áll viszont rendelkezésre olyan – nem feltétlenül szociális, hanem üzleti alapon (is) bérelhető (de azért megfizethető) - bérlakás állomány, ami a (gyors) népesség-mobilitást elősegítené vagy megkönnyítené.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- A még rendelkezésre álló lakóterületnek alkalmas területeket tartalék lakóterületként meg kell őrizni, más célú felhasználásukat/beépítésüket nem szabad engedélyezni
- A belső területi tartalékot jelentő nagy tömbbelsők feltárásának – a tulajdonosok számára is – előnyös voltáról a telektulajdonosokat meg kell győzni, a tömbbelső feltárások terveit el kell készíttetni, a lebonyolítást előkészítését meg kell kezdeni, de legalábbis a későbbi tömbbelső-feltátás lehetőségét meg kell őrizni, azaz nyeles telkekkel vagy a telek hátsó felében kialakított építési hellyel a későbbi lehetőséget nem szabad „elépíteni".
- A városrehabilitáció (Moson belváros és városközponti lakótelep) kapcsán további lakásépítési lehetőségeket fel kell tárni, azok lehetséges kapacitását, kihasználásának feltételeit tisztázni kell

- Amennyiben a gazdaságfejlesztés bíztatóan alakul és biztossá válik a munkaerőigény nagy mértékű megnövekedése és/vagy a jelenlegitől lényegesen eltérő struktúrája (egyes felsősokú képzést igénylő szakmákban jelentősen megemelkedő létszám igény), a gyors reakció érdekében szükségessé válhat (akár üzleti alapon is) bérlakások építése. Ennek területi feltételeit és infrastrukturális hátterét előre meg kell(ene) teremteni.

Lakóterületek kialakítása és lakások építése nem tartozik az EU által támogatott tevékenységek közé, így a városrehabilitáció kapcsán legfeljebb a lakókörnyezet (közterületek felújítása) kaphat támogatást a NyDOP-ból.

3.3.2. Az intézményhálózat és tevékenységének fejlesztése, életmód- és programkínálat

A népességfogadáshoz feltétlenül kapcsolódik a beköltözők családjának ellátási szükséglete is. Ez a házastársak munkahelyének biztosításán túl a gyermekellátásban, egészségügyben és az életminőséget befolyásoló infrastrukturális és szabadidős/kulturális ellátásban jelent olyan igényváltozásokat, melyre a városnak előre gondolnia kell.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- Az önkormányzati ellátási kötelezettség körébe tartozó gyermeknevelési/oktatási és egészségügyi intézményekkel szemben fokozódó igényt prognosztizálni kell – ha majd már felmérhetők a munkerő-szükségletből eredő változások. Valószínűsíthető, hogy a magasabb szintű egészségügyi ellátás (kórház) az igényeket ki tudja szolgálni, de az egészségügyön belül a bölcsődehálózat fejlesztése minden valószínűség szerint szükségessé válik – mivel jelenleg is kapacitáshiánnyal küzd. Az országszerte nagyon alacsony foglalkoztatottsági ráta kívánatos emelése érdekében a beköltözők házastársainak munkába állása csak akkor lehetséges, ha a gyermekelhelyezés megoldott. Az oktatási hálózat bővítése csak nagyobb népességszám növekedés esetén válhat szükségessé, mivel a meglevő intézmények kapacitásfelesleggel működnek. Gondot az egyenletes területi ellátottság biztosítása jelenthet, melyen a tömegközlekedés és a városrészek közötti biztonságos (közúttól elválasztott) kerékpárút hálózat fejlesztése enyhíthet.
- A kulturális igények magas színvonalú kielégíthetősége a felsőfokú végzettségű népesség megtartásának/betelepedésének egyik fontos feltétele. Kedvező, hogy az esemény- és kultúrturizmushoz kapcsolódó és a lakossági igények átfedésben vannak, így könnyebben és gazdaságosabban kielégíthetők, de mindkettő szempontjából végig kell gondolni a város által nyújtott kínálat szélesíthetőségét. Szerencsés, hogy a kulturális igények kielégítésébe Győr (balett), Pozsony és Bécs is „besegíthet".
- Szabadidős- és sportlétesítmények biztosítása szempontjából is kedvező a lakossági és turisztikai igények összeesése. A város részéről erős igény jelentkezik sportuszoda építésre. A meglevő kínálat kapacitás- és választékbővítésére megfelelő nagyságú területek rendelkezésre állnak, városi döntés szükséges azonban ahhoz, hogy a Mosoni-Duna menti ill. a Duna és a Kertváros valamint a Duna és a Kiserdő közötti területek és a Lajta-part ne kerüljenek más célú felhasználásra. A létesítmények jelentős része magántőkéből vagy PPP konstrukcióban is megvalósítható.
- A városi társadalom és a civil szerveződések támogatása részben a civil társadalom részvételi igényeinek kielégítése, a komplex élet biztosítása, részben a lakossági erők városfejlesztő hatása miatt is fontos. Ezért a működésükhöz szükséges infrastrukturális hátteret - összejövetelek színhelyeit, lehetőségeit – a meglevő intézményhálózaton belül (kultúrház, iskolák) biztosítani kell. A város számára közvetlen hasznot hozó (pl. városszépítő egyesület, városrészi identitást, lokálpatriotizmust, társadalmi kohéziót erősítő, stb.) szervezetek támogatását ill. a város ügyeibe való bevonását, javaslataik figyelembe vételét a szervezetek és az önkormányzat kapcsolaterősítésével meg kell oldani.
- Az egészséges, szennyezés-mentes és esztétikailag vonzó városi környezet kialakítása az életminőség szempontjából fontos, megléte/megőrizhetősége azonban egyéb városi döntések - a gazdaságra vonatkozó környezetvédelmi szabályok, az infrastruktúra építés, a városrehabilitáció, a közterületek kialakításának/berendezettségének, valamint az örökség- és értékvédelemnek - függvénye. Ezért a környezetvédelmi és környezetalakítási szemléletet va-

lamennyi városi döntésnél érvényesíteni kell.

A NyDOP különböző prioritásaiból támogathatók a fent felsoroltak. Legtöbb téma a 3. Városfejlesztés prioritáshoz kötődik, a „3.1. A városközpontok érték-őrző megújítása" fejezet alapján támogathatók a környezetesztétikai beruházások, közterület alakítások,forgalomcsillapítások és gyalogoszónák kiépítése, örökségvédelmi feladatok, zöldfelület kialakítások és felújítások. A „3.2. Integrált városrehabilitációs tevékenységek leromlott városi lakóterületeken vagy leromlással fenyegetett lakótelepeken" fejezet alapján a területileg oda tartozó (pl. városközponti lakótelep) városrészeken belüli közterületrehabilitációk, közintézmény felújítások/bővítések, kulturális, sport és szabadidős létesítmények finanszírozhatók. Az intézményhálózati fejlesztések a NyDOP 5. Helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése prioritás alapján támogathatók, melyen belül külön-külön fejezet biztosít forrásokat: az 5.1. „Egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése" az alapellátáshoz tartozó bölcsődék kapacitásbővítéséhez, az „5.2. Szociális infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése" fejezet pedig az idősellátás bővítéséhez nyújthat segítséget. Az „5.3. Közoktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése" fejezet alapján támogatható – ha egyáltalán szükségessé válik – az iskolahálózat, az „5.5. Közszolgáltatási és civil együttműködési hálózat kialakítása" fejezetben rejlő támogatási lehetőségek pedig a civil szervezetekkel való szorosabb kapcsolat kialakítását segíthetik elő.

3.3.3. A műszaki infrastruktúra életminőség javító fejlesztése

- A teljes közművesítettség széleskörű biztosításának minden feltétele rendelkezésre áll a városban. Magas szintű a csatornázottság, a közműolló nem jelentős. A fűtési energiaellátás területén van még tennivaló, a levegőminőség védelme érdekében a szilárd és olajtüzelés teljes megszűntetése fontos, a város sűrűbben lakott területein a HÉSZ erre vonatkozó rendelkezéseinek betart(tat)ása elengedhetetlen. A vezetékes energiák mellett a megújuló energiák egyre nagyobb részesedésére kell ösztönözni. Az önkormányzatnak e téren elsősorban szemléletformáló szerepe van, ill. saját intézményeinek energiaracionalizálásához nyerhet finanszírozást, mert az energiahatékonysági támogatások a KEOP (Környezetvédelmi és Energia Operatív Program) –ból közvetlenül, a felhasználók által pályázhatók. Figyelmet kell fordítani viszont a közműhálózat rekonstrukciójára (a villamoshálózat felújításakor a városképi szempontokat is figyelembe véve a légvezetékek helyett a földkábelekre való áttérésre) és a csapadékvíz-elvezetés/tárolás megoldására.
- A tömegközlekedés fejlesztése, lakóhely-munkahely kapcsolatok és lakóhely-szabadidőterületi kapcsolatok kiépítése a lakosság színvonalas ellátása és a gépkocsiforgalom csökkenthetősége szempontjából egyaránt jelentős. A városon belüli, az egyes városrészek kapcsolatát és a lakóterületek és új munkahelyek kapcsolatát biztosító tömegközlekedés kialakítása fontos feladat. A városnak a szolgáltatást biztosító közlekedési vállalattal egyeztetve, együtt kell kialakítania a tömegközlekedés fejlesztés koncepcióját.
- A városon belüli hivatásforgalmi és szabadidős kerékpárút hálózat enyhíthet a tömegközlekedési gondokon és az intézményhálózat egyenlőtlen területi elhelyezkedésének problémáin is. Ehhez azonban abszolút biztonságos, a gyerekek által is használható, a gépjárműforgalomtól elkülönített, városon belüli kerékpárút hálózat kialakítására lenne szükség, amelynek területigénye és költsége sem jelentéktelen. Gond, hogy az iskolák egy részének belváros közeli vagy sűrűn beépített területen való elhelyezkedése a fent leírtak érvényesítését helyenként ellehetetleníti. Valamivel könnyebben megoldható a szabadidős fejlesztésekre kijelölt területeket megközelítő kerékpárutak helybiztosítása, a kiépítés azonban itt is költséget jelent.
- Légiközlekedési kapcsolatok rendelkezésre állása Pozsony és Bécs közelsége következtében adott. Ez rendkívül nagy városfejlesztő hatást gyakorol Mosonmagyaróvárra és előnyös lehet bármely multinacionális cég vagy nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező K+F tevékenység Óvárra vonzásakor. A város érdekében fontos, hogy a közeli repterekkel közvetlen tömegközlekedési (busz) kapcsolat kialakuljon, vagy meg kell szervezni a mikrobuszos „ráhordást" – akár vállalkozói szolgáltatásként is.
- **A NyDOP 4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra prioritás** a fenti környezet- és ellátásjavító infrastruktúra fejlesztésekhez viszonylag kevés támogatást nyújt, a kerékpárút

építés finanszírozható részben a „4.4. Térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztése" fejezet alapján, bár ott inkább a településközi hálózat és elsődlegesen az egy- és kétszámjegyű utakat kísérő kerékpárutak kiépítése került említésre, mint támogatható tevékenység. A tömegközlekedés fejlesztés támogatása a 3. Városfejlesztési prioritás „3.3. Helyi és helyközi közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása" fejezet keretében lehetséges.

3.4. A FIZIKAI ÉS ESZTÉTIKAI KÖRNYEZETMINŐSÉG JAVÍTÁSA

Mint a korábbiakban már említésre került, az esztétikus, kulturált, magas színvonalú környezet értékteremtő hatású, nemcsak a lakossági közérzetet javítja, hanem gazdasági erő is: az igényesebb vállalkozások, tőkebefektetők vonzása érdekében elengedhetetlen. A színvonalas üzleti környezethez a települési arculat is hozzátartozik. Ezért (is) fontos a tiszta környezet megóvása/megteremtése.

3.4.1.A környezetterhelés csökkentése – racionális infrastruktúra és területfelhasználás

A városi környezetterhelés csökkentésének leghatékonyabb módja nem a károk elleni védekezés (pl. zajvédő fallal), hanem a környezetterhelés és a környezeti konfliktusok kialakulásának megelőzése. Ennek leginkább eredményes módja a területfelhasználás racionalizálása, az egymást zavaró funkciók szomszédságának elkerülése, valamint a közlekedési infrastruktúra környezetkímélő kialakítása.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- Az új gazdasági (logisztikai) területeket a lakóterületektől elkülönítve, azoktól távolabb kell megvalósítani.
- A Barátság úti ipari parkba csak olyan (kis- és közép) vállalkozások engedhetők be, melyek a lakóterületet környezetileg nem terhelik.
- Az ipartelepi lakófunkciók bővítését el kell kerülni, a volt szovjet laktanya felhasználását csak olyan funkcióra szabad engedélyezni ami környezetterhelést nem okoz, sőt pufferzónát alkothat a gazdasági és lakóterületek között
- A már korábban is tervezett belső tehermentesítő utat ki kell építeni a lakóterületek és a gazdasági területek határán (volt megyei csatorna, Fertő sor) és a gazdasági területek teherforgalmát azon kell lebonyolítani a 86-os úttal kiépítendő csomópontból és az 1. sz. főúti kiágazásból megközelítve.
- Ki kell jelölni a várost elkerülő gyűrű nyomvonalát a településszerkezeti terv módosítása során és e célra területet kell tartalékolni.
- Meg kell építeni az M1 autópályával a már korábban is tervezett déli csomópontot, hogy az autópályáról a Szigetközbe haladó forgalom a város beépített területeit minél kevésbé zavarja, ezáltal Moson az átmenő forgalomtól mentesüljön
- A Szigetközzel való új közúti kapcsolato(ka)t a történeti városmagok érintése nélkül, azok elkerülésével kell kiépíteni, a tervezett Duna-hidakat ennek megfelelő helyen szükséges kijelölni.
- Az 1. sz. főút és a Pozsonyi út közvetlenebb kapcsolatát, valamint a Lajtakert városnegyed több irányú kapcsolatát meg kell teremteni, az új Lajta-híd(ak) helyét a környezetkímélés szem előtt tartásával szükséges megkeresni
- A szennyvízcsatornázásból még kimaradt területeket (pl. Fekete István u. és környéke), rá kell kapcsolni a hálózatra
- A vízbázisvédelem érdekében célszerű lenne a városüzemeltetés kiterjesztése a kistérség (egyes) településeire, különösen a kistérségi hulladék- és szennyvízkezelés biztonságos megoldása fontos.

A fent felsorolt tennivalók egy része már megjelent a korábbi fejezetekben is, azok finanszírozási támogatásai ott nevesítésre kerültek. Egyes témák a Környezet- és Energia Operatív Program (KEOP) vagy a Közlekedési Operatív Program (KÖZOP) keretéből támogathatók. Vannak azonban a felsorol-

tak között olyan feladatok is, melyek megvalósításához „csak" városi elhatározások/döntések kellenek, mivel külön beruházási költséget nem, „csupán" racionális tervezést igényelnek. Fontos ezért, hogy a célokat tekintve városi konszenzus jöjjön létre, ami a következetes tervmegvalósítást nagyban segítheti.

3.4.2. Környezettudatos város- és közterület rehabilitáció

Az egy-egy városrészre kiterjedő városrehabilitáció kapcsán a környezetvédelmi szempontokat érvényre kell juttatni. Ennek keretében az egymás melletti, de össze nem illő funkciók szomszédságát lehetőleg meg kell szűntetni (pl. funkcióváltással, köztük fásított sáv létrehozásával), meg kell teremteni a vizuális harmóniát, amennyire lehet az épület felújításokkal és portál-alakításokkal a városképjavítást, az egész területet átfogó egységes közterületi arculat
(azonos típusú utcabútorozás, burkolatok, parkosítás) kialakításával pedig a területet összefogó, a városrészre jellemző stílust kell megalkotni.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- A mosoni történeti városmag rehabilitációja kapcsán az Erzsébet tér térfalainak felújítását, a tér és az onnan kiinduló utcák gyalogos burkolatát, a közterületek berendezését egymással stílusban is összehangolva, egységes utcabútor család alkalmazásával szükséges megoldani
- A gyalogos közterületek kialakításánál az éghajlati viszonyokra figyelmet kell fordítani, a belvárosi hőszigetek kialakulásának elkerülésére súlyt kell fektetni. A közterületeket nem faltólfalig leburkoltan javasolt kialakítani, hanem gazdagabb növényállománnyal, árnyékolókkal, lugasokkal kell a mikroklímát kedvezőbbé tenni.
- A rehabilitáció kapcsán a gépjármű és gyalogos forgalom elválasztásaként növényzet alkalmazását kell előtérbe helyezni a műszaki behajtás-gátlók helyett.
- A városközponti lakótelep rehabilitációjánál a közterületek mikroklímatikus védelme mellett az épületek árnyékolását, hővédelmét is meg kell oldani, nem csupán műszaki technológiákkal (hőszigetelés), hanem kevéssé költséges természetes úton is. Ennek egyik módja lehet - pénzügyi szempontból igen kedvező módon - a panel-bütük növényzettel (borostyán, vadszőlő) befuttatása.
- A rehabilitáció kapcsán az önkormányzati intézmények energia racionizálása is támogatható EU pályázati alapokból, ezért ezen épületek felújítása során mind a hőszigetelések, nyílászáró cserék, mind pedig a fűtési rendszer korszerűsítése megoldható, ezáltal az önkormányzati intézmények működtetési költségei is csökkenthetők.

A NyDOP-ból a fenti témákra nyerhető támogatások a 3. Városfejlesztés prioritás mindkét, a – városközpontokat érintő (3.1.) és a lakótelepekre vonatkozó (3.2.) – település-rehabilitációt támogató fejezetében megtalálhatók, a támogatási kör azonban nem terjed ki minden felsorolt témára. Sajnálatos, hogy a klímaváltozással egyre nagyobb problémát okozó felmelegedés hatásainak csökkentésére irányuló városrendezési megoldások – egyáltalán a klímaváltozással kapcsolatos kérdések – támogatása az operatív programból kimaradt. Támogatható tevékenységek: homlokzat, „utcafelújítási" programok, településrészek fizikai megújítása, épületek közvetlen környezetének felújítása, közművek cseréje, az érintett középületek esetében az energiahatékonyság javítása, forgalomcsillapított közlekedési övezetek, gyalogoszónák, az adott településrészen belüli és annak elérhetőségét biztosító kerékpárutak építése, zöldfelületek revitalizációja, parkosítás, a közbiztonság javításához kapcsolódó programok, beruházások, térfigyelő rendszer kialakítása és a közvilágítás javítása.

3.4.3. Természeti és épített értékek megőrzése/hasznosítása

Az értékek védelme, ezen belül a természeti és kulturális örökség egyaránt jó minőségben megőrzése ugyancsak az egyedi arculatot biztosító imázs része, s mint ilyen gazdasági vonzerőt is jelent. Ezért feltétlenül nagy figyelmet kell fordítani nemcsak a műemlékek, hanem a helyi karaktert meghatározó (országosan nem védett) objektumok megőrzésére is, sőt a történeti városszerkezet, a telekstruktúra, az utcahálózat, a teresedések megtartására és korszerű használatára. Ugyancsak fontos a védett természeti területek, városi fasorok védelmi nyilvántartása. Fontos, hogy az értékek tudatosod-

janak a lakosságban, így az iskolai oktatás részévé kell válnia megismer(tet)ésüknek, de a teljes városi lakosság számára is hozzáférhetővé kell tenni a települési értékkatasztert.

Ehhez Mosonmagyaróváron:

- Össze kell állítani a digitális értékkatasztert, mely részben idegenforgalmi/tőkevonzó gazdasági erő lehet, részben pozitív társadalmi hatással jár, erősíti az identitástudatot és a települési büszkeséget, lokálpatriotizmust is. A kataszternek tartalmaznia kell a sajátos értékes településszerkezet (középkori városmag) bemutatását, térképi és fényképes értékleltárt szükséges készíteni a műemlékek és a helyi védettség alatt álló objektumokról. A városi értékkataszter internetes elérhetősége fontos és hasznos lenne, ezért a városi honlaphoz kapcsolhatóan javasolt elkészíteni az anyagot. (Ennek elkészítése nem igényel sok munkát, hiszen város rendelkezik helyi védelmi rendelettel és a településszerkezeti terv részeként elkészült Mosonmagyaróvár Örökségvédelmi Hatástanulmányának anyaga, mely alapján gyorsan és szinte költségmentesen előállítható az internetes változat.)
- Az értékőrzés kategóriájába esik a műemléki jelentőségű területek fejlesztése, a kulturális örökség idegenforgalmi hasznosítása is, mely a turisztikai fejlesztésekhez kötődik. A még helyre nem állított védett épületek hasznosíthatóságát meg kell tervezni és – mivel jövedelem termelő létesítményekké alakíthatók – felújításukat piaci tőkéből lehet finanszírozni. A belvárosban levő és a teljes rehabilitáció befejezését hátráltató, magántulajdonú védett épületek felújítását szorgalmazni kell.
- Az országosan ill. helyileg védett természeti értékek térképes és fényképes nyilvántartását ugyancsak szükséges elkészíteni és az interneten közzétenni.

A NyDOP 3. Városfejlesztés prioritásból „3.1. A városközpontok érték-őrző megújítása" fejezet alapján támogatható a kulturális örökség elemeinek felújítása, és a műemléki jelentőségű területek fejlesztése. Turisztikai hasznosítás, a kulturális turizmusba bevonás esetén a NyDOP 2. Turizmusfejlesztés - Pannon örökség megújítása prioritás „2.2. Pannon Kulturális Út" programja is támogatást nyújt. A természeti értékek nyilvántartására irányuló digitális kataszter a NyDOP 4. Környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúra prioritás „4.3. A környezet megóvásához kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, fejlesztése" fejezet, valamint az 5. Helyi térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése prioritás „5.4. Regionális információs társadalom kiteljesítése" és a „5.5. Közszolgáltatási és civil együttműködési hálózat kialakítása" fejezet alapján is támogatható. Ez utóbbi akkor vehető figyelembe, ha a nyilvántartás megalkotásában ill. feldolgozásában civil szervezetek is részt vesznek. (E keretből támogatható egyes (pl. védett közkincset alkotó objektumokról készített) adatbázisok kiépítése is.)

3.4.4. Összefüggő ökológiai és zöldfelületi rendszer kialakítása

A zöldfelületi rendszer továbbfejlesztésénél a területi folyamatosság, az egyes zöldfelületek összefüggéseinek, kapcsolatainak kialakítását szükséges hangsúlyozni, mert ezáltal biológiai, ökológiai értékük sokkal magasabb, mint ugyanannyi területű, de mozaikosan szétszabdalt elhelyezkedés esetén.

Ezért Mosonmagyaróváron:

- a Lajta és a Mosoni-Duna menti ökofolyosók szerves kapcsolatát és szabadidős (sétautak, kerékpárutak, pihenő- és piknik-helyek) kihasználásra átalakítását, felszerelését is célul kell tűzni, e láncolatra szükséges rákapcsolni a nagyobb meglevő zöldterületeket (Kiserdő, Wittman park, Várkert, Rudolfliget). Lehetőség szerint – legalább utak menti kettős fasorral – e rendszerhez kellene hozzákapcsolni a városközponti lakótelep közkertjeit és a Malomági-Lajta mentén kialakult keskeny, de a vízparti gyalogutat kísérő zöldsávot, a Lajta-kerti lakónegyed gát menti zöldterületeit, valamint Mosonban a temető környéki zöldfelületeket is.
- A területileg összefüggő zöldfelületi rendszert gazdag funkcionális kínálatot biztosító felszerelésekkel kell ellátni, így a napi/hétvégi szabadidő-eltöltés területeivé válhatnak és ezáltal társadalmi kohéziót erősítő hatásuk is lesz. Relatív kis költséget igényel a megvalósítás, amivel környezeti és a városi lét szempontjából is jelentős, és mindenki számára élvezhető eredményt lehet elérni. A zöldterületek nagyobb része extenzív módon (ligetesítve) is kialakítható,

nem szükséges intenzív parkosítás. Ezért a kertészeti, faültetési munkák csakúgy, mint felszerelési/berendezési tárgyak egy részének kialakítása, kihelyezése közmunka keretében elvégezhető: városi feladat a területek kialakítását megtervez(tet)ni és a munkákat a közmunkaprogramba beilleszteni.

A NyDOP 3. Városfejlesztés prioritásból „3.1. A városközpontok érték-őrző megújítása" fejezet alapján támogathatók a zöldfelület kialakítások és felújítások. A „3.2. Integrált városrehabilitációs tevékenységek…"fejezet keretében is támogathatók a közterület(zöldterület) kialakítások, ha azok lakótelepekhez kapcsolódnak vagy leromlott városrészekben találhatók.

4. A FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ VÁRHATÓ HATÁSAI

A településfejlesztési koncepció sikeres megvalósítása esetén várható, hogy több szempontból is megerősödik a település, a jelenlegi népesség-stagnálási tendencia megváltozik, Mosonmagyaróvár térségi jelentősége megnövekszik.
Az alábbiakban a különböző területeken várható hatások rövid összefoglalása található:

4.1. A VÁROS SZEREPKÖRÉT ÉRINTŐ HATÁSOK

- megerősödik és területileg is bővül a város vonzásköre, hosszabb távon vissza tudja nyerni korábbi természetes vonzáskörzetét, fel tudja vállalni a Fertő-tó K-i parti települések kiszolgálását is
- kistérségi központ szerepe erősödik, a kistérség többi településével való együttműködés mind közigazgatási, gazdasági és munkaerő, mind területi-településüzemeltetési együttműködés valamint az intézményellátás terén is szorosabbá és eredményesebbé válik
- a város interneten elérhető információ-szolgáltatásai révén a helyi/térségi ellátásra, társadalomra, gazdaságra nagyobb vonzó/irányító hatást tud gyakorolni, ami a város befolyását (és elismertségét) növeli

4.2. GAZDASÁGI HATÁSOK, TŐKEVONZÓ/FOGADÓ HATÁS, FOGLALKOZTATÁS NÖVELÉSE

- fokozódik gazdasági versenyképessége, lépést tud tartani a környező (osztrák) területek fejlettségi szintjével és versenyképességével, Pozsony – Győr – Bécs közelségéből hasznot tud kovácsolni
- vonzóvá válik a korszerű (környezet/bio)ipar befektetői számára, ezáltal a város gazdasági szerkezete a magas tudásszintet igénylő munka irányába tolódik el, ahol az egyetemre alapozott tudásbázis hasznosítható és gazdasági erővé válik
- a logisztika a kedvező közlekedésföldrajzi helyzet következtében jelentős fejlődésnek indul, beleértve annak kiegészítő funkcióit és kapcsolódó szellemi munka vonzatait is
- kialakul az az egyedi arculatot és termékstruktúrát képviselő kézműipari termékkör, amely - gazdasági jelentőségén túl - a város sajátos kínálati profiljának kialakításához is hozzájárul
- a fejlett gazdasághoz szükséges háttérszolgáltatások – szükségszerűen - megerősödnek, a térségi gazdasági szervezettség és érdekérvényesítés szervezetei létrejönnek és eredményesen működnek
- az információs gazdasági szolgáltatások és e-gazdaság színvonala és tartalma jelentősen fejlődik, használata széles körben elterjed, általánossá válik
- fejlődik a turizmus, a város a gyógy/egészségmegőrző- és ökoturizmus egyik térségi központjává tud válni, nemzetközi tekintetben is keresettebbé válik, a gazdaságon belül a turisztikai bevételek mennyisége és aránya is növekszik, az idegenforgalom gazdasági erővé válik
- a gazdaság fejlődése kapcsán növekednek az önkormányzat adóbevételei és csökkennek a szociális segélyezési igények

4.3. TÁRSADALMI HATÁSOK, DEMOGRÁFIAI HELYZET JAVULÁSA, MAGASAN KÉPZETT NÉPESSÉG BETELEPEDÉSE, KÖRNYEZET- ÉS ÉLETMINŐSÉG EMELKEDÉSE

- a munkaerő kereslet és a lakóterületi kínálat következtében megáll a népesség stagnálása, és mivel a beköltözők zöme a fiatalabb egzisztenciateremtő korosztályból tevődik ki, az elöregedési folyamat is lelassul, a gyermek korosztály létszáma növekedésnek indul
- a képzési rendszer a munkaerőigényhez igazodva fejlődik, új ágazatok is megjelen(het)nek, az egyetem szerepe fokozódik, ennek megfelelően a felsőoktatás bővül, szerepe és nemzetközi kapcsolatai is megerősödnek
- a kvalifikált népesség magasabb igényszintje és a turizmus elvárásai miatt a városi környezet tovább javul, a felújított közterületek közösségi szerepe növekszik, kellemes tartózkodási hellyé alakulásuk teret ad (civil)társadalmi összejövetelekre, állandósul a szolgáltatások magas színvonala, élénkül a kulturális élet, gazdagodnak a szabadidő eltöltés lehetőségei, az egészséges életmód – a hozzá szükséges háttér megteremtése nyomán - széles körben elterjed
- az igényszint a természeti környezettel szemben is emelkedik, ami – környezetbarát ipari- és infrastrukturális fejlesztések esetén – a természeti értékek megőrzéséhez, általános környezeti minőségemelkedéshez vezet
- a magasan kvalifikált munkából eredően nő a lakosság jövedelmi szintje, ennek következtében a fizetőképesség és a helyi szolgáltatások fogyasztói háttere is bővül, ami azok megerősödéséhez vezet, így a város népességének többi rétegét is pozitívan érinti az általános gazdasági fejlődés
- a lokálpatriotizmus növekszik a város általános fejlődése, az értékek tudatosítása, a büszkeségre alapot adó városkép-javítás és rehabilitáció következében, ennek társadalmi összetartozást erősítő pozitív hatásai érezhetővé válnak

4.4. TERÜLETI- ÉS TELEPÜLÉSSZERKEZETI HATÁSOK, TERÜLETFELÉRTÉKELÉS

- a befektetői tőke megjelenése következtében megnövekedő kereslet felértékeli az új fejlesztési területek környékét is
- a beköltözés fellendíti a helyi lakáspiacot, az új lakóterületként hasznosítható területeket felértékeli, megemeli az ingatlanok értékét, a lakáskereslet élénkítheti a rehabilitációs folyamatokat is
- az új beépítésekhez szükséges infrastruktúra (út és közmű) fejlesztések a nyomvonalak által érintett többi területen is értéknövelő hatásúak, ezért azok piaci potenciálját is emelik
- a – részben befektetői tőkéből vagy PPP konstrukcióban megépíthető új úthálózati elemek következtében meglevő városrészek környezeti terhelése csökkenhet, ennek is felértékelő hatása várható
- a kereslet fokozódása miatt a rekreációs hasznosításra alkalmas területek felértékelődése várható, a már korábban tervezett sportlétesítmények megvalósítása reálissá válik.

5. A MEGVALÓSÍTÁS STRATÉGIÁJA

5.1. A FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ OPERATÍV PROGRAMMÁ LEBONTÁSA

A mellékelt séma mutatja a településfejlesztési célpiramist.
A piramis csúcsát képezi az a településpolitikai célkitűzés, hogy a város minden - gazdasági, társadalmi, környezeti - szempontból hosszú távon fenntartható, dinamikus fejlődési pályára álljon. Ehhez a különböző szempontok egyensúlyának megtalálása, az eltérő érdekek összehangolása szükséges.
Az ábra egyben a további tennivalókra, a végrehajtás későbbi folyamatára is utal. A jelen fejlesztési koncepció nagy vonalakban meghatározza az irányokat, a fejlesztéshez szükséges lépéseket. Ezt követően szükséges a koncepcionális (al)programok további lebontása konkrét operatív programokká, intézkedési csoportokká, azokon belül egyedi intézkedésekké, sőt az azokat megvalósító konkrét projektekké. Az egyes intézkedések természetszerűleg átfedésben vannak/lehetnek, hiszen minden projekt egyszerre több célt is szolgál(hat). Ezért az intézkedési csoportok meghatározása után fontos

a feladatok „leosztása” is, annak eldöntése, hogy mely feladatnak ki lesz a „gazdája”, a Polgármesteri Hivatal apparátusának különböző ügyosztályai hogyan osztják meg a tennivalókat, ill. esetleg felállításra került-e egy olyan projekt-menedzsment csoport, amely az egész folyamatot koordinálja, a különböző résztvevők tevékenységét átlátja, összefogja. Ennek eldöntése önkormányzati kompetencia.

Célpiramis

FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ	ÁLTALÁNOS CÉL
	STRATÉGIAI PROGRAMOK
	ALPROGRAMOK
FEJLESZTÉSI PROGRAM ÉS AKCIÓTERV	INTÉZKEDÉSI CSOPORTOK
	INTÉZKEDÉSEK
	PROJEKTEK (konkrét akciótervek)

Nemzetközi versenyképesség fokozás				Gazdaságfejlesztés				Népességvonzás			Környezet minőség			
Kistérség központ	Infoáramlás	Infrastr.	Vonzerő	Ipar, logisztika	Turizmus	Gazd. szolg.	Munkaerő képzés	Lakhatási feltétel	Intézmény hálózat	Életminőség	Terh. csök kent	Rehabilitáció	Érték őrzés	Zöld rendszer

Általános cél: Mosonmagyaróvár gazdaságilag-környezetileg-társadalmilag fenntartható dinamikus fejlődésének biztosítása. Ehhez a fejlesztési koncepcióban megfogalmazásra került az a négy stratégiai program (3.1.-3.4. fejezetek), mely felöleli a

- város versenyképességének fokozásához,
- a gazdaságfejlesztéshez,
- a népesség vonzásához/megtartásához és
- a környezetminőség fejlesztéséhez

szükséges tennivalókat, azaz az alprogramok is definiálásra kerültek. Sőt a koncepció részben már a fejlesztési program intézkedéscsoportjainak meghatározását is átvállalta. A stratégiai programok, alprogramok és intézkedési csoportok rendszerét a következő táblázat mutatja:

3.1.	Mosonmagyaróvár nemzetközi versenyképesség fokozása stratégiai program		
	3.1.1.	A kistérségi szerepkör megerősítése, a térségi érdek-összehangolás, szervezettség és marketing javítása	
		3.1.1.1.	Kistérségi gazdasági együttműködés erősítése (foglalkoztatás, beszállítói hálózat, stb.)
		3.1.1.2.	Kistérségi komplex turisztikai csomagterv (öko-, kultur-, termál/gyógy-, életmód/egészségmegőrző turizmus)
		3.1.1.3.	Kistérségi tőkevonzás, befektető-marketing kialakítása
		3.1.1.4.	Gazdasági-szellemi szolgáltatások, háttérszolgáltatások kialakítása, kapacitásbővítése
		3.1.1.5.	Közös munkaerőpolitika és képzési/oktatási rendszer kialakítása
		3.1.1.6.	Városüzemeltetési és környezetvédelmi feladatok közös megoldása
		3.1.1.7.	A felsőbb intézményhálózat együttes fejlesztése, kistérségi központ szerepkör és ellátási feladatok felvállalása
	3.1.2.	Az információáramlás elősegítése	
		3.1.2.1.	A Polgármesteri Hivatal internetes szolgáltatásainak tartalombővítése
		3.1.2.2.	Közintézmények, közhivatalok, gazdaság/humánszervező szervezetek elektronikus szolgáltatásainak bővítése
		3.1.2.3.	Üzleti alapon működtetett elektronikus információ-szolgáltatások fejlesztése
		3.1.2.4.	Az információk mindenki által való hozzájutásának biztosítása, nyilvános info-pontok számának növelése
		3.1.2.5.	Széleskörű számítástechnikai oktatás (felnőtteknek és iskolán kívül is)
	3.1.3.	A szükséges műszaki infrastruktúra biztosítása	
		3.1.3.1.	A szigetközi kapcsolatok bővítése, új Mosoni-Duna hidak
		3.1.3.2.	A belső tehermentesítő út megépítése (Fertősor, volt Megyei csatorna nyomvonala, vasúttal párhuzamosan)
		3.1.3.3.	Új gazdasági területek (M1 és vasút között) gerincútjának kiépítése
		3.1.3.4.	A Lajta átjárhatóságának javítása, min. egy új közúti és egy-két gyalogos Lajta híd megépítése
		3.1.3.5.	Közösségi közlekedés fejlesztése, vonat-busz átszállási kapcsolatok javítása, P+R parkolórendszer kialakítása
		3.1.3.6.	Utasforgalmi szolgáltatások javítása, vasútállomás-környék rendezése, a közönség-információ javítása
		3.1.3.7.	Újonnan beépülő fejlesztési területek tömegközlekedési ellátásának kialakítása/megszervezése
		3.1.3.8.	Hivatásforgalmi és turisztikai kerékpárút-hálózat jelentős mértékű fejlesztése
	3.1.4.	A városi vonzerő növelése	
		3.1.4.1.	Moson történeti városmag értékőrző felújítása
		3.1.4.2.	Óvár belváros rehabilitáció befejezése (malom, várpince, stb.) és a folyamatos karbantartás megszervezése
		3.1.4.3.	Zöldfelületek revitalizációja, belvárosi „hősziget” kialakulásának mérséklése
		3.1.4.4.	Belvárosi parkolási gondok enyhítése
		3.1.4.5.	Városközponti lakótelep humanizálása
3.2.	A gazdaság fejlesztésének lehetséges irányai		
	3.2.1.	Iparfejlesztés, logisztika, tudásipar, környezetipar	
		3.2.1.1.	Egyetemre alapozott mezőgazdasági/bioipar fejlesztés
		3.2.1.2.	Megújuló energiák termelésének fokozása
		3.2.1.3.	Logisztikai ágazat fejlesztése
		3.2.1.4.	A tudatos befektetés-ösztönzés feltételeként további gazdasági területbiztosítás
		3.2.1.5.	Az ipari park gazdasági/szellemi szolgáltatásainak bővítése, inkubátorház létrehozása, KKV-k támogatása
		3.2.1.6.	Csak környezetkímélő ipar betelepedésének engedélyezése

		3.2.1.7.	Művészeti tartalmú kézműipar/manufaktúra létrehozása, meglevő ipari ágazatok folyamatos korszerűsítése
		3.2.1.8.	Barnamezős területek jobb kihasználása, folyamatos rehabilitációja
	3.2.2.	Turizmus és szolgáltatások, egészség- és szabadidő-ipar	
		3.2.2.1	Termál-, gyógy- és egészségturizmus fejlesztése, termálfürdői gyógyprogram erősítése, új fürdő építése
		3.2.2.2.	Szépségturizmus fenntartása, fejlesztése
		3.2.2.3.	Gasztronómiai turizmus kínálatbővítése és színvonal emelése
		3.2.2.4.	Rekreációs és szabadidőipar, sportlétesítmények fejlesztése
		3.2.2.5.	Szigetköz-Hanság-Fertő tó közös szoft-, ökoturisztikai (kerékpáros/lovas/víziturizmus) csomagterv kialakítása
		3.2.2.6.	Turisztikai kiszolgáló háttér (szállásférőhelyek, szolgáltatások) bővítése, minőségemelése
		3.2.2.7.	Kulturális örökség megőrzésére alapozott kultúr- és eseményturizmus fejlesztése
		3.2.2.8.	Konferenciaturizmus kialakítása, feltételeinek biztosítása
	3.2.3.	Gazdaságerősítő szervezeti és szellemi szolgáltatási háttér	
		3.2.3.1.	Kedvező gazdaság-fogadó képesség kialakítása, kifelé jó kommunikálása fejlesztőközpontok vozásához
		3.2.3.2.	Gazdasági tanácsadás javítása, orientációs, információs háttérszolgáltatások kialakítása (önkormányzat is)
		3.2.3.3.	Imázsépítés, helyi érdekérvényesítés megerősítése, piacra-jutási tevékenységet segítő szervezet alapítása
		3.2.3.4.	Marketing-szervezetek megerősítése, tevékenységük javítása
		3.2.3.5.	Klaszterek létrehozása, térségi menedzsment szervezetek megszervezése, működtetése
		3.2.3.6.	Turista-információs rendszerek tartalmi és kapacitásbővítése, on-line elérhetőségek, üzleti forgalom javítása
		3.2.3.7.	Helyi információs rendszerek gazdasági tartalom-fejlesztése, a helyspecifikus termékek reklámozása
		3.2.3.8.	Kis- és középvállalkozások innovációjának, sajátos termékstruktúra kialakításának elősegítése
		3.2.3.9.	Mikro-, kis- és középvállalkozások informatikai támogatása, marketing tevékenységének segítése
		3.2.3.10.	A városi honlap gazdasági-infokommunikációs tartalmának fokozása
		3.2.3.11.	Térségi partnerségek, foglalkoztatási együttműködések fejlesztése (szoros termék és munkaerőgazdálkodás)
	3.2.4.	A gazdaság által igényelt munkaerőképzés	
		3.2.4.1.	Egészségturisztikai szakképzés
		3.2.4.2.	A helyi/térségi felsőoktatási profil és szakképzés hozzáigazítása a tényleges gazdasági igényekhez
		3.2.4.3.	Pályaválasztási orientáció javítása, munkaerőigényhez igazítása, hiányszakmák csökkentése
		3.2.4.4.	Önkormányzati iskolák (számítás)technikai felszereltségének kihasználása a felnőttoktatásban, átképzésben
		3.2.4.5.	A gyakorlati szakképzés fejlesztése, a speciális helyi manufaktúra-termékekhez művészeti képzés erősítése
		3.2.4.6.	Nyelvoktatás erősítése (iskolai kereteken kívül és a felnőttoktatásban, át/továbbképzésben is)
		3.2.4.7.	Karrierszolgáltatási rendszer kialakítása (különösen a felsőoktatáshoz kapcsolódva)
		3.2.4.8.	Felsőoktatási hálózati együttműködések kialakítása (Pozsonnyal és Béccsel)
3.3.	A népességmegtartó erő ill. a népességvonzás erősítése		
	3.3.1.	Lakóterületek és lakáspiac, a népességvonzás lakhatási feltételei	
		3.3.1.1.	Tartalék lakóterületek kijelölése
		3.3.1.2.	Belső területi tartalékok hasznosíthatóságának vizsgálata, megtervezése
		3.3.1.3.	A városrehabilitációk keretében lehetséges lakásépítés volumenének meghatározása, megvalósítási feltételei
		3.3.1.4.	Bérlakás építési lehetőségek felmérése, területi és infrastrukturális hátterének biztosíthatósága
	3.3.2.	Az intézményhálózat és tevékenységének fejlesztése, életmód- és programkínálat	
		3.3.2.1.	Önkormányzati intézményhálózat igényekhez alakítása (bölcsőde és idősgondozás), minőségi fejlesztése
		3.3.2.2.	Kulturális kínálat fejlesztése (választék, kapacitás, folyamatosság, színvonal)
		3.3.2.3.	Szabadidős és sportlétesítmények fejlesztése, új uszoda igény kielégítése
		3.3.2.4.	Civil szervezetek működéséhez fizikai feltételek biztosítása, civil szerveződések támogatása
		3.3.2.5.	Környezetvédelmi, környezetalakítási szemlélet érvényre juttatása az intézményhálózat fejlesztésen keresztül
	3.3.3.	A műszaki infrastruktúra életminőség javító fejlesztése	
		3.3.3.1.	Teljes közművesítettség bizt. intézményi energiaracionalizálás, megújuló energiák nagyobb arányú használata
		3.3.3.2.	Tömegközlekedés fejlesztési koncepció kidolgozása, új kapcsolatok kialakítása, gépjármű forgalomcsillapítás
		3.3.3.3.	Gépjárművektől elválasztott kerékpárút hálózat kifejlesztése és a kerékpáros szolgáltatások bővítése
		3.3.3.4.	Repülőtéri (tömegközlekedési) kapcsolatok (Pozsony, Bécs) biztosítása
3.4.	A fizikai és esztétikai környezetminőség javítása		
	3.4.1.	A környezetterhelés csökkentése – racionális infrastruktúra és területfelhasználás	
		3.4.1.1.	Logisztikai területek lakóterülettől elkülönített helyen kijelölése
		3.4.1.2.	Barátság úti ipari parkba csak (lakó)környezetet nem terhelő profilok telepíthetősége
		3.4.1.3.	Ipartelepi lakófunkciók bővítésének korlátozása
		3.4.1.4.	Tehermentesítő út megépítése és a forgalom átterelése
		3.4.1.5.	Várost elkerülő közút-gyűrű nyomvonal kijelölése és területtartalékolása
		3.4.1.6.	El kell érni az M1 autópálya déli csomópontjának, és onnan közvetlen szigetközi kapcsolat megépítését
		3.4.1.7.	A történeti városmagok érintése nélküli szigetközi kapcsolatok (új Duna-hidak) kijelölése és megvalósítása
		3.4.1.8.	1. sz. főút-Pozsonyi út közvetlen kapcsolata és a Lajtakert városnegyed több irányú kapcsolatának biztosítása
		3.4.1.9.	A még csatornázatlan területeken (Fekete István u. környéke) a szennyvízcsatorna hálózatot ki kell építeni
		3.4.1.10.	A vízbázisvédelem érdekében a térségben összefogott és összehangolt hulladékkezelést kell folytatni
	3.4.2.	Környezettudatos város- és közterület rehabilitáció	
		3.4.2.1.	Moson történeti városmag rehabilitációja, az Erzsébet tér és környéke rendezése, térfalak felújítása
		3.4.2.2.	Gyalogos közterek mikroklímatikus viszonyainak alakítása, belvárosi hősziget kialakulásának mérséklése
		3.4.2.3.	Többszintes növényállomány alkalmazása a közterületeken – gépjármű/gyalogos forgalom elválasztására is

		3.4.2.4.	Városközponti lakótelep növényzeti gazdagítása és mikroklímatikus javítása: árnyékolás, hővédelem
		3.4.2.5.	Közterület-rehabilitációhoz kapcsolódó homlokzat felújításoknál az energiahatékonyság növelése
	3.4.3.	Természeti és épített értékek megőrzése/hasznosítása	
		3.4.3.1.	Digitális értékkataszter összeállítása és a városi honlapon közzététele
		3.4.3.2.	Védett épületek városi célú és idegenforgalmi hasznosítása, a magántulajdonúan felújításának ösztönzése
		3.4.3.3.	Természeti értékek térképes és fényképes kataszterének elkészítése és honlapon közzététele
	3.4.4.	Összefüggő ökológiai és zöldfelületi rendszer	
		3.4.4.1.	Lajta és Mosoni-Duna menti ökofolyosók folyamatosságának és városi zöldterületi kapcsolatainak biztosítása
		3.4.4.2.	Zöldfelületek közhasználatot biztosító felszerelése, gazdag funkcionális kínálat (pihenő/játszó/sport) biztosítása

5.2. A SZÜKSÉGES TOVÁBBTERVEZÉS

A fejlesztési koncepciót követően a továbbtervezésnek több iránya is van:

5.2.1. A településrendezési tervek elkészítése, ezen belül

5.2.1.1. A településszerkezeti terv

Mely a fejlesztési koncepcióban leírtakhoz terv szinten biztosítja a szükséges terület- ill. infrastruktúra igények kielégíthetőségét, meghatározza a város távlati területfelhasználását és a szerkezetfejlesztés legfőbb vonalait.

A településszerkezeti terv több fázisban készül:

- először az egyeztetési terv készül el, melyet az önkormányzattal, a jogszabályban előírt 25 hatósággal és lakossági közszemlére tétellel, lakossági fórumokon a lakossággal kell egyeztetni
- majd az egyeztetések során kapott vélemények alapján véglegesített terv kerül az önkormányzat elé jóváhagyásra, melyet a testület határozattal kell elfogadjon.

5.2.1.2. A szabályozási terv és helyi építési szabályzat

Mely minden fejlesztés, építési tevékenység építésjogi hátterét, feltételeit határozza meg. Ez a terv is több fázisban készül:

- az egyeztetési terv az önkormányzati, hatósági és lakossági egyeztetésre alkalmas, tartalmában kompletten kidolgozott, valamennyi szakági (közlekedés, közmű, környezetvédelem, értékvédelem, zöldfelületek) munkarészt tartalmazó tervanyag, mely a törvényben előírt egyeztetési folyamaton megy keresztül
- a véglegesített, önkormányzati jóváhagyásra előterjeszthető terv az egyeztetési észrevételek szerint átvezetett tervanyag, melyet a testület rendelettel fogad el.

5.2.2. A fejlesztés operatív programjának elkészítése, ezen belül:

5.2.2.1. Az egyes intézkedések meghatározása

Ennek keretében kell meghatározni az előző fejezet (négy számjeggyel jelzett) intézkedés csoportjaiban felsorolt tennivalókat további egyedi intézkedésekre lebontani és azok tartalmát (az elvégzendő feladatokat) pontosítani

5.2.2.2. Az intézkedések tovább bontása lehetséges projektekre, ezek közül az önkormányzati, a PPP és a befektetői projektlista meghatározása

Itt szükséges meghatározni, hogy egyes feladatok mely konkrét projekteken, létesítményeken keresztül valósíthatók meg, az egységes egész hogyan építhető fel (rész)projektekből. A városi és magánszféra befektetéseinek összessége együtt alkotja a településfejlesztést, így ezek összehangolása, egymásra épülése és egymást kiegészítése fontos. Ezért szükséges, hogy meghatározásra kerüljön, mi melyik forrásból valósítható meg és a különböző finanszírozású fejlesztések hogyan kapcsolódnak. Fontos, hogy az önkormányzati kezdeményezéseknek olyan kisugárzó, területfelértékelő hatása legyen, ami a befektetői tőkét inspirálja. (Az EU pályázatok eredményességének is egyik mérőszáma, hogy egy Ft állami/önkormányzati befektetés hány Ft vállalkozói tőkebefektetést vonzott.)

5.2.3. Az önkormányzati projektekhez szükséges műszaki tervek elkészít(tet)ése, ezen belül:

5.2.3.1. Önkormányzati döntés-előkészítő (egyeztetési) tanulmány/vázlattervek elkészítése

Részben a lehetséges alternatívák közötti önkormányzati/szakmai döntések meghozatalához, másrészt a továbbtervezés területi/műszaki megalapozásához, a nagyságrendi

költségbecslések elkészítéséhez és ezáltal az önkormányzati döntések előkészítéséhez szükséges.

5.2.3.2. A meghozott döntések alapján a műszaki tanulmány/vázlattervek véglegesítése a kapcsolódó költség kalkulációk kidolgozásával

Az előző pontban ismertetett tervek – önkormányzati döntések/vélemények szerinti – véglegesítése. Az esetben kihagyható lépés, ha a döntés-előkészítő anyag után közvetlenül készíthető az engedélyezési tervdokumentáció.

5.2.3.3. Az önkormányzat 5.2.4.2. pont alatti döntése után a megvalósításhoz szükséges engedélyezési tervek elkészítése

A legtöbb támogatási pályázat feltétele, hogy a város rendelkezzék érvényes településfejlesztési koncepcióval, hatályos szabályozási tervvel és építési szabályzattal, a támogatásra pályázó projekt azokba illeszkedjen és engedélyezett építési terve is legyen. Ezért – a megvalósításhoz egyébként is szükséges – engedélyezési tervek elkészítése mindenféle támogatás odaítélésének előfeltétele, elkészít(tet)ése elengedhetetlen.

5.2.4. Az önkormányzati pénzügyi előirányzat elkészítése, ezen belül:

5.2.4.1. Az 5.2.3.2. pont alatti költségkalkulációk összesítése alapján a teljes költségigény meghatározása

A Polgármesteri Hivatal által elvégzendő költségösszesítés, mely végeredményétől függően határozható meg (az 5.2.4.2. pont keretében), hogy a programból – esetleg forráshiány miatt – mi hagyandó ki, vagy mely program tartalma/költsége csökkenthető. A döntést az apparátus előkészítése alapján a testület hozza meg.

5.2.4.2. A megvalósítandó projektek kiválasztása és a fontossági/megvalósítási sorrend meghatározása

A városi költségviselés lehetőségei alapján meghatározott programok fontossági, végrehajtási ütemezése, az éves költségvetésekbe előre betervezendő fejlesztési keretek tervezetének meghatározása az előző pontban elmondottak alapján itt történik. Fontos, hogy a sorrendet – a társadalmi igényeken túl – gazdasági szempontok is befolyásolják: jó lenne előre sorolni azokat a fejlesztéseket, melyeknek nagy „hozama" várható, azaz olyan önfejlesztő folyamatot – területfelértékelést, tőkevonzást – tudnak elindítani, amely a későbbi fejlesztéseket meggyorsítja vagy gazdaságosabbá teszi: kisebb önerő részarányt tesz szükségessé, vagy elindít egy olyan folyamatot, ahol a fejlesztés önfenntartóvá válik, azaz az előző fázis eredményeként megszerezhető bevételek a következő lépés finanszírozását fedezik.

5.2.5. A lehetséges (hazai és EU) támogatási források felkutatása

5.2.5.1. *A lehetséges EU források*

A településfejlesztési koncepció egyes témái leginkább a NyDOP keretéből támogathatók, de nem csupán csak abból. Néhány szakági operatív programnak is vannak olyan témái, amelyek Mosonmagyaróvár vagy a kapcsolódó kistérségi települések egyes fejlesztési szándékait erősíthetik. Elsősorban a

- KÖZOP Közlekedés Operatív Program (útépítés, tömegközlekedés)
- KEOP Környezet és Energia Operatív Program (energiagazdálkodás, környezet)
- TIOP Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (munkaerő+intézményhálózat)
- EKOP Elektronikus Közigazgatás Operatív Program (e-önkormányzat)
- GOP Gazdaságfejlesztési Operatív Program (KKV-k támogatása, versenyképesség, energiahatékonyság)

jöhet szóba támogatási forrásként.

Ezen túl Mosonmagyaróvár – földrajzi elhelyezkedésének köszönhetően mindkét szomszédos országra kiterjedő CBC (határon átnyúló) fejlesztési program részese: mind az Ausztria-Magyarország Területi Együttműködési Program 2007-2013, mind a Szlovákia-Magyarország Területi Együttműködési Program 2007-2013 területébe beleesik. Ezek prioritásai, a támogatható tevékenységek és a keretek témánkénti ill. évenkénti ütemezése e dokumentáció végén a mellékletben megtalálhatók.

5.2.5.2. Az EU pályázati támogatások megszerzéséhez szükséges tennivalók (megvalósíthatósági tanulmányok, a pályázati kiírás szerinti kritériumok teljesíthetőségének igazolása, stb.), a pályázati dokumentáció elkészítése

A pontos tartalom csak a pályázati kiírások megjelenése után rögzíthető, mivel a korábbi (2004-2006) időszak pályázati kritériumaihoz képest egyes (pl. éppen a település rehabilitációs és barnamezős) témákban valószínűleg (remélhetőleg) változások várhatók a 2007-20013 időszakra vonatkozóan.

5.3. A LEBONYOLÍTÁSI FOLYAMAT MEGTERVEZÉSE, MEGSZERVEZÉSE, A RÉSZTVEVŐK MEGHATÁROZÁSA, ÉS A FELADATOK/KÖLTSÉGEK MEGOSZTÁSA, A FELELŐSÖK ÉS HATÁRIDŐK MEGNEVEZÉSE

E fejezet kidolgozása a Polgármesteri Hivatal feladata, mivel annak szakapparátusához vagy az önkormányzat tulajdonában működő fejlesztő szerzet(ek)hez szorosan kapcsolódik, nagyon erősen a szervezeti felépítés függvény. Ezért „kívülről”, tervezői oldalról használható javaslatot tenni nem lehet.

6. A KORÁBBI ÉS A MÓDOSÍTOTT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÖSSZEVETÉSE

A jelen dokumentációban található városfejlesztési koncepció az 1993-ban készült korábbi koncepció módosítása. Bár szerkesztésében attól eltér, az egyes stratégiai programok megfeleltethetők a korábbi dokumentáció fejezeteinek. A két koncepció közötti különbség – ugyanazon tartalmi összetétel mellett – az időközben eltelt 15 évben, és az azalatt megváltozott gazdasági-társadalmi körülményekben rejlik, melyek a bevezetőben ill. a vizsgálati elemzésben kerültek említésre. Minkét anyag rövid összefoglaló helyzetelemzésre építve határozta meg a fejlesztések irányát, tartalmát. A két elemzés között – a megszűnő határok következtében – a területi kiterjedésben ugyan különbség van, az 1993-as vizsgálatok csak az országhatáron belüli területre vonatkoztak, míg a jelenlegi átlép az egyre inkább szimbolikussá váló határvonalakon.
Minkét anyag 3. fejezete a fejlesztési javaslatokkal, 4. fejezete a várható hatásokkal foglalkozik. A korábbiban a megvalósítás stratégiája is a fejlesztési fejezetben volt található, jelenleg ez külön (5.) fejezetben szerepel.

A fejlesztési javaslatokat tartalmazó fejezetek egymásnak az alábbiak szerint feleltethetők meg[1]:

1993	2007
Problémaösszefoglaló: gazdasági/társadalmi és városszerkezeti problémák	1. A város és környezete – helyzetelemzés
	2. SWOT analízis
	3.1. Mosonmagyaróvár nemzetközi versenyképességének fokozása
	3.1.1. A kistérségi szerepkör megerősítése
	3.1.2. Az információáramlás elősegítése
	3.1.3. A szükséges műszaki infrastruktúra biztosítása
	3.1.4. A városi vonzerő növelése
3.1. Gazdaságfejlesztés	3.2. A gazdaság fejlesztésének lehetséges irányai
3.1.1. Komplex idegenforgalom fejlesztési program	3.2.1. Iparfejlesztés, logisztika, tudásipar, környezetipar
3.1.2. Az ország-kapui szerepkörből adódó fejlesztési lehetőségek	3.2.2. Turizmus és szolgáltatások, egészség- és szabadidő-ipar
3.1.3. A tercier szektor fejlesztési programja	3.2.3. Gazdaságerősítő szervezeti és szellemi szolgáltatási háttér
3.1.4. A szellemi bérmunka fokozásának lehetőségei	3.2.4. A gazdaság által igényelt munkaerőképzés
3.2. A minőségi városfejlesztés programja	3.3. A népességmegtartó erő ill. a népességvonzás erősítése
3.2.1. A lakáshelyzet	3.3.1. Lakóterületek, lakáspiac, a népességvonzás lakhatási feltételei
3.2.2. Az intézményellátottság	3.3.2. Az intézményhálózat és tevékenységének fejlesztése
3.2.3. A környezetminőség javítása	3.3.3. A műszaki infrastruktúra életminőség javító fejlesztése
3.2.3.1. Hatékony területfelhasználás	
3.2.3.2. Összefüggő zöldfelületi rendszer	3.4.1.A környezetterhelés csökkentése – racionális infrastruktúra és területfelhasználás
3,2,3,3, Közlekedéshálózat fejlesztés	3.4.2. Környezettudatos város- és közterület rehabilitáció
3.2.3.4. Közműhálózat fejlesztés	3.4.3. Természeti és épített értékek megőrzése/hasznosítása
3.2.3.5. Városrehabilitáció, az épített környezet védelme, karaktererősítés	3.4.4. Összefüggő ökológiai és zöldfelületi rendszer

MELLÉKLETEK

[1] *Az egymásnak megfeleltethető tartalmú fejezetek azonos színnel jelölve. A szürke színűek a korábbi koncepcióban a megvalósítás stratégiájánál kerültek ismertetésre. A lila színűek a két dokumentáció eltérései, melyek a másikban nem szerepeltek.*

1. ábra: Az osztrák-magyar CBC program 2007-2013 prioritásai

1. Prioritás: Innováció, integráció és versenyképesség

Célkitűzések	Tevékenységek
A gazdasági együttműködés támogatása	- kutatás és fejlesztés
	- KKV együttműködés és marketing
	- szabadidős tevékenységek, turizmus és kulturális örökség fejlesztés
	- business to business tevékenységek
	- klaszterek és területek fejlesztése
A munkaerő tartós növekedésének fokozása	- munkaerő-piaci együttműködés
	- humán erőforrás menedzsment (oktatás, képzés, képesítés)
	- társadalmi integráció és esélyegyenlőség
A szociális infrastruktúra és közszolgáltatások minőségének biztosítása	- szociális és egészségügyi szolgáltatások, vészhelyzet menedzsment
	- közszolgáltatások

2. Prioritás : Fenntartható fejlődés és elérhetőség

Célkitűzések	Tevékenységek
Az ökonomikus, közlekedés és regionális elérhetőség javítása	- logisztika, információs és kommunikációs rendszerek
	- határon átnyúló összekötetések és regionális elérhetőség
A határon átnyúló kormányzati rendszer erősítése	- önkormányzatok együttműködése
	- területfejlesztés a mezőgazdasági és városi övezetekben
	- people to people tevékenységek
	- regionális és helyi határon átnyúló együttműködési hálózatok
A természeti erőforrások menedzsmentjének javítása	- biozféra menedzsment
	- megújuló energia és energiahatékonyság
	- kockázat-megelőzés, vízgazdálkodás és hulladék menedzsment
	- környezetvédelem és környezeti tudatosság

3. Prioritás: Technikai segítségnyújtás

1. táblázat: Az ERFA hozzájárulása az osztrák-magyar területi együttműködéshez évenkénti bontásban (Euró)

Év	ERFA Strukturális Alap támogatása
2007	11.449.403,66
2008	11.570.941,56
2009	11.716.252,79
2010	11.715.718,56
2011	11.772.614,32
2012	11.946.239,88
2013	12.111.584,84
összesen	**82.282.755,62**

Az operatív program pénzügyi terve a teljes programperiódusra vonatkozóan megadja az operatív programba bevont összes alap pénzügyi támogatásának összegét, a nemzeti hozzájárulás és a visszatérítés mértékét, prioritás tengelyenként bontva.

2. táblázat: Az osztrák-magyar területi együttműködés támogatás forrásai prioritásonként (Euró)

	Közösségi támogatás (a)	Nemzeti köztámogatás (b)	Nemzeti magán-támogatás [1] (c)	Támogatás összesen (d) = (a)+(b)+ (c)	A társfinanszírozás aránya (e) = (a)/(d)
1. Prioritási tengely	33.763.468,89	5.958.259,22	0,00	39.721.728,11	0,85
2. Prioritási tengely	43.604.210,03	7.694.860,59	0,00	51.299.070,63	0,85
Technikai segítség-nyújtás	4.915.076,70	867.366,48	0,00	5.782.443,17	0,85
Összesen	**82.282.755,62**	**14.520.486,29**	**0,00**	**96.803.241,91**	**0,85**

Ausztria-Magyarország Területi Együttműködési Program 2007-2013

Prioritások
Célok
Támogatható tevékenységek
ERFA hozzájárulás évenként
Támogatás prioritási témánként

(Az összegek euróban értendők)

	ERFA
2007	25 361 689
2008	23 950 065
2009	24 170 343
2010	24 803 593
2011	25 452 503
2012	26 065 483
2013	26 692 803
Összesen	**176 496 479**

2. **Tábla:** a közösségi hozzájárulás és az annak nemzeti szinten megfelelő hozzájárulások teljes pénzügyi előirányzatának összege valamennyi prioritási tengely vonatkozásában

(Az összegek euróban értendők)

Prioritások	Prioritás aránya (%)	Közösségi hozzáj. mértéke (%)	Összesen (a+f)	Nemzeti					Közösségi
				Összesen a (b+c+d+e)	Központi (b)	Regionális (c)	Helyi (d)	Egyéb (e)	ERFA f
1. Prioritás: Gazdaság és társadalom	41,00	85,00	85 133 595	12 770 039	8 513 359	0,00	2 553 708	1 702 972	72 363 556
2. Prioritás: Környezet- és természetvédelem, elérhetőség	53,00	85,00	110 050 746	16 507 612	11 005 074	0,00	3 301 523	2 201 015	93 543 134
3. Prioritás: Technikai segítségnyújtás	6,00	50,00*	21 179 578	10 589 789	10 589 789	0,00	0,00	0,00	10 589 789
Összesen	**100,00**		**216 363 919**	**39 867 440**	**30 108 222**	**0,00**	**5 855 231**	**3 903 987**	**176 496 479**

** további egyeztetések tárgyát képezi*

Magyarország-Szlovákia

Európai Területi Együttműködési Program 2007-2013

Prioritások
Célok
Támogatható tevékenységek
ERFA hozzájárulás évenként
Támogatás prioritási témánként